

דאינו בדרך תנאי כדכחמו
היום' שם מילא התנאי
היא עמו. ואך העומד
לנגדי דברי תוס' שם דף
נ"ב בע"מ שאין לך עלי
שאר כחות ועונת הדקשה
דחא לר"ם בעי' תנאי
כפול ולפי הנ"ל אינו בדרך
תנאי. רק שמקדשה בנרעון
זכות זה שלא תהיה עליו
חיוב שאר כחות ועונת.
ורברי תוס' דלא נחתי
לה צע"ג:

כללא דפרק ו משנה א אין בשום דבר דין המקד עד שיופקר לכל אדם
אע"פ דכל עומרי השרה קב קב. והעומד הנשכח הוא יותר
מוח. אפ"ה לא אמרין דמתגדול יותר ת"ל כגריש. אלא כל שאין בעומד הנשכח
ב' סאן הר"ל שכחה:

משנה ב עומר שתחוק בו לחוליקו לעיר. והניחו אח"כ בשדה ושכחו אינו
שכחה. ורק אם אחר שתחוק בה כלעיל מלפניה שם ממקום למקום
אף שהניחו אח"כ סמוך למקום מסוים ככותל או גדיש. וכדומה ושכחו. אף
ד"ל פדהניו אצל מקום מסוים שוב ויזכר א"ע. אפ"ה תוח שכחה:

משנה ג ד ב' שפני עמרים שפוסדים בשדה שורות שורות. והתחילו שניהן
לע"מ מאמצע שורה. וה פנו לצפון וזה לדרום. ושכחו עמרים
לפני זה או לפני זה באותה שורה. הר"ן שכחה. אבל בשכחו עמרים לאחריהן.
דהיינו העמרים שבין ב' בני המעמרים. אינה שכחה. מושכחו קודם שהתחילו
לע"מ. אבל יחיד שתחיל לע"מ. ואח"כ שכח ועיטר עד סוף השורה. מה
שלאחריו שכחה דהרי שכח באמצע העומר. אבל הנוטר שבסוף. שהניחו והתחיל
שורה שנייה. עכ"פ לא אמרין ששכחו. רק התכוון לעשות שורה אחרת לרוב
השרה מכל העמרים שבסוף השורות שיעטר. דהרי העומר שישאר בסוף שורה
שנייה שסמכה לשורה זו שיעטר מוכיח. כי לכך נתכוון לעשות שורה חדשה
לרובב השרה. וכן הדין בשכחה קמה:

משנה ה ב' שפני אפילו מנחים סמוכים. שכחה. ורק ב' סמוכין. הר"ל
גריש ואינו שכחה. וכן הדין בצבורי ויתים או צבורי הרובין. או
בגדולי פשהן שורשן לאכול שמן שבורע שלהן. וכן ב' כגריש שגשרו. שמתניחם
יחד. פרט. ג' אינן פרט. וכן ב' שבלים שגשרו ומנחים יחד. לקם. ג' אינן לקם:

משנה ו עומר שיכול לרוש מנח סאתים נרעינין. הר"ל כגריש ואין בו שכחה
אבל ב' עומרים שיש בכל א' מן סאה. או סאה ומחצה. ומנחין
סמוכין. אין מציל. ויש בהן שכחה:

משנה ז וכן קמה ששכחה ואע"פ שהרעינין דקין משערין שללי היו סמוכים
היו בהן סאתים. אין שכחה:

משנה ח עומר או קמה ששכחו. וסמוכין לקמה. ואפילו רק לשבולת א' שלא
נשכה. כולן אינן שכחה. אבל בשוה או זה סמוכים לדבר תלש
שלא נשכה או השכוח הוא שכחה:

משנה ט אע"פ דסאתים יחד בתלש. או סאתים יחד בסחובר אינן שכחה אפ"ה
סאה בתלש וסאה בסחובר סמוכים ול"ו אפ"ע. בין ששניהן הבורא.
או פרי אילן או פרי ארמה. הרי הן שכחה:

משנה י כל שהתכוון שידרו והידולים לא לאכילת אדם. או שהתכוון לפנותן
למקום שלא יהיה שם גמ' מלאכה (כספ"ה). כגון לאגדן שם שוב
לאגורות אחרות גדולות או קטנות מלאתן שאנד כשדה. ושם יפן לגרן. אין
בהן שכחה. מכאן לאורו מקום. יש שכחה אפילו בפירות הגדלים סמוכים בקרקע.
כראשי לפתות וצוננות. ואינו חספשו בקש (פ"ה ט"ו):

משנה יא המפנה עמרים מהשרה בליה. או שפינן סומא. ישנן בשכחה.
דלא דמי לחפשו בקש. דהכא ירע מתחלה שיש כאן דבר שאפשר
שישכח על ידו. רק כשהתכוון ליטול רק עמרים גמין וביננים ולהשאיר עמרים
קטנים. ושכח מן תלינן שחשב במשפשו בליה שאחרו שהשאיר הוא מתקפנים.
ולחכי אין שכחה גם בנסיים וביננים: אפילו בהתנה קודם קצירתו שישאר רק על
תנאי שמה שישכח לא יזכה שכוח. לא תימא דנהוי כמתכוון בתחלה לקצור רק
אותן שלא ישכח. אלא אפ"ה הנה שכחה מדמתנה עמשכב"ל:

צינונים

א כל יות. מ"י פ"ה סלסום
המ"ע הלכ"ט:

חלופי גרסאות
א אפילו גריש ג' וכן הוא
בירושלמי.

חדושי מהר"ח
מ"א (בר"ב ד"ה) כל ית ב'ו
על שראה נוסף בשעתו
אם שכחו ב'ו. לשון הר"ב
אינו מדויק דמשמע לפי
דמתני' איירי בזה הדין
הנפוסה וכו' וזה אינו
דהלא במתני' איירי עיקר
ספני

תוספות רע"ק
משנה א [אות ע] (שם)
בשדה בירושלמי סטיק
כיון שעשה רוב השנים
בירוב אע"פ שאינו עושה
בכל שנה ושנה פה בבתי
לחיות לו שם:

תוס' אנשי שם
פ"א במשנה אפילו
כוח. יש לזקק מאי
האי דקמי' אפילו כוח כ"ק
הדמיון. ועוד דכי לא כמי'
למתני' אפילו נפוסה כשעני.
אלא ה"ק ש"ל שם בשדה
מתנת שהוא עושה כדמסר
לה אכסרה. ואפילו הנפוסה
על אפי' כ"כ הרבה אלא כמו
זית הנפוסה בשעתו לפעמים
בדרך מקרה בלוחו היות
אינו טעף הרבה כן היות
הוא אינו טעף כ"כ הרבה
בשכחה נוכל לומר דמית
נעין שיהא הוא עושה כן
ככל שנה או ידמה דכדוב
השנים סני. והיינו דקמבני
בירושלמי ומטיק דכדוב
השנים סני. (מס"ס). א"ס
צ"ע דלפי' זו אין סה המקום
לומר זה ולקמן כשמחל
איתיה פסג ה"ל בשמו שהיה
שפניו וצוטי אפילו כוח
הנפוסה בשעתו ועי' בשב"ל
וקדו לה זית נפוסה ודוחק
החולין והכילא הר"ב שם ר"ק ועי'
קמי' (מ"י): הר"ם ד"ה ב"ישני ב'ו
היינו שפניו.

תוספות יום טוב פאה כל זית פרק ז ר' עובדיה מברסגורה

פרק ז א בישני. לשון הר"ב שהוא מבייש כל שאר חילנות
מרוכב השמן וכו'. ואם כן היינו שופכני
אלא לחיכה אחרת דקרו ליה שפכני
ולחכה אחרת דקרו ליה

פרק ז א כל זית שיש לו שם בשדה
אפילו כזית הנפוסה
בשעתו וישכחו אינו שכחה. במה
דברים אמורים בשמו. ובמעשיו ה.
ובמקומו ה. בשמו שהיה שפכנו ה. או
בישני ה. במעשיו. שהוא עושה הרבה.
במקומו

זיתים גדולים משאר חילנות. והרמב"ם נטה לאית
דלמרי דבירוש' שהאילן הזה מבייש משאר חילנות לפי
שזיתו אינם עושים שמן הרבה:
שנים

פרק ז א בפי רע"ל. כזית הנפוסה בשעתו ע"פ שהיה נוסף שמן
קראו לו נפוסה אע"פ שאינו נוסף כ' אמר המלקט האזי אע"פ
שכתב רע"ל לא הוי פירוש על מלת אפילו הכתובה.
בדפוסים כמשנתנו טעות הוא וכן נראה שסובר רע"ל
שחסס כזית הנפוסה וכו' ולא חסס אפי' כוח אכל
נמתני' דכמוקן ס' ב' ספיר גרסי' אפי' כוח וכו'.
ועל האזי אע"פ שפי' רע"ל קשה קלה שב' הר"ר
נמשנו ז"ל דבני בירוש' אי נעין עד
דעביד על שנה וטעה ומטיק כיון שעושה רובן
של שנים כמי שהוא מטיק דמי ע"כ. ואפשר
לומר כי זו המסקנה הוא מה שכתב רע"ל
לפרט

פרק ז א כל זית שיש לו שם בשדה.
הוא שם אינו מיוחד בשמו שנקרא
בו דהא כמשעו' ובמקומו כמי אינו
שכחה אפי' אינו מיוחד בשמו.
אלא שם זה היינו שפוסקס ומטיק
בשדה. או בשמו או כמשעו' ובמקומו.

משנה ראשונה
פרק ז א כל זית שיש לו שם בשדה.
הוא שם אינו מיוחד בשמו שנקרא
בו דהא כמשעו' ובמקומו כמי אינו
שכחה אפי' אינו מיוחד בשמו.
אלא שם זה היינו שפוסקס ומטיק
בשדה. או בשמו או כמשעו' ובמקומו.

תוספות יום טוב פאה כל זית פרק ז ר' עובדיה מברסגורה

פרק ז א בישני. לשון הר"ב שהוא מבייש כל שאר חילנות
מרוכב השמן וכו'. ואם כן היינו שופכני
אלא לחיכה אחרת דקרו ליה שפכני
ולחכה אחרת דקרו ליה

פרק ז א כל זית שיש לו שם בשדה
אפילו כזית הנפוסה
בשעתו וישכחו אינו שכחה. במה
דברים אמורים בשמו. ובמעשיו ה.
ובמקומו ה. בשמו שהיה שפכנו ה. או
בישני ה. במעשיו. שהוא עושה הרבה.
במקומו

זיתים גדולים משאר חילנות. והרמב"ם נטה לאית
דלמרי דבירוש' שהאילן הזה מבייש משאר חילנות לפי
שזיתו אינם עושים שמן הרבה:
שנים

פרק ז א בפי רע"ל. כזית הנפוסה בשעתו ע"פ שהיה נוסף שמן
קראו לו נפוסה אע"פ שאינו נוסף כ' אמר המלקט האזי אע"פ
שכתב רע"ל לא הוי פירוש על מלת אפילו הכתובה.
בדפוסים כמשנתנו טעות הוא וכן נראה שסובר רע"ל
שחסס כזית הנפוסה וכו' ולא חסס אפי' כוח אכל
נמתני' דכמוקן ס' ב' ספיר גרסי' אפי' כוח וכו'.
ועל האזי אע"פ שפי' רע"ל קשה קלה שב' הר"ר
נמשנו ז"ל דבני בירוש' אי נעין עד
דעביד על שנה וטעה ומטיק כיון שעושה רובן
של שנים כמי שהוא מטיק דמי ע"כ. ואפשר
לומר כי זו המסקנה הוא מה שכתב רע"ל
לפרט

פרק ז א כל זית שיש לו שם בשדה.
הוא שם אינו מיוחד בשמו שנקרא
בו דהא כמשעו' ובמקומו כמי אינו
שכחה אפי' אינו מיוחד בשמו.
אלא שם זה היינו שפוסקס ומטיק
בשדה. או בשמו או כמשעו' ובמקומו.

משנה ראשונה
פרק ז א כל זית שיש לו שם בשדה.
הוא שם אינו מיוחד בשמו שנקרא
בו דהא כמשעו' ובמקומו כמי אינו
שכחה אפי' אינו מיוחד בשמו.
אלא שם זה היינו שפוסקס ומטיק
בשדה. או בשמו או כמשעו' ובמקומו.

תוספות יום טוב פאה כל זית פרק ז ר' עובדיה מברסגורה

פרק ז א בישני. לשון הר"ב שהוא מבייש כל שאר חילנות
מרוכב השמן וכו'. ואם כן היינו שופכני
אלא לחיכה אחרת דקרו ליה שפכני
ולחכה אחרת דקרו ליה

פרק ז א כל זית שיש לו שם בשדה
אפילו כזית הנפוסה
בשעתו וישכחו אינו שכחה. במה
דברים אמורים בשמו. ובמעשיו ה.
ובמקומו ה. בשמו שהיה שפכנו ה. או
בישני ה. במעשיו. שהוא עושה הרבה.
במקומו

זיתים גדולים משאר חילנות. והרמב"ם נטה לאית
דלמרי דבירוש' שהאילן הזה מבייש משאר חילנות לפי
שזיתו אינם עושים שמן הרבה:
שנים

פרק ז א בפי רע"ל. כזית הנפוסה בשעתו ע"פ שהיה נוסף שמן
קראו לו נפוסה אע"פ שאינו נוסף כ' אמר המלקט האזי אע"פ
שכתב רע"ל לא הוי פירוש על מלת אפילו הכתובה.
בדפוסים כמשנתנו טעות הוא וכן נראה שסובר רע"ל
שחסס כזית הנפוסה וכו' ולא חסס אפי' כוח אכל
נמתני' דכמוקן ס' ב' ספיר גרסי' אפי' כוח וכו'.
ועל האזי אע"פ שפי' רע"ל קשה קלה שב' הר"ר
נמשנו ז"ל דבני בירוש' אי נעין עד
דעביד על שנה וטעה ומטיק כיון שעושה רובן
של שנים כמי שהוא מטיק דמי ע"כ. ואפשר
לומר כי זו המסקנה הוא מה שכתב רע"ל
לפרט

פרק ז א כל זית שיש לו שם בשדה.
הוא שם אינו מיוחד בשמו שנקרא
בו דהא כמשעו' ובמקומו כמי אינו
שכחה אפי' אינו מיוחד בשמו.
אלא שם זה היינו שפוסקס ומטיק
בשדה. או בשמו או כמשעו' ובמקומו.

משנה ראשונה
פרק ז א כל זית שיש לו שם בשדה.
הוא שם אינו מיוחד בשמו שנקרא
בו דהא כמשעו' ובמקומו כמי אינו
שכחה אפי' אינו מיוחד בשמו.
אלא שם זה היינו שפוסקס ומטיק
בשדה. או בשמו או כמשעו' ובמקומו.

ושאר כל היותים. שם טלמי
כ"ב ב זית שנמצא. שם
טלמי טלמי

חידושי מהרי"ח
כפני שיש לו שם בשד
וכמו שמבאר בסד
בשמו ובמשווי והפסוק
ולא איירי דוקא מן נפוצה
אלא לרומא נקט נפוצה
ולכן נקט כותת בכ"ף
הדמיון וראו בגמ' איירי
הל"ל אפילו זית הנפוצה
בלא כ"ף הדמיון וק"ל ז

תוס' אנשי שם
(ע"ל) א"ל שפניו הוא הנפוצה
ובשמי שנכתבה הו"ל א"ל
יחד מן האחרים שם
הכנה לצור נפוצה לו
שגרעו יחד קטן. (תע"ל)
ד"ה שנים ד' לא הכו
כלל. זה מוכח דל"ל יסוד
מ"ש הכו ור"י ע"כ איירי
בא"ל. ועוד מהמ"ל גופא
ובעמוד נ"ד בה נחמ יתעב
יחד. (רמ"ל) : במשנה ר"י
לומר. כדמוהי לי דלא סליק
אלא באלות דבהו קיימין
אלא לא נכחין דשכיח יחד
שישבת לצור מששבת א"ל
אלא ומש"ל לא חק מתוקה
אלא במ"ה פ"ז הקודמת למשנה
זאת. (ה"ע) : ב תו"ט
ד"ה שלש שורות כו' וכו'
הרמב"ם. ע"י בחבור פ"ה
ה"ה שכתב ח"ל זית העומד
באלמע הארות לבדו ו'
שורות של זיתים מקיטין אותו
מג' רוחותיו אע"פ שאין בכל
שורה מקיטין ב' זיתים שבה
אלא האלמע איש שכתב סב"י
האלנות הסתיוהו ע"כ וע'
כ"מ שכתב שר"מ מג'
מלגנים על האלנות ע"מ
והור טו מה"ש נבי' כ"ה
ע"י :

שנים שכחה. סתם מחניחין כזית הלל לאמרי לעיל שנים לעניים :
רבי יוסי אומר אין שכחה לזיתים. לא אמר רבי יוסי אלא בזמן
שבא אדריטוס קיסר והאריב את כל הארץ ולא היו זיתים מזויין
אלא בזמן שזיתים מזויין מודה רבי יוסי דיש שכחה לזיתים וכן מי שהיו
כל זיתיו נטופה או שופכני או ציטני יש
להם שכחה. ב שלש שורות של שני
מלבנים. שלש שורות של אילני זיתים
ובין שורה ראשונה לשניה ערוגה
מרובעת כדמות מלבנות ההצובה שבין
הזיתים דתקן לעיל בריש פרק ג' וכן
בין שורה שניה לשלישית ושם אילן
אמעי שבשורה האמצעית אינה
שכחה שהאלנות שסביביו הסתירוהו
ודמי לחפזו בקש או עמדו עניים כנגדו דתקן לעיל שכחה :

במקומו. שהוא עומד בצד הגת או בצד
הפרצה. (ו. שאר כל היותים ה) שנים ט)
שכחה י) ושלושה אינן שכחה. רבי יוסי
אומר אין שכחה לזיתים י) : ב זית שנמצא
עומד בין שלש שורות י) של שני
מלבנים י) ושכחו י) אינו שכחה טו).
זית
אילן שלם או שנים שלמים שכחה בזה לא השיג כלל : רבי יוסי אומר
אין שכחה לזיתים. פי' הר"ב שעכשוו זיתים מזויין מודה ר' יוסי
וכו' וכן מי שהיו כל זיתיו נטופה וכו'. הרי נטופה מזויין : ב זית
שנמצא עומד בין שלש שורות וכו'. לשון הרמב"ם בחבורו ולמה אמרו זית
בלבד משני שהיה תשוב בארץ ישראל באותו זמן. והשיג הרמב"ד
זוה אינו אלא לדעת ר"י וכמו' ויחדלה הוא ולא ה"ל למפסק כוותיה וכו'
מ"מ לית מיניה הרמב"ם לרבין שהטעם שהזכירו במשנה באלו הדינים זית יחד
מאילן אחר מפני שהיה תשוב בא"ל באלו זמן ע"כ. ול"ל
שהרמב"ם סובר דר"י ורבין דלעיל לא פליגי אלא מר כי אחרים ומר כי
אחרים ובמקום זמנו של ר"י היה א"ל תשוב. וז"ל הרמב"ם
בפירושו לעיל ודברי ר"י (קבלה) [ג"ל הלכה] מפני שאמר וכו'. וא"כ
טעמא דר"י רבין נמי סבירא להו ולפי' י"ל שאמרו הרי זה הזית
מפני שלעולם היות היה גם אז תשוב בא"ל יחד מאשר אילנות : [שלש
שורות של שני מלבנים. פי' הר"ב שלש שורות של אילני זיתים
וכו' ודמי לחפזו בקש וכו' דתקן לעיל פרק ה' משנה ז'. וכן פסק הרמב"ם.
אלא הר"ב כתב דלא מסתבר כלל לפרש טעמא לפי שהשורות

מלאכת שלמה
מיהו לרבין שהטעם שהזכירו במשנה באלו הדינים זית יחד מאילן אחר מפני
שהוא תשוב בא"ל באותו זמן כך כ' שם בכ"מ. ובירוס'ל' מייחי ברייתא דשמעי'
מינה דגם בזה"ל ס"ל לר"י דאין שכחה לזיתים דתניא א"ר יוסי לא חיביב אדם
שכחה לזיתים אלא ר' עקיבא דדרים ליה מ"מ וכו' ות"מ דר"י דלא קבל אותה
ג"מ ס"ל דאין שכחה לזיתים בשום זמן. ועוד איכא בירוס'ל' דר' יונה ס"ל
כר"ם בן יקיס דלא אמר ר"י אלא בזמנו שהיה א"ל תריבה וס"ל דר"י לא
חלק בין התחיל ללא התחיל ופלגי ר' יוסי אסתם מתני' דבסמוך דנפולגא :
ב זית שנמצא עומד בין שלש שורות כו'. כתב החכם הר"י יוסף
אשכנזי וז"ל יש נורס' על שלש שורות וכן הוא בסכ"ל וז"ל לפ' גי' זו דעל שלש
שורות כלומר זית שנמצא עומד אלל שלש שורות של אילנות של שני מלבנות של
תבואה אינה שכחה כי הוי כמו זית ש"ל שם בשדה במקומו עכ"ל ז"ל. ובירוס'
יש מי שזונה זית שנמצא בין שלש שורות ולא גרים עומד וקשה לע"ד דהו"ל
למיתני זית שהיה עומד בין שלש שורות וכו' ובמה שאלכחוב בסמוך בשם הרש"ם
ז"ל נחא. והלך כל פי' הר"ם סירילי"ו ז"ל כלשונו ממש. שני מלבנים. בירוס'
פליגי בה ר' יוחנן ור' אלעזר אי שני מלבנים קאי לזית שזכו דוקא או אלל
שורות

י כ י נ
הגדולים : ז) ולא הוה כעומר הסמוך לגפה [פ"ו מ"ג] דכלל החיך בו
להוליכו לעיר לכו"ע הוה שכחה דשמי הכא דמסייע נמי שיש לו שם על זה
שעומד במקום מסויים. וכמלכותו ושורות לקמן סי' טו. וז"ל עוד דנקט
בשמו ובמקומו. בכל חד ב' אופנים בין שהוא מחמת שבתו בשמו שהוא
שופכני ובין שהוא בשמו לנכ"ל שהוא ביש ורע. וכ"כ במקומו. לשבח
שעומד בצד הגת ממזויים שם בנ"ל לשמרו. ולנכ"ל שעומד בצד הפרצה.
שהעובדי דרך מזויים שם. ופרלה קורא לנגב. בכל גוונא [לא מ"ל]
הוה שכחה [אב"י ראפער דלדרבה כיון דעומד בצד פרעה כל דעתו על
מקום זה לשמור אותו מנגבים] וזה דנקט גת שהוא מקום דריכת
הענבים. ולא נקט בית הבד. שהוא מקום כבישת היתים ה"ט משום
דרק גת היו רגילים לבנותו בשדה סמוך לכרמים וגינות. אבל בתי הבדים

י כ י נ
הגדולים : ז) ולא הוה כעומר הסמוך לגפה [פ"ו מ"ג] דכלל החיך בו
להוליכו לעיר לכו"ע הוה שכחה דשמי הכא דמסייע נמי שיש לו שם על זה
שעומד במקום מסויים. וכמלכותו ושורות לקמן סי' טו. וז"ל עוד דנקט
בשמו ובמקומו. בכל חד ב' אופנים בין שהוא מחמת שבתו בשמו שהוא
שופכני ובין שהוא בשמו לנכ"ל שהוא ביש ורע. וכ"כ במקומו. לשבח
שעומד בצד הגת ממזויים שם בנ"ל לשמרו. ולנכ"ל שעומד בצד הפרצה.
שהעובדי דרך מזויים שם. ופרלה קורא לנגב. בכל גוונא [לא מ"ל]
הוה שכחה [אב"י ראפער דלדרבה כיון דעומד בצד פרעה כל דעתו על
מקום זה לשמור אותו מנגבים] וזה דנקט גת שהוא מקום דריכת
הענבים. ולא נקט בית הבד. שהוא מקום כבישת היתים ה"ט משום
דרק גת היו רגילים לבנותו בשדה סמוך לכרמים וגינות. אבל בתי הבדים

משנה
ה דבשפתו ולא ידעתי למה : שנים שכחה. נראה דהא דאילן הוה שכחה דוקא
שאין בו פתחים אלל פתחים הא קי"ל דאיש שכחה אפילו בפירות האילן כדאמרי'
פ"ו מ"ג וכן באילן קאה עקור ושאלו אינו עקור אינו מעקף הא שיהיה אן
עקורים אינם שכחה. אלל הרמב"ם כתב דאילן אחד או שנים הוה שכחה אפילו
ש בו כמה קאין וכבר תמה עליו הרמב"ד. ותימה על הכ"י קורקס שלד לומר

ראשונה
דנפירות אילן לא אמרו דין זה דפתחים אינו שכחה וע"ש. ונעלם ממנו מתני'
דפ"ו והרמב"ם הפסיקה ג"כ בפה"ש דין כ' ועוד נכתוב מזה במתני' דלקמן:
ושלשה זיתין שכחה. היינו כששכת גלגה רגופים זה בזה זה בדפ"ו פ"ו מ"ה :
ב זית שנמצא עומד בשלש שורות כו'. הר"ב פי' הטעם דדמי לחפזו בקש
ועמדו עניים בפניו וכו"כ הרמב"ם. ואינו מיושג דהתם קקא הוה לעניים עסק
בדמו

י"ח ט"ז ש"ש ב"ר. ע"ס הלכה כ"ד

חידושי טהרי"ח
משנה ב [ה"מ ד"ח] אפי
בית הנסוטה בשעתו פרא
דרישא נכסיה כ"י ע"ל .
ואפשר דת"ח שאמר בסוטה
תיבת בשעתו דלא ה"י
כאן רבוהא אפשר שהאמת
אומר שבאמת אפשר אם
חיה נסוטה לעולם ולא
בשעתו . אפילו החזיל
ושכחו לא ה"י שכחה
מחמת חשיבותה הגדולה
נמצא לא סרסא דרישא
נכסין רק שחברותא דלא רק
באופן ה"ל דר"ק :

מכסות וכו' ופי' דמלכנים מלשון לבינה שכל שגרה רחוקה מחברתה שיעור שני לבינה והיינו ו' טפחים [שלג] לבינה ג' טפחים כדאיתא
בבב"ב פ"ק משנה [א] א"כ כגון מלכנות חבואה ומלכנות בללים דלעיל [ריש] פ"ג ומיירי כשאו"ך השורה כשיעור שני מלכנות וידוע היה לכן
שיעור המלכות ולא באויר שבין שורה איירי . אינו שכתה כיון שעומד בין השורות. והא"י דקנט בין ג' שורות לאשמעינן דא"פ דג' שורות
מקיפות אותו כל סביביו וליקטן לא ה"י שכתה דדמי לשדה שעומריה מעורבצין דמיא לין שכתה עד שיעמר כל סביביו ומהא"י טעמא
נמי צ"ע שכתה אורך השורה כשיעור
שני מלכנים דלא חשיבא שורה [ואינו]
[ל' ואז] נחשב שזיהיה מעורבצים
עכ"ל . ובענין קס מלכנים עיין מ"ט
ב"ש פרק ג' דלפירוש הב' דהכא א"י
ספיר ולפירוש א' דהכא ל' דהכא
מ"ט ש"ס : זית שיש בו סלחיים ושכחו

וכו' ד"א בזמן וכו' . לשון הר"ב אמתנין דלעיל קמהדר דתקן בזית הגטופה וכו' . וכן כתב הרמב"ם מהירושלמי ותוספתא שכן שטיה שס .
וכתב הר"ש דלפי זה אם החמיל באין בו סלחיים שוין גטופה ושאינה גטופה דתרווייהו יש להן שכחה. ובלא החמיל ואין בו סלחיים חלוקים דשאינה
גטופה הוה שכחה וגטופה אין לו שכחה והיכא דיש לו סלחיים אדרבא חלוקים בהחמיל . דגטופה אין לו שכחה . ואינה גטופה יש לו שכחה ובלא
החמיל שוין שאין לו שכחה ע"כ . והשתא צבא דזית שיש בו סלחיים ושכחו שאינה שכחה דאפילו בהחמיל משמע הי"ט דוקא בגטופה . אי נמי
מיירי דוקא בלא החמיל ובין בגטופה ובין בשאינה גטופה . ומ"מ ד"א וכו' לא קאי אצבא זו מאוס דקתני אבל החמיל אפילו בגטופה הוה שכחה
והא ליחא דכשיש בו סלחיים אפילו החמיל לא הוה שכחה בגטופה. אבל להרמב"ם שיטה אחרת שכתב בחיבורו השוכח חילין בין האילנות אפילו
היה בו כמה חילין פירות או שכחה שני אילנות הרי הן שכחה וכו' הרי שלפי דרכו צבא זו זית וכו' דוקא בגטופה . ובין לא החמיל ובין
החמיל לא הוה שכחה . ומאוס הכי לא קאי עלה כלל ד"א . והראב"ד בהשגותיו גראה שגמפרשה כמשמעה . וכמ"ש גם הר"ש בתחלת דבריו
דכל זית בין גטופה ובין אינה גטופה . [אם יש בו סלחיים] אינה שכחה ד"א שלא החמיל וכו' . ולא עדיפא גטופה אלא באין בו סלחיים
ולא החמיל דהיא לא הוה שכחה . ולכן מ"ש הר"י קורקום לתת סברא לדעת הראב"ד והביאו הב"מ בפסקא השוכח חילין . לא היה נריך
דמוטפה נפקא ליה אלא צ"ע לומר למה לא מפרש המשנה כהוסיפתא : אפילו כזית הגטופה בשעתו . סברא דרישא נקטיה דהכא ללא
וכו' ד"א בזמן וכו' . לשון הר"ב אמתנין דלעיל קמהדר דתקן בזית הגטופה וכו' . וכן כתב הרמב"ם מהירושלמי ותוספתא שכן שטיה שס .
וכתב הר"ש דלפי זה אם החמיל באין בו סלחיים שוין גטופה ושאינה גטופה דתרווייהו יש להן שכחה. ובלא החמיל ואין בו סלחיים חלוקים דשאינה
גטופה הוה שכחה וגטופה אין לו שכחה והיכא דיש לו סלחיים אדרבא חלוקים בהחמיל . דגטופה אין לו שכחה . ואינה גטופה יש לו שכחה ובלא
החמיל שוין שאין לו שכחה ע"כ . והשתא צבא דזית שיש בו סלחיים ושכחו שאינה שכחה דאפילו בהחמיל משמע הי"ט דוקא בגטופה . אי נמי
מיירי דוקא בלא החמיל ובין בגטופה ובין בשאינה גטופה . ומ"מ ד"א וכו' לא קאי אצבא זו מאוס דקתני אבל החמיל אפילו בגטופה הוה שכחה
והא ליחא דכשיש בו סלחיים אפילו החמיל לא הוה שכחה בגטופה. אבל להרמב"ם שיטה אחרת שכתב בחיבורו השוכח חילין בין האילנות אפילו
היה בו כמה חילין פירות או שכחה שני אילנות הרי הן שכחה וכו' הרי שלפי דרכו צבא זו זית וכו' דוקא בגטופה . ובין לא החמיל ובין
החמיל לא הוה שכחה . ומאוס הכי לא קאי עלה כלל ד"א . והראב"ד בהשגותיו גראה שגמפרשה כמשמעה . וכמ"ש גם הר"ש בתחלת דבריו
דכל זית בין גטופה ובין אינה גטופה . [אם יש בו סלחיים] אינה שכחה ד"א שלא החמיל וכו' . ולא עדיפא גטופה אלא באין בו סלחיים
ולא החמיל דהיא לא הוה שכחה . ולכן מ"ש הר"י קורקום לתת סברא לדעת הראב"ד והביאו הב"מ בפסקא השוכח חילין . לא היה נריך
דמוטפה נפקא ליה אלא צ"ע לומר למה לא מפרש המשנה כהוסיפתא : אפילו כזית הגטופה בשעתו . סברא דרישא נקטיה דהכא ללא

וכו' ד"א בזמן וכו' . לשון הר"ב אמתנין דלעיל קמהדר דתקן בזית הגטופה וכו' . וכן כתב הרמב"ם מהירושלמי ותוספתא שכן שטיה שס .
וכתב הר"ש דלפי זה אם החמיל באין בו סלחיים שוין גטופה ושאינה גטופה דתרווייהו יש להן שכחה. ובלא החמיל ואין בו סלחיים חלוקים דשאינה
גטופה הוה שכחה וגטופה אין לו שכחה והיכא דיש לו סלחיים אדרבא חלוקים בהחמיל . דגטופה אין לו שכחה . ואינה גטופה יש לו שכחה ובלא
החמיל שוין שאין לו שכחה ע"כ . והשתא צבא דזית שיש בו סלחיים ושכחו שאינה שכחה דאפילו בהחמיל משמע הי"ט דוקא בגטופה . אי נמי
מיירי דוקא בלא החמיל ובין בגטופה ובין בשאינה גטופה . ומ"מ ד"א וכו' לא קאי אצבא זו מאוס דקתני אבל החמיל אפילו בגטופה הוה שכחה
והא ליחא דכשיש בו סלחיים אפילו החמיל לא הוה שכחה בגטופה. אבל להרמב"ם שיטה אחרת שכתב בחיבורו השוכח חילין בין האילנות אפילו
היה בו כמה חילין פירות או שכחה שני אילנות הרי הן שכחה וכו' הרי שלפי דרכו צבא זו זית וכו' דוקא בגטופה . ובין לא החמיל ובין
החמיל לא הוה שכחה . ומאוס הכי לא קאי עלה כלל ד"א . והראב"ד בהשגותיו גראה שגמפרשה כמשמעה . וכמ"ש גם הר"ש בתחלת דבריו
דכל זית בין גטופה ובין אינה גטופה . [אם יש בו סלחיים] אינה שכחה ד"א שלא החמיל וכו' . ולא עדיפא גטופה אלא באין בו סלחיים
ולא החמיל דהיא לא הוה שכחה . ולכן מ"ש הר"י קורקום לתת סברא לדעת הראב"ד והביאו הב"מ בפסקא השוכח חילין . לא היה נריך
דמוטפה נפקא ליה אלא צ"ע לומר למה לא מפרש המשנה כהוסיפתא : אפילו כזית הגטופה בשעתו . סברא דרישא נקטיה דהכא ללא

ר"ע מברמנורה

זית (ש) שיש בו סלחיים ושכחו אינו שכחה (י).
במה דברים אמורים (י) בזמן שלא החמיל
בו אבל אם החמיל בו אפילו כזית הגטופה
בשעתו (י) ושכחו יש לו שכחה (ס) .
כל

מלאכת

שורות נמי דכל הס' אילנות של השלש שורות כל חילין זית זית מהן היה של שני
מלכנים . מלכנים . כבר פירשתי ב"ר"ם מלכנות דקראיים הערוגות כן לפי שהן
מורבעין ופסקין פסקין . ודרך חילין זיתים בקלף מקומות שחלוק נופן לפני
מלכנים דמיא כגון ארון של חלב . וזה החילין במקום אחד
שגמו עדיא היו מצויין הזתים להיות חלוקים טופן כן . וקרוי זית של שני
מלכנים . והכא בגרסתיו שלמו שונים שגמלא עומד ה"פ . שכה זית אחד של
שני מלכנים שגמלא עומד בין שלש שורות דהיינו כ"י אילנות
ג' אילנות בכל שורה ושורה שהיו עשויין של שני מלכנים זית
שטתה אחד מהן שהיה חלוק טופן לשנים כזה אינו שכחה שלש
שורות. כל שורה של שלש אילנות כדאמר' בס' בחרת דייקא
אין שורה פתחה משלש . שיש בו סלחיים . ואפי' אינו גטופה
ולא שפכתי וגמרי' לה משומר. ד"א וכו' . בירוש' מפ' דארישא
קאי וה"ק ב"ד"א דגטופה שהינא וטפכתי ואפי' לית ביה

שלמה

סלחיים בזמן שלא החמיל בו ושכחו הוא דלא ה"י שכחה אבל החמיל בו ושכחו ה"י
שכחה לכיון דה"ס עוסק בו וזו מדעתו לא חשיב ליה ואפי' היה גטופה בשעתו
וה"ה בזמנו ה"י שכחה ואפי' ה"י שפכתי . כל זמן שי"ל תחתיו וכו' . אחא
לפרשי כמה הוא שילקט דהויא התמלא דהה"י שכחה אפי' בגטופה וקאמר
דהיינו שילקט כל הענפים שתחתיו הוא ה"י דחשיב החמיל אבל אם יש לחילין
זיתים גטופים התחתונים שלו ה"י שיקר חילין שיש רוחב הענפים ולא חשך
דעמי' וי"ל זכות דבראו ובלא החמיל בו דמי וי' חין דהחמיל בו ה"י שכחה
היינו כשאין לו עוד תחתיו שכבר לקט הענפים שתחתיו ובירושלמי מפ' א'
מיירי ת"ק אחר שנהלכה המחצת אי קדם עכ"ל ז"ל : אבל החמיל בו
אפי' כ"י . (לכאורה משמע דקאי איות שיש בו סלחיים ואפי' גטופה ויש בו
סלחיים אם החמיל בו ושכחו ה"י שכחה ומעתה גטופה ושאינה גטופה שוין
בדבר זה אם יש בהן סלחיים לא הוה שכחה ואם החמיל בהן הוה שכחה ואין
חילוק בהן אלא כשאין בהן סלחיים ולא החמיל בהן דגטופה לא ה"י שכחה ובשאר
זיתים

תפארת

דלורחא דמלתא נקט ההס . וכן משמע בירושלמי ספ"ה . אמנם ל"ל עפי
ס' הר"ש . דטעמא דהכא משום דמסויים בכפל . ממלכנות ואזרות. וכן
משמע בירושלמי הכא . ולפ"ו שפיר סגן חנה הן משנה למשנה א' .
ה"ט מודמו אהרדי . דאע"ג דכמשנה א' סגי במסויים בדבר א' . והכא
לריך מסויים בכפל . ההס נמי מסויים בכפל . דיש לו בשניו שלו גם
שם של שניו שלו [אב"י ולא קשה מבמעשו ומבמקומו דלא מסויים

יכין

רק בזהר . ואפילו הכי לא הוה שכחה . דיש לומר דהיכא דמסויים
מלך עלמו כע"ז מעשו' או ע"ז תרמו' לא לריך שיהיה מסויים בכפל .
מה שאין כן באם הוא מסויים על ידי שמו שנקרא לו . לא הוה
כמסויים ע"ז עלמו . ועוד דגם שם הפרסום שיש לו מלך מעשו' או
מקומו הוא בכפל : (שו' חילין זית : יו) כלעיל [פ"ז מ"ז : יח] אצבא
זוית הגטופה קאי : (יש) אפילו טטף עתה : (כ) אם אין בו סלחיים :
ושכח

ראשונה

שכחה דמשמע מהוס דה"י כמסויים ומיפוק ליה דגלא"ה סלחיים אינו שכחה
דה"י כגד"ש . וא"י אחי לאשמעינן דגם בפירות חילין דשיעור הן דרשא שומר
ולא גדיש . ה"ה נמי תנינא בפ"ו מ"ט וכן בפירות חילין . נראה דמיטוס גדיש
נמי מהא"י טעמא גופי' הוא דה"י דבר מסויים ועידי לזכרו . והלכך אפי"ג
דמי' לה לעיל ה"י נמי הכא דהיינו בדבר מסויים לאשמעינן . דכולהו מד טעמא
הוא : בד"א בזמן שלא החמיל בו . נראה עמ' חילוק הוא שזה שמערו זית
שיש לו שם בשדה אינו שכחה ולא אמרו כן בצנזאה שאם יש לו שמוה בין
השורות

וכו' ד"א בזמן וכו' . לשון הר"ב אמתנין דלעיל קמהדר דתקן בזית הגטופה וכו' . וכן כתב הרמב"ם מהירושלמי ותוספתא שכן שטיה שס .
וכתב הר"ש דלפי זה אם החמיל באין בו סלחיים שוין גטופה ושאינה גטופה דתרווייהו יש להן שכחה. ובלא החמיל ואין בו סלחיים חלוקים דשאינה
גטופה הוה שכחה וגטופה אין לו שכחה והיכא דיש לו סלחיים אדרבא חלוקים בהחמיל . דגטופה אין לו שכחה . ואינה גטופה יש לו שכחה ובלא
החמיל שוין שאין לו שכחה ע"כ . והשתא צבא דזית שיש בו סלחיים ושכחו שאינה שכחה דאפילו בהחמיל משמע הי"ט דוקא בגטופה . אי נמי
מיירי דוקא בלא החמיל ובין בגטופה ובין בשאינה גטופה . ומ"מ ד"א וכו' לא קאי אצבא זו מאוס דקתני אבל החמיל אפילו בגטופה הוה שכחה
והא ליחא דכשיש בו סלחיים אפילו החמיל לא הוה שכחה בגטופה. אבל להרמב"ם שיטה אחרת שכתב בחיבורו השוכח חילין בין האילנות אפילו
היה בו כמה חילין פירות או שכחה שני אילנות הרי הן שכחה וכו' הרי שלפי דרכו צבא זו זית וכו' דוקא בגטופה . ובין לא החמיל ובין
החמיל לא הוה שכחה . ומאוס הכי לא קאי עלה כלל ד"א . והראב"ד בהשגותיו גראה שגמפרשה כמשמעה . וכמ"ש גם הר"ש בתחלת דבריו
דכל זית בין גטופה ובין אינה גטופה . [אם יש בו סלחיים] אינה שכחה ד"א שלא החמיל וכו' . ולא עדיפא גטופה אלא באין בו סלחיים
ולא החמיל דהיא לא הוה שכחה . ולכן מ"ש הר"י קורקום לתת סברא לדעת הראב"ד והביאו הב"מ בפסקא השוכח חילין . לא היה נריך
דמוטפה נפקא ליה אלא צ"ע לומר למה לא מפרש המשנה כהוסיפתא : אפילו כזית הגטופה בשעתו . סברא דרישא נקטיה דהכא ללא

יכין

דלורחא דמלתא נקט ההס . וכן משמע בירושלמי ספ"ה . אמנם ל"ל עפי
ס' הר"ש . דטעמא דהכא משום דמסויים בכפל . ממלכנות ואזרות. וכן
משמע בירושלמי הכא . ולפ"ו שפיר סגן חנה הן משנה למשנה א' .
ה"ט מודמו אהרדי . דאע"ג דכמשנה א' סגי במסויים בדבר א' . והכא
לריך מסויים בכפל . ההס נמי מסויים בכפל . דיש לו בשניו שלו גם
שם של שניו שלו [אב"י ולא קשה מבמעשו ומבמקומו דלא מסויים

יכין

רק בזהר . ואפילו הכי לא הוה שכחה . דיש לומר דהיכא דמסויים
מלך עלמו כע"ז מעשו' או ע"ז תרמו' לא לריך שיהיה מסויים בכפל .
מה שאין כן באם הוא מסויים על ידי שמו שנקרא לו . לא הוה
כמסויים ע"ז עלמו . ועוד דגם שם הפרסום שיש לו מלך מעשו' או
מקומו הוא בכפל : (שו' חילין זית : יו) כלעיל [פ"ז מ"ז : יח] אצבא
זוית הגטופה קאי : (יש) אפילו טטף עתה : (כ) אם אין בו סלחיים :
ושכח

יכין

דלורחא דמלתא נקט ההס . וכן משמע בירושלמי ספ"ה . אמנם ל"ל עפי
ס' הר"ש . דטעמא דהכא משום דמסויים בכפל . ממלכנות ואזרות. וכן
משמע בירושלמי הכא . ולפ"ו שפיר סגן חנה הן משנה למשנה א' .
ה"ט מודמו אהרדי . דאע"ג דכמשנה א' סגי במסויים בדבר א' . והכא
לריך מסויים בכפל . ההס נמי מסויים בכפל . דיש לו בשניו שלו גם
שם של שניו שלו [אב"י ולא קשה מבמעשו ומבמקומו דלא מסויים

יכין

רק בזהר . ואפילו הכי לא הוה שכחה . דיש לומר דהיכא דמסויים
מלך עלמו כע"ז מעשו' או ע"ז תרמו' לא לריך שיהיה מסויים בכפל .
מה שאין כן באם הוא מסויים על ידי שמו שנקרא לו . לא הוה
כמסויים ע"ז עלמו . ועוד דגם שם הפרסום שיש לו מלך מעשו' או
מקומו הוא בכפל : (שו' חילין זית : יו) כלעיל [פ"ז מ"ז : יח] אצבא
זוית הגטופה קאי : (יש) אפילו טטף עתה : (כ) אם אין בו סלחיים :
ושכח

יכין

רק בזהר . ואפילו הכי לא הוה שכחה . דיש לומר דהיכא דמסויים
מלך עלמו כע"ז מעשו' או ע"ז תרמו' לא לריך שיהיה מסויים בכפל .
מה שאין כן באם הוא מסויים על ידי שמו שנקרא לו . לא הוה
כמסויים ע"ז עלמו . ועוד דגם שם הפרסום שיש לו מלך מעשו' או
מקומו הוא בכפל : (שו' חילין זית : יו) כלעיל [פ"ז מ"ז : יח] אצבא
זוית הגטופה קאי : (יש) אפילו טטף עתה : (כ) אם אין בו סלחיים :
ושכח

וכו' ד"א בזמן וכו' . לשון הר"ב אמתנין דלעיל קמהדר דתקן בזית הגטופה וכו' . וכן כתב הרמב"ם מהירושלמי ותוספתא שכן שטיה שס .
וכתב הר"ש דלפי זה אם החמיל באין בו סלחיים שוין גטופה ושאינה גטופה דתרווייהו יש להן שכחה. ובלא החמיל ואין בו סלחיים חלוקים דשאינה
גטופה הוה שכחה וגטופה אין לו שכחה והיכא דיש לו סלחיים אדרבא חלוקים בהחמיל . דגטופה אין לו שכחה . ואינה גטופה יש לו שכחה ובלא
החמיל שוין שאין לו שכחה ע"כ . והשתא צבא דזית שיש בו סלחיים ושכחו שאינה שכחה דאפילו בהחמיל משמע הי"ט דוקא בגטופה . אי נמי
מיירי דוקא בלא החמיל ובין בגטופה ובין בשאינה גטופה . ומ"מ ד"א וכו' לא קאי אצבא זו מאוס דקתני אבל החמיל אפילו בגטופה הוה שכחה
והא ליחא דכשיש בו סלחיים אפילו החמיל לא הוה שכחה בגטופה. אבל להרמב"ם שיטה אחרת שכתב בחיבורו השוכח חילין בין האילנות אפילו
היה בו כמה חילין פירות או שכחה שני אילנות הרי הן שכחה וכו' הרי שלפי דרכו צבא זו זית וכו' דוקא בגטופה . ובין לא החמיל ובין
החמיל לא הוה שכחה . ומאוס הכי לא קאי עלה כלל ד"א . והראב"ד בהשגותיו גראה שגמפרשה כמשמעה . וכמ"ש גם הר"ש בתחלת דבריו
דכל זית בין גטופה ובין אינה גטופה . [אם יש בו סלחיים] אינה שכחה ד"א שלא החמיל וכו' . ולא עדיפא גטופה אלא באין בו סלחיים
ולא החמיל דהיא לא הוה שכחה . ולכן מ"ש הר"י קורקום לתת סברא לדעת הראב"ד והביאו הב"מ בפסקא השוכח חילין . לא היה נריך
דמוטפה נפקא ליה אלא צ"ע לומר למה לא מפרש המשנה כהוסיפתא : אפילו כזית הגטופה בשעתו . סברא דרישא נקטיה דהכא ללא

יכין

רק בזהר . ואפילו הכי לא הוה שכחה . דיש לומר דהיכא דמסויים
מלך עלמו כע"ז מעשו' או ע"ז תרמו' לא לריך שיהיה מסויים בכפל .
מה שאין כן באם הוא מסויים על ידי שמו שנקרא לו . לא הוה
כמסויים ע"ז עלמו . ועוד דגם שם הפרסום שיש לו מלך מעשו' או
מקומו הוא בכפל : (שו' חילין זית : יו) כלעיל [פ"ז מ"ז : יח] אצבא
זוית הגטופה קאי : (יש) אפילו טטף עתה : (כ) אם אין בו סלחיים :
ושכח

יכין

דלורחא דמלתא נקט ההס . וכן משמע בירושלמי ספ"ה . אמנם ל"ל עפי
ס' הר"ש . דטעמא דהכא משום דמסויים בכפל . ממלכנות ואזרות. וכן
משמע בירושלמי הכא . ולפ"ו שפיר סגן חנה הן משנה למשנה א' .
ה"ט מודמו אהרדי . דאע"ג דכמשנה א' סגי במסויים בדבר א' . והכא
לריך מסויים בכפל . ההס נמי מסויים בכפל . דיש לו בשניו שלו גם
שם של שניו שלו [אב"י ולא קשה מבמעשו ומבמקומו דלא מסויים

יכין

רק בזהר . ואפילו הכי לא הוה שכחה . דיש לומר דהיכא דמסויים
מלך עלמו כע"ז מעשו' או ע"ז תרמו' לא לריך שיהיה מסויים בכפל .
מה שאין כן באם הוא מסויים על ידי שמו שנקרא לו . לא הוה
כמסויים ע"ז עלמו . ועוד דגם שם הפרסום שיש לו מלך מעשו' או
מקומו הוא בכפל : (שו' חילין זית : יו) כלעיל [פ"ז מ"ז : יח] אצבא
זוית הגטופה קאי : (יש) אפילו טטף עתה : (כ) אם אין בו סלחיים :
ושכח

יכין

רק בזהר . ואפילו הכי לא הוה שכחה . דיש לומר דהיכא דמסויים
מלך עלמו כע"ז מעשו' או ע"ז תרמו' לא לריך שיהיה מסויים בכפל .
מה שאין כן באם הוא מסויים על ידי שמו שנקרא לו . לא הוה
כמסויים ע"ז עלמו . ועוד דגם שם הפרסום שיש לו מלך מעשו' או
מקומו הוא בכפל : (שו' חילין זית : יו) כלעיל [פ"ז מ"ז : יח] אצבא
זוית הגטופה קאי : (יש) אפילו טטף עתה : (כ) אם אין בו סלחיים :
ושכח

יכין

רק בזהר . ואפילו הכי לא הוה שכחה . דיש לומר דהיכא דמסויים
מלך עלמו כע"ז מעשו' או ע"ז תרמו' לא לריך שיהיה מסויים בכפל .
מה שאין כן באם הוא מסויים על ידי שמו שנקרא לו . לא הוה
כמסויים ע"ז עלמו . ועוד דגם שם הפרסום שיש לו מלך מעשו' או
מקומו הוא בכפל : (שו' חילין זית : יו) כלעיל [פ"ז מ"ז : יח] אצבא
זוית הגטופה קאי : (יש) אפילו טטף עתה : (כ) אם אין בו סלחיים :
ושכח

כל זמן שיש לו תחתיו יש לו בראשו. אם נזכר בעל הזיתים מן הזיתים ששכה בחליץ בעוד שיש לו זיתים תחתיו יכול לחזור וללקטן ולהחזירם שכה מה ששכה בראש החליץ אלא לאחר שלא נשאר לו זיתים תחת החליץ: רבי סאיר אומר משתלך המחבא. כלומר משדק המלקט בכל מחבואי הזיתים או היו הגשאר לעניים כשאין לבעל החליץ זיתים תחתיו יכול לחזור וללקט ואין הלכה כרבי מאיר: רבי איווה פרט. האומר בתורה (ויקרא יט) ופרט כרמך לא תלקט: עקץ. חזק: הוסבך בעלים. נקשר ונחשו בעלים ועל ידי ק נפל ופרט: כרי

תוספות רע"ק

מטות ב (אורח עא) בה"ע"ב ד"ה כל זמן ולא חשיבא שכההו וכתב הרא"ש והמיה ל"ה ש"ט מפורט שאינו מציל את הפה ושאר דרך מלקטי זיתים בעור שיש להם זיתים תחת החליץ בשמבואים הזיתים מסתכלין למעלה אם יש זיתים למעלה ולא מלקי דעין מהם ע"כ. ועיין בב"מ פ"א ד"ב מה"ע"ב ש"ט אילינא דהרב"ם ל"ה ש"ט מ"ג בארובה ובלה"ט למשניהו פירש כ"ו שיש לעניים זיתים תחת החליץ שכההו אלא שיהיה שם זיתים אלא אם כן בחיפוף. וכן חלה ג"כ הפר"ש בס"ה:

תוספות יום טוב

רבותא הוא: [עקץ. פי' הר"ב חזק ומסיים הר"ש (כמו) [צ"ל מלשון] עקץ תאנה מתאנה [צ"ק ע"י] ול' הרמב"ם עוקץ הוא קלה הדבר ועשו ממנו שמוש פעל ולאחר עוקץ ר"ל כרת העוקץ

כל זמן שיש לו תחתיו יש לו בראשו (א).

ר"מ אומר משתלך המחבא (ב): ג איווה פרט (ג) הנושר בשעת הבצירה. היה בוצר. עקץ (ד) את האשכול. הוסבך בעלים. חז. ב משתלך ג"כ משתלך וכו' ג"כ ז' ג' דהסבך מ"ג דהסבך וכו' פ"ט.

שלמה מלאכת

זיתים היו שכה ונחשוספתא לא הני כן תנחיל כל זית ש"ל שם בשלה כות המסופה בשעתו ושכחו אינו שכה. כד"ל בזמן שלא התחיל בו אבל אם התחיל בו ושכחו הוי שכה עד שיהא בו סאתים. אלא אם יש בו סאתים אפילו התחיל בו ושכחו לא הוי שכה. וז"ל דברייתא פ"לא אמתני. א"כ י"ל דבד"ל דמתני' לא קאי אית שיש בו סאתים אלא אריס פרקין קאי מה שחלקנו בין נסופה לשאניה נסופה היינו כשלא התחיל בו אבל אם התחיל בו שניהם שוין באלו סאתים אבל אם יש בו סאתים חלקין דבנסופה אפי' התחיל בו לא הוי שכה ובשאר זיתים הוי שכה: כל זמן שיש לו. זיתים תחתיו שלא שכהו יש לו בראשו אפי' שכתם ובלגד שיהא זוכרם קודם שנפל ההתחומים ותימה לי מ"ם מעומר שאינו מליץ הקמה ושמא דרך מלקטי הזיתים בעוד שיש זיתים תחת החליץ בשמבואין הזיתים מסתכלין למעלה אם יש זיתים בחליץ ולא סלקו דעתן מהם עדיין: משתלך. כלומר שכבר הלך שם בעל הגדה. משתלך המחבוא כלומר משהילך כל מחבואי החליץ בין עקף לעקף שהזיתים נחבאים שם וקודם לכן לא הוי שכההו אפי' אין זיתים תחתיו. הר"ם והרא"ש ז"ל: ב"ם ר"ע ז"ל. או הוי הגשאר לעניים כשאין לבעל החליץ זיתים תחתיו. וכתב עליו הכה"ג ר"ב יוסף שכמו ז"ל לפי זה קשה לפי אגדה דא"כ הו"ל עד שתהא שרי מור על צעה"כ הזכר לעיל כ"ז ש"ל תחתיו וכו' ואפשר דה"פ דר' מאיר על דיוקא דמתניתין קאי דשאין לו תחתיו אין לו בראשו ואומר ר"מ דמשתלך המחבוא א"ל בראשו אע"פ ש"ל תחתיו וז"ע ע"כ. וז"ל הר"ם ז"ל משתלך המחבוא היינו הענפים הנסים שהזיתים מתחבאין שם משהילקטום גם הם או קרוי התחיל בו והוי שכה דכבר ליקם עיקר החליץ ואפי' שניה זיתים בשמבואים התחתונים הו' ליה ליה זכותא זיתים שנחלין ומשום הכי קמי משתלך המחבוא ולא תני עד שתהא דלהחמיר לבעל הבית אחא ר"מ דסבידא ליה דמחבואים עיקר ות"ק סבר תחתיו עיקר וכן פי' בערוך בערך חב משתלך המחבוא פי' שיבדוק המחבואים כדכתיב מכל המחבואים אשר יתחבא שם ע"כ מחבוא לשון קבה כדלמרינן פ"ב דבבבואה אם יש שם מחבוא אחת מולת על כל הכהנות. משתלך נרטי' כמו ותהא אש ארזה ולשונם תהאך בארץ. משתלך לשון נפעל הוא עכ"ל ז"ל. והרמב"ם ז"ל פי' דמחבוא הוא שן שמשניין ונחבאין בו הזיתים מן החליץ ע"כ: וכתב הר"ם שיריל"ז ז"ל בסוף דבריו. ונחלו כללי השמטתה עכשו לפי

שלמה מלאכת

זיתים היו שכה ונחשוספתא לא הני כן תנחיל כל זית ש"ל שם בשלה כות המסופה בשעתו ושכחו אינו שכה. כד"ל בזמן שלא התחיל בו אבל אם התחיל בו ושכחו הוי שכה עד שיהא בו סאתים. אלא אם יש בו סאתים אפילו התחיל בו ושכחו לא הוי שכה. וז"ל דברייתא פ"לא אמתני. א"כ י"ל דבד"ל דמתני' לא קאי אית שיש בו סאתים אלא אריס פרקין קאי מה שחלקנו בין נסופה לשאניה נסופה היינו כשלא התחיל בו אבל אם התחיל בו שניהם שוין באלו סאתים אבל אם יש בו סאתים חלקין דבנסופה אפי' התחיל בו לא הוי שכה ובשאר זיתים הוי שכה: כל זמן שיש לו. זיתים תחתיו שלא שכהו יש לו בראשו אפי' שכתם ובלגד שיהא זוכרם קודם שנפל ההתחומים ותימה לי מ"ם מעומר שאינו מליץ הקמה ושמא דרך מלקטי הזיתים בעוד שיש זיתים תחת החליץ בשמבואין הזיתים מסתכלין למעלה אם יש זיתים בחליץ ולא סלקו דעתן מהם עדיין: משתלך. כלומר שכבר הלך שם בעל הגדה. משתלך המחבוא כלומר משהילך כל מחבואי החליץ בין עקף לעקף שהזיתים נחבאים שם וקודם לכן לא הוי שכההו אפי' אין זיתים תחתיו. הר"ם והרא"ש ז"ל: ב"ם ר"ע ז"ל. או הוי הגשאר לעניים כשאין לבעל החליץ זיתים תחתיו. וכתב עליו הכה"ג ר"ב יוסף שכמו ז"ל לפי זה קשה לפי אגדה דא"כ הו"ל עד שתהא שרי מור על צעה"כ הזכר לעיל כ"ז ש"ל תחתיו וכו' ואפשר דה"פ דר' מאיר על דיוקא דמתניתין קאי דשאין לו תחתיו אין לו בראשו ואומר ר"מ דמשתלך המחבוא א"ל בראשו אע"פ ש"ל תחתיו וז"ע ע"כ. וז"ל הר"ם ז"ל משתלך המחבוא היינו הענפים הנסים שהזיתים מתחבאין שם משהילקטום גם הם או קרוי התחיל בו והוי שכה דכבר ליקם עיקר החליץ ואפי' שניה זיתים בשמבואים התחתונים הו' ליה ליה זכותא זיתים שנחלין ומשום הכי קמי משתלך המחבוא ולא תני עד שתהא דלהחמיר לבעל הבית אחא ר"מ דסבידא ליה דמחבואים עיקר ות"ק סבר תחתיו עיקר וכן פי' בערוך בערך חב משתלך המחבוא פי' שיבדוק המחבואים כדכתיב מכל המחבואים אשר יתחבא שם ע"כ מחבוא לשון קבה כדלמרינן פ"ב דבבבואה אם יש שם מחבוא אחת מולת על כל הכהנות. משתלך נרטי' כמו ותהא אש ארזה ולשונם תהאך בארץ. משתלך לשון נפעל הוא עכ"ל ז"ל. והרמב"ם ז"ל פי' דמחבוא הוא שן שמשניין ונחבאין בו הזיתים מן החליץ ע"כ: וכתב הר"ם שיריל"ז ז"ל בסוף דבריו. ונחלו כללי השמטתה עכשו לפי

תום אנשי שם

רשאה. ר"ל מה שבעהו הוא סריקא דרישא: ב"ב ר"ה כ"ו או חז' כ"ו. וכו' וזו פי' ד"ש והרמב"ם פי' אספקא דעמי קאי וז"ל דל"י שיש עדיין פירות תחת החליץ י"ל שחז' ליקם מה ששל מחליץ. שכל שכתם הפירות תחתיו שבי איש טעול מה ששל ראשו. ור"ל ממחיר דשפתך המחבוא שוב חליץ לקחא שכההו אפי' שיש עדיין פירות תחתיו ובתורה מור לו ז' ע"ב ענין וכו'. (ט"ז) ע"ב (פ"ב) מ"ם ובכ"ז ובכ"ד (פ"ב) פ"ט. ב"משה איווהו פרט. ור"ל דפרט ועולות חיו סבא אלא בכרם ולא בשאר אילנות אולם ל"ע או טובא בכרם גופא אף בגנן מיידי או אינו טובא אלא ח"י גקריא דבשפות מהכי אינו נקרא כרם כפ"ד דכלאש וכן פירש"י באוהק דף מ"ג לענין עולה וכו' וכן דעת רב אחא ג'און הביאו הכ"ן בס"ק דר"ם דאין רכעו טובא אלא בכרם ולא בגנן מיידי וז"ל דרין יתון דגס פרט ועולות לא יאה טובא אלא בכרם וז"ל דהכא איכא זום ריבוי דמרבין מיידיה גנן יחדי. ז"ל דהא בטוהה שם גבי מורת מעוכי מלחמה מרבין מריבוי דלאר טעם שאר אילני מחבל ולא ד' גפנים. וא"כ ה"ו אם היה שום ריבוי מרבין שם מיידי. ולא נחבאין גילוי לרין זום. (ט"ז) ב"ב ד"ה איווהו פרט משמיהו. וז"ל דתנא קאי אריס שומר לעיל פ"ו מ"ה. ובכ"ז מ"ח דשפת כפטי החבוא וקרא כתיב וכרמך לא תעולל ופרט כ"ו. (ת"מ) ב"בשורה דר"ה כ"ג. ע"מ"ש פ"ד מ"י. אלא דלא ידענא מאן דל"י האם היה קוצר למא ג' כ"ה היה סג' (ת"מ).

יבין ישראל תפארת

הנחבאין מן העליון ואם שכה להסיר חליץ א' אם יש לבעה"כ תחתיו או גם אותו שכהחליץ חליץ שכהה. אבל קודם שהלך המחבוא אף שאין זיתים תחת החליץ אין אותו שבחליץ שכהה. דלא אסח דעתיה מנייהו. דעל המחבוא סמיך. ולה"ק הו"ל כשכה בעה"כ ונל"שעול. דאי לא קאי בעה"כ האם הו"ל שכהה [ולעיל פ"ס מ"ז]: (בג) שאמרנה תורה ששיך לעניים. (בר) ר"ל וחזקן

יבין ישראל תפארת

בא) שכהה בראשו ויש לבעה"כ תחת החליץ זיתים שלא שכהן. מנילין לא היה שבראשו. ואף דעמיר אינו מליץ קמה כפ"ו מ"ח. כ"ל דהכא מדמנחין הזיתים תחת החליץ מוכח דעדיין רוצה להסיר הגשורים מהחליץ ואפשר דמי לעומר שכנודו ודו"ק ועמ"ש ב"ד פ"ו א"י]: (בב) הוא אדם שהלך עם מקלות לחבט ולהרעיד האילנות להסיר ע"י הזיתים

ראשונה

דבר מקיים וכו' י' מד עממא כדפי' לעיל. מ"מ אין לחלק כאן בין התחיל או לא או נסופה לשאיה נסופה דבבבואה נמי הא לא מתקין. אלא שכהמב"ם כתב בחליץ שאין לו שם אפילו יש בו כמה סאון הוי שכהה. וגם הר"ם כ"כ כאן היבא דיש בו סאתים חקוקים בהתחיל דנעופה אין לו שכהה ושאלוה נסופה יש לו שכהה ע"כ והדברים תמוהים דגבי סאתים אין מקום לתקן נסופה או לא ובין נעופה או אינו נעופה. וזו היא סברת סה"כ"ד בהשגות כדפירש בהמני' לעיל וג"כ הדעת מוכתרת. ודברי רשמינו ל"ם: כל זמן שיש לו תחתיו. לפי כ"כ שיש לו על בעה"כ אומר. וז"ל א"כ הא דא"י תחיל המחבוא דה"ל למימר עד שתלך כיון דבבעה"כ חיירי. דמשתלך לעניים. והרמב"ם מפירש דאע"פ קאי כל זמן שיש לו. ובפגמתי יש לו דרך אחר בתפסה זו כפ"א מת"ש דין י"ב וברא"ד גם הוא יש לו דרך אחר: ג' היה בוצר וכו' הוסבך בעלים. ולעיל גבי לקט כפ"ד מ"ה הכה"ג קצין וכו' הכה"ג חנה כלל חז' אורחא דמ"חא נקט דבבבואה ליהא עליה ושכיחי קוליה. וכן בסמך המניח את הלללה

ראשונה

דבר מקיים וכו' י' מד עממא כדפי' לעיל. מ"מ אין לחלק כאן בין התחיל או לא או נסופה לשאיה נסופה דבבבואה נמי הא לא מתקין. אלא שכהמב"ם כתב בחליץ שאין לו שם אפילו יש בו כמה סאון הוי שכהה. וגם הר"ם כ"כ כאן היבא דיש בו סאתים חקוקים בהתחיל דנעופה אין לו שכהה ושאלוה נסופה יש לו שכהה ע"כ והדברים תמוהים דגבי סאתים אין מקום לתקן נסופה או לא ובין נעופה או אינו נעופה. וזו היא סברת סה"כ"ד בהשגות כדפירש בהמני' לעיל וג"כ הדעת מוכתרת. ודברי רשמינו ל"ם: כל זמן שיש לו תחתיו. לפי כ"כ שיש לו על בעה"כ אומר. וז"ל א"כ הא דא"י תחיל המחבוא דה"ל למימר עד שתלך כיון דבבעה"כ חיירי. דמשתלך לעניים. והרמב"ם מפירש דאע"פ קאי כל זמן שיש לו. ובפגמתי יש לו דרך אחר בתפסה זו כפ"א מת"ש דין י"ב וברא"ד גם הוא יש לו דרך אחר: ג' היה בוצר וכו' הוסבך בעלים. ולעיל גבי לקט כפ"ד מ"ה הכה"ג קצין וכו' הכה"ג חנה כלל חז' אורחא דמ"חא נקט דבבבואה ליהא עליה ושכיחי קוליה. וכן בסמך המניח את הלללה

המטות את הכלכלה. ע"כ :
ד' איתרו עוללת ע"כ איתו :
עוללת שבארבובה. ע"כ
הנה י"ג

חלופי גרסאות

מירו יחזקאל י"ג. את
הכלכלה. ד"ס ז"ל את
וב"ש בירומי וכו'. עוללים
ד"ל עולם ו"ל בירומי.

תום אנשי שם

בר"ב ד"ה הרי זה גזול
כו' נשתיבה וכו'. ע"כ
בש"א ובה' הרי"ם ע"כ
מצינו ממקומות הירושלמי
בסוף דלית קדוש עד שם
שיש לאין ולית גזל גמור
אלא שזא גורם לגזול מ"ע
הדמיון להא דפ"ה מ"ו ומייתי
קרא דלא תבז בו' כדמייתי
הנה. אבל דעת הר"ב והר"ם
דמ"ס בירושלמי הוא דמייתי
בעמלה אבל העיקר קדוש
בשבתו. וב"ש לח"ה הקשה
לפי"ה הר"ב מה"ר גזול לה
הענינים הדול"ל בפרט הפרט
הטפל בה הוי לענינים ולא
לחזק מעשיו ולמה הניח ע"ז
מקרא דלא תבז. לכן פי' דלא
מייתי במינה את הכלכלה
בזוהר הדול"ל בפרט לחזקו
כד"ה הר"ב אלא גמיה
כלכלה ליתן כתיבו ב"ד
וקרא' ודל"ל דלית מהמינין
לגזול את הענינים לא יעשה
כן להיטיב תחת הכסף שמינין
בזר לפי שחשבו שיטל
לחזק הפרט והטב שזא
של עניים וגזל הוא בידו
אע"פ שהוא גזל כונה אלו
ירחיק הכלכלה קת ויניחה
מן הכד כדו' שלא יא' אשכר
לפרט ליטול לחזקו. ומ"ס
הרמב"ם ס"ד המפקד את
הלקט עם פולת רובו אינו
הפקד משמע אי ע"כ וכל
שעשאו הוא הפקד ולא יוכל
זיה עניים אפילו ככר נעשה
לקט רובי הארץ. דלי וכו'
זיה עניים אפילו יטול להפקיד
דבר שא"ס ויאל לו זה
לדעו מרש"ם דהמורה דכ"ה.
ובדו' שלא יתקן הבבלי עם
הירושלמי לריך לפרט דלון פי'
שירת רובו הרוב מניה שיטול
מאילין זה ויעשה לקט אלא
קד חשכשו קודם שיאל רוב
הטבר מתח"י של נעש"כ
המשר. אלא הקדוה קודם
שאל רובו. שענין רובו
כדו' ולא יאל כ"ל משעט
ה"ה כאלו עדיין טול בידו
וכדשמו הוא עומד להקדים
כשלו. אבל אם אמר שיהא
קודם אחר שאל רובו מתח"י
אף אם עדיין קתו בידו ולא
יאל רובו לאורי אשכ"כ אב
אינו כדשמו. ל"ס שם
י"אל רובו מתח"י ה"ה
כאלו לא טול. ואף ישאלין
דמוק קת מ"ס פי' זה מוכר
שם בגמ' דהוי דל"אלת
רובו של כסו'. והשנה
תלמודא דידן ממי הכי ס"ל
ואדכ"ס מוסק על הירושלמי
י"אלו מ"כ מתח"י לאורי
עשה לקט. ע"כ :

העוקף ע"כ]: **נפל מידו**. בירושלמי ל"ג שדו וכן לא העתיק
הרמב"ם בפ"ד מהל' מתנות עניים: **ד' אם ספק לעניים**. [דחתן]
סוף פרק ד'. ועיין מ"ס שם בס"ד: **עוללת שבארבובה**. לשון
הר"ב יחזר של זמורה שתליין בה אשכולות הרבה וכו'. פי' בזמורה
תלויות אשכולות. ומ"ס והיא נקראת
רכובה. פירוש יחזר נקראת רכובה.
מלשון ארכובה הנמכרת עם הראש
בחולין פ"ד. ולשון הרמב"ם בחבורו
פרק ד' הכרימני לפי' זה שכ"כ זמורה
שהיה בה אשכול ובארבובה של זמורה
עוללת. [אבל ג"ל שהרמב"ם ר"ל
שם מקום בזמורה כמו קשירה והוא
כעין ארכובה שבגלגל שגולט ג"כ כמו
קשירה ושם רגלי הזית עוללות]:
אם

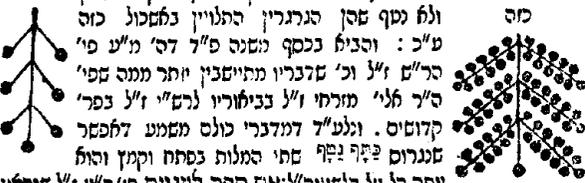
נפל מידו ופרש הרי הוא של
בעל הבית כ"ה). **המניח את הכלכלה** (כ)
חתת הגפן בשעה שהוא בוצר (כ)
הרי זה נוזל את העניים על זה נאמר (משלי כב) **אל
תסג גבול עולים** (כ): **ד' איזוהי עוללת** (כ)
כל שאין לה לא כתף ולא נמשך (כ)
**יש לה כתף או נמשך של בעל הבית אם
ספק** (ל לעניים (כ). **עוללת שבארבובה** (כ)

הרי הוא של בעל הבית. שלא נפרט דרך בניה: **המניח כלכלה**
בשעה שהוא בוצר. נותן כל תחת הענבים שיפול הפרט לחזקו:
הרי זה נוזל את העניים. דפרט בנשיתו וכו' בו עניים קודם שיגיע
לארץ: אל תסג גבול עולים. מפורש לעיל בפ' ה': **ד' איזו היא**
עוללת. האמורה בתורה (ויקרא יט)
וכרמך לא תעולל: כתף. השרביט האמצעי
של האשכול מחזירים בו אשכולות
קטנות הרבה וכשהן שוכבים זה על
זה כמשאוי שעל כתפו של אדם הוא
נקרא כתף וכשהן מפורצים בשרביט
אחד ל' און ואחד לכאן און כאן כתף:
נמשך. ין נרגרים של ענבים האמורים
בסוף השרביט שרגלים להיות תלוים
שם ענבים הרבה ועל שם שענביו
נוטפות למטה נקרא נמשך ובלשון מקרא
הקטנות התלויות בשרביט כאלו שוכבות זו על זו ואין שוכבות יפה דהשחא הוי ספק אם יש לה כתף אם לאו: שבארבובה. יחזר של

קורא לאשכול שאין לו לא כתף ולא נמשך עוללת לפי שהוא לפני שאר האשכולות כעוללת לפני האש: אם ספק. שגראים האשכולות
הקטנות התלויות בשרביט כאלו שוכבות זו על זו ואין שוכבות יפה דהשחא הוי ספק אם יש לה כתף אם לאו: שבארבובה. יחזר של

מלאכת שלמה זמורה

הוסך האשכול בעלן של הגפן וכו' וחזרו עוללת דמיטא דלתי דלקרא קאי
ע"כ: **ונפל מידו לארץ**. כריך למחוק מלה מידו וגם ה"ר יוסף ז"ל מחקה
וכתב ל"ג כאן מלה מידו כמו נבי לקט כי באשכול מיירי שלא תפסו בידו
היטב בעטור שהיה סוף ענבים ע"כ: **המניח את הכלכלה חתת הגפן**.
וה"ה חתת הקמה לנבל הלוקט: **ד' אם יש לה כתף או נמשך הרי היא
של בעל הבית**. אית דל"ג ליה וז"ל דכן משמע מן הירושלמי. אבל בקת
ספרי כ"י מלאתיו אלא שבספר א"י כ"י מלאתי אם יש לה כתף ונפק וכו' ביו"ו.
וכתב עניו הר"ם סיריליון ז"ל דביר' מה"ר דלא או קתי או בכתף או בנמשך אם
של בעל"ה דבחד מינייהו סגי ע"כ. והכנס ה"ר יוסף אשכנזי ז"ל כתב כי
מלאתי בכל הספרים דל"ג זה. ומלאתי כתוב בס' אגודה פ"ק דתמית כתף
ונפק פי' בתום' לא ידעינן פירושו ואף כי יש בירושלמי כתף פסגין זה ע"כ זה
נמשך תלוים בשדרה ועומדת מ"מ לא ידע רבי מה הוא אלא שהענינים לא גזלו
כל נרכו ע"כ. ובתשובה שאלה בשם רבינו יהוה גאון ז"ל כמלא כתוב איתו כתף
פסגין זו ע"כ זו איתו נמשך תלויות כולן ויורדות וכן הוא כי אם יש באשכול
עוללות מורכבות על עוללות זה כתף ואם יש באשכול זורה אחת על עוללות
ויורדות זהו נמשך ע"כ. והרש"ם ז"ל פי' כתף הוא עליונו של אשכול לנד
העוקף ונקרא כתף שהוא רחב ככתפים של אדם והרחב שלו מפני
הפסגין שלו שדחוקות ודחוקות זו בזו ואינם מיוחדות זו אח זו להיות יורדות
למטה אלא עומדות וזקופות. נמשך שאין פסגות שלו דחוקות ודחוקות זו בזו
אלא יורדות ומיוחדות לארץ אבל מ"מ נונעת פסגיה זו לזו וכשאינם נונעת
אין כאן נמשך ופסגיה אחת שבגראת כך לנדע שאין לה שדרה שם בה פסגין
זו נקראת עוללת ואם יראין כונעות הפסגות זו ע"כ. זו קת אבל אינם נונעות

יפה ה"ו ספק ולעניים ע"כ. ובספר באורים סידר הגאון מה"ר ישראל על
פי' רש"י ז"ל למומם בפי' קדושים מלאכי כתוב פי' כתף שני נגריין והשלישי
יושב עליהן כדרך אשכולות רזופות בנגריין והוא מלשון מכתפיה ליה בשבתא
דרינלא בניה דהניס נושאין ההכס על כתפיהם. ולא נמשך מלשון ועיטוי
משייפין פרק השבול כלומר נגדר בראש האשכול שמטוף ורואה אנה והנה כדרך
האשכולות מלאים גררות שאש"כ בסוף עוקף שלהם יש להן נגריין כמדומה לי
שראיתו כך צימתי חרפי בשם ר"י הלזן ז"ל ע"כ. ובס' יראים פי' קי"ש פי'
כתף עולל עינין לו על כתפו נמשך עולל תחתיו לו שהוא נמשך עליו ע"כ. והרב
רבי' אל"י מורחי ז"ל כ' בסוף פי' כי תלך שאין לה כתף שאין הפסגין זה ע"כ זה
ולא נמשך שהן הנגריין התלוין באשכול כזה
ע"כ: והביא בכסף משנה פ"ד דה' מ"ע פי'
הר"ם ז"ל וכו' שדבריו מתיישבין יחזר ממה שפי'
ה"ר אל"י מורחי ז"ל בביאוריו לרש"י ז"ל בפר'
קדושים. וזל"ע דמדבריו כולם משמע דלפסר
שנגרם פקד' יצא שחי המלות בפתח וקמץ והוא
יחזר קל על הלשון יצא: אם ספק לעניים פי' רש"י ז"ל שגראין
האשכולות הקטנות וכו' אמר המלקט אבל אין לפרט לזון שגאלו עוללות בנת ואין
ידוע שמה מן האשכול שגרה ונפלה אם לאו דספק כזה לבעה"כ כדמוכח בירומ':
עוללת שבארבובה כו'. פי' הרמב"ם ז"ל בנת"כ פ"ג דפ' קדושים ארכובה
היא הפרק והקשר שהאשכול יזאל ממנו והאשכול תלוי בעוקף כריך והעוללת הוא
היא יוצאה מאותו הפרק ואין ידוע אם משוקף האשכול הוא עיקרו או מן
הזמורה שאם היה מן האשכול ה"ה באשכול אע"פ שהוא רחוק משאר פסגין
האשכול

יבין ישראל תפארת יבין

גרר מהאשכול: (כה) שלא נפרט דרך בניה [ונש"מ מ"י]: (כו) סל:
(כז) שיפול הפרט לחזקו: (כח) כעליל ס"ה מ"ו. וד"ה"א לא זכו עניים
עד שיפול לארץ: (כט) השרביט אמצעי שבאשכול. תלויות בה אשכולות
קטנות. ומדדחוקים זכ"ו הן שוכבים כ"ל בכתף חזירו. וכ"כ
בסוף השרביט מחזרות הנרגרים בשרביט האמצעי ומדדחוקים שם
נראים כנוטפות. ולולה מסתפחה ל"ל. דהשגרגרים רבים ועומדים
תפופים בהאשכול. או האשכול מיוחד בראשו. וגראה כאלו נמשך
הנרגר שבראשו. וכשאינן רבים ותפופים בהשרביט. או הנרגרים
עומדים בטיגול. כל א' לנד. ואין נראה כעוקף [אב"י ואמר בסופא

ראשונה

נקרא חסין: ד' עוללת שבארבובה. באור הדבר הוא שהגפן נמשך
מגורו לקרקע בשם הוא גוף אחד ומשם לתפלה מן הפרט מתפזר ויאלים
ממנו אשכולות לכאן ולכאן. ומקום הפיזור קרי ארכובה כפיין ארכובה שבגלגל
שמתחיל שם פרק אחר ודמומה ארכובה שבג"כ רפ"ו דכלאים הייט נמי שמתלק
מן העיקר ונעשה עיקר לעצמו. ויש להבדילים סימן נמשך כשמתחיל אחרו והשנה
נשאר בקרקע ידוע להם בציור מקום המחיל האורח ומתחילן סמוך לו. ואמר
אם יש שם עוללות בתקום הפיזור אם הם למעלה ממקום המתך ונמצא כשמתחילן
בתחת

הכלכלה בני לקט לא הני כלכלה דלא שייך הכס שקיזית התפוחה סמוך לארץ.
והתם מני מי שאינו מניח עניים ללקוט בו' וה"ה הכס: **נפל מידו** לארץ ונפרט.
כפ' לשון הוא דנפרט הייט נפל ופרט כדמך תנוסם נמצא דכדמך: ע"י נאמר
אל תסג גזל. קת קשה כיון דפרט בנשיתו זכ' זו עניים ה"ו שובר על אפס
כדמך לא תלקט ואלתאי שניק לאו דאורייתא ונסכי קרא דדכתי קבלה. וי"ל
דמך דייק בנשיתו זכ' כדל"ה רבי' בני לקט אל מקרי שולס אלא עוללים. מירדני
כח לענין פרט דהשגרגרים קודם שישלו וסם עוללים ולא יכדו עדיין ככר

משנה

הכלכלה בני לקט לא הני כלכלה דלא שייך הכס שקיזית התפוחה סמוך לארץ.
והתם מני מי שאינו מניח עניים ללקוט בו' וה"ה הכס: **נפל מידו** לארץ ונפרט.
כפ' לשון הוא דנפרט הייט נפל ופרט כדמך תנוסם נמצא דכדמך: ע"י נאמר
אל תסג גזל. קת קשה כיון דפרט בנשיתו זכ' זו עניים ה"ו שובר על אפס
כדמך לא תלקט ואלתאי שניק לאו דאורייתא ונסכי קרא דדכתי קבלה. וי"ל
דמך דייק בנשיתו זכ' כדל"ה רבי' בני לקט אל מקרי שולס אלא עוללים. מירדני
כח לענין פרט דהשגרגרים קודם שישלו וסם עוללים ולא יכדו עדיין ככר

גרר מהאשכול: (כה) שלא נפרט דרך בניה [ונש"מ מ"י]: (כו) סל:
(כז) שיפול הפרט לחזקו: (כח) כעליל ס"ה מ"ו. וד"ה"א לא זכו עניים
עד שיפול לארץ: (כט) השרביט אמצעי שבאשכול. תלויות בה אשכולות
קטנות. ומדדחוקים זכ"ו הן שוכבים כ"ל בכתף חזירו. וכ"כ
בסוף השרביט מחזרות הנרגרים בשרביט האמצעי ומדדחוקים שם
נראים כנוטפות. ולולה מסתפחה ל"ל. דהשגרגרים רבים ועומדים
תפופים בהאשכול. או האשכול מיוחד בראשו. וגראה כאלו נמשך
הנרגר שבראשו. וכשאינן רבים ותפופים בהשרביט. או הנרגרים
עומדים בטיגול. כל א' לנד. ואין נראה כעוקף [אב"י ואמר בסופא

יבין ישראל תפארת יבין
גרר מהאשכול: (כה) שלא נפרט דרך בניה [ונש"מ מ"י]: (כו) סל:
(כז) שיפול הפרט לחזקו: (כח) כעליל ס"ה מ"ו. וד"ה"א לא זכו עניים
עד שיפול לארץ: (כט) השרביט אמצעי שבאשכול. תלויות בה אשכולות
קטנות. ומדדחוקים זכ"ו הן שוכבים כ"ל בכתף חזירו. וכ"כ
בסוף השרביט מחזרות הנרגרים בשרביט האמצעי ומדדחוקים שם
נראים כנוטפות. ולולה מסתפחה ל"ל. דהשגרגרים רבים ועומדים
תפופים בהאשכול. או האשכול מיוחד בראשו. וגראה כאלו נמשך
הנרגר שבראשו. וכשאינן רבים ותפופים בהשרביט. או הנרגרים
עומדים בטיגול. כל א' לנד. ואין נראה כעוקף [אב"י ואמר בסופא

פאה כל זית פרק ז

והכתיב עוללת. שם ה"א:
החמול. סוף ד': מ"ח סע
פי' ה"א:

זמרה שתלוין בה אשכולת הרבה והבוזר קוללה והיא נקראת רכובה ופעמים שיש בה עוללת עם האשכולות: נקראת. נקללת ונחמכת ודוגמתו שינו צינחא (לה): קרלו ומירק אחר שיטת' על ידו. ובמקרא (ימיה מו) קרן מלפון בל: גרגר יחידי. כגון אשכול שאין לו אשכולות קטנות שזכותו ע"ז על אלא הגרגרים מחוברים בזרביט ע"מנו: רבי יהודה אומר אשכול. דכתיב (ישעי יו) וגשאר בו עוללות כעוף זית שנים שלשה גרגרים. שנים שלשה גרגרים עוללות יותר מכל אשכול: וחכמים אומרים עוללת. דלא כתיבי הגרגרים האשכזים זה על זה להקרא כקף והלכה כחכמים: ה' המדל בגפנים. כשהגפנים תכופים זה אחר זה עוקר מאותם קצינתיים והאחרים מחקנים בק: כך הוא מול בשל עניים. אע"פ שיש בהם פאה או עוללות של עניים כך מול בשלם כמו בשל קצבר עניים דין שותף יש להם וכשם ששותף כמו שהוא מול בשל רבי מאיר אומר בשלו הוא רשאי. קצבר עניים כן: רבי מאיר אומר בשלו הוא רשאי ואינו רשאי בשל עניים (ה):

אם נקראת עם האשכול **עם האשכול הרי היא של בעל הבית (ה) ואם לאו הרי היא של עניים.** גרגר יחידי (ה) רבי יהודה אומר **אשכול.** וחכמים אומרים **עוללת:** ה' המדל בגפנים (ה) כשם שהוא מול בתוך שלו כן הוא מול בשל עניים (ה) **דברי רבי יהודה.** רבי מאיר אומר בשלו הוא רשאי ואינו רשאי בשל עניים (ה):

אם נקראת עם האשכול. דהוה כמו שזולת קראש' מגיע לקמה **במ"ב פ"ה:** ר' יהודה אומר וכו'. ("פי' הר"ב שנים שלשה וכו') יותר מכאן אשכול. וכגון שהגרגרים זה ע"ג זה ועשויין כעין קחף ונקטל' הר"ב: ה' המדל. עין משנה ג' פ"ג: בן הוא מדל בשל עניים. ל' הר"ב אע"פ שיש בהם פאה או עוללות. וכו"כ רמ"י בפ"ק דמ"ק (ד"ד ע"ב) והמ"ג דדין פאה בכותף אם הגיח בנתלה ג"כ דין פאה יש לה כדחתן בפ"ק משנה ג' אבל קשיא לטעמא דדין שותף יש להם. ואם מדל אחר שהגיח פאה כבר נבשל והגפנים ומה שמדל הוא לטעם הבאה. ולטעם הבאה אין כאן שותפות לעניים בקלה הוהא שהגיח בה פאה עכשו. והר"ש שכתב פאה היינו לטעמא שכתב שלא היה להם לעניים לאחר [מללקט] כל

תוס' אנשי שם
ה' ב"ב ר"ח ב"ך מ' דין
שוק. כ' ה"ג תמה חוה
הטעם דמי אויבי צינחמי
משום קשיא דמי עובדי להו
בשותף (פי' אכלתן חיה יחיה
חייב (לפיהם בחלקו עניים)
ומה"פ פי' הר"ב דשעמא
דר"ג שלא ה"ל לאתרי כ"כ
לקופ. ושעמא דרמ"ג לפי
שכ"ל למתין עד שילקטו
העניים. ומת"פ שרמ"ג הביא
זה הירושל' דה"ל דלא לפי
מטווינו ביחי. ותדע
שנתלה מפי' בדרך אחר
וא"ל שביחי אחרי ירושלמי
למאן שירובו כ' ע"ב.
ואין כאן קמה כלל. דכיון
דעסקי' וז' דין שותף כחם
ירושל' אמרו א"נ ד' אמי
הקשה עליו רבנן דקפיקין.
כ"ל דתסת' ירושל' הוא ר'
ותקן רביה דר' אמי וז'ל
דר"ג לא חס ללוחה קשיא.
דמ"ג ש"ל דין שותף היינו
לומר שאינם כשותף לומר
בשעמא ד' אמי כש"ל לזולת
בשולם אבל לעולם דאין
מתם מכל וכל בשותף דמי
חלק העניים מאותם ויביר
בפי' ואינו כשאר שותפים
דכל שותפות מיניה חלק מניה
עובדי בו ומת"פ סבל אח"י
לחלקתן חיה חוה חייב
ומת"פ הביחי הר"ב (הירושל').
ואע"פ דמתלה פייס פי'
אמר ק' דרבו של ר"ב לרב
מתלה פי' מדעתיה ואח"י
מביא אמת'. ויומר ק' הוא
בשעמא דכל גמ' דלא לאו
הכי הוא. ותדע נראה ה"כ
עיקר שבה ר' אמי גופיה
אע"פ שמקשה על עסק זה
לא נתן מידוים עסק אחר
כמו שהוא דרך האמוראים כי
מקשה על עסק הקדים אמרי
אלא ח"י פלוני היינו עעמא
דמהני'. ומדלל קאמר מידי
דמי שאני דמי כדאמרינן.
(ע"ל). ובס' ר"ע כ' וז'ל
וז"ל דתרווייהו עמי אנשייבו
דמי בשותפות של סנה
כדא' נלכד כל אלו שקולות
כ"כ בשל עניים להסגיד
חלקם המחוקק שבנין הכאו'
לכא' ח' לא דסה גמחו
לעמיתם שלא חלו.
מסאי עעמא לנד דסג גמחו
לעמיתם לא היינו מפסידיים
חלקם להקל בעוונה בעה"צ
שלא ילקטו וימחה על בגדיה
אי לא דמי' כמה שמפסידיים
הם קצובים לריות לטעם
הבאה שהיו מניתי לעולות
ק' עניים על העניוה דבסג
לקט לקט ויבאר. ע"כ:
בה"ד אף עניים כן. ז"ל
אף בשל עניים כן. (ה"מ):
חרי"ג ד"ה בן הוא מדל
מ' והמ"ג דדין פאה בכותף
מ'. התיישב הנין דשאה
דקאמרי רמ"י והר"ב שכבר

מלאכת שלמה
עוללות כחוקף זית שנים שלשה גרגרים יתר מכאן הו' אשכול. והנה דבריו קשים מאד וכי ר"י סובר שאין עוללות יחידה משלשה גרגרים ח"כ הו'ל לפלוני לעיל נבי חיזויה עוללת כל שאין לה לא כחף ולא נשף וכו' אך לפי מה שפירשתי מיושב הכל ע"כ ז"ל. וכתב עוד החכם הר"ר יהוסף אשכנזי ז"ל בס' נרס' משנה זו אחר משנת המדל ע"כ: ה' המדל בגפנים כו'. במד' א"ס כתבו חס' ז"ל ק' הוא מדל בשל עניים דמי אסר רמתא ליקח עוללות ה"מ בשעת ציורה כדכתיב כי תבואר כריתך לא תעולל אחריך אסור עוללות עליהו. ע"כ. ז"ל הר"ר שמשון ז"ל בפי' חתיבת יד ויש עוד לפי' הטעם דר"מ סבר שאין לעניים כלום עד אחר ציורה ור"מ סבר דיש להם וצירולתו עסק אחר ע"כ. וירושלמי מקשה דר"מ אדר"מ תמן צבדייתא נבי המרכץ שדחו עד שלא ירד עני לתוכה קאמר ח"ק אם היזקו מרובה על של עני מותר ואם היזק עני מרובה על שלו אסור ר' יהודה אומר בין כך ובין כך מניקן על הגרד וישניו על וטעל אח שלו והכל הוא אומר מדל בשל עניים אע"פ שמפסיק ומשלי דהכא דל"ר יהודה מידל בשל עניים היינו עעמא משום דמה שמפסיקין עניים בשנים זו משחרקין לטעם הבאה דמתוך שמדל ועקר קלת גפנים חמטויות

ובכסף
עוללות כחוקף זית שנים שלשה גרגרים יתר מכאן הו' אשכול. והנה דבריו קשים מאד וכי ר"י סובר שאין עוללות יחידה משלשה גרגרים ח"כ הו'ל לפלוני לעיל נבי חיזויה עוללת כל שאין לה לא כחף ולא נשף וכו' אך לפי מה שפירשתי מיושב הכל ע"כ ז"ל. וכתב עוד החכם הר"ר יהוסף אשכנזי ז"ל בס' נרס' משנה זו אחר משנת המדל ע"כ: ה' המדל בגפנים כו'. במד' א"ס כתבו חס' ז"ל ק' הוא מדל בשל עניים דמי אסר רמתא ליקח עוללות ה"מ בשעת ציורה כדכתיב כי תבואר כריתך לא תעולל אחריך אסור עוללות עליהו. ע"כ. ז"ל הר"ר שמשון ז"ל בפי' חתיבת יד ויש עוד לפי' הטעם דר"מ סבר שאין לעניים כלום עד אחר ציורה ור"מ סבר דיש להם וצירולתו עסק אחר ע"כ. וירושלמי מקשה דר"מ אדר"מ תמן צבדייתא נבי המרכץ שדחו עד שלא ירד עני לתוכה קאמר ח"ק אם היזקו מרובה על של עני מותר ואם היזק עני מרובה על שלו אסור ר' יהודה אומר בין כך ובין כך מניקן על הגרד וישניו על וטעל אח שלו והכל הוא אומר מדל בשל עניים אע"פ שמפסיק ומשלי דהכא דל"ר יהודה מידל בשל עניים היינו עעמא משום דמה שמפסיקין עניים בשנים זו משחרקין לטעם הבאה דמתוך שמדל ועקר קלת גפנים חמטויות

הה"מ:
ה"כ היינו כשם שהעניים הם כו'. וק"ל הלוין בשאשכול אלא שבגדלים גרגרים יחידים צהמורה. וס'ל לר' דדוקא באשכול לרין כחף ונטף. אבל גרגר יחידי. הרי אין גרגר שמנון לו שיכתף א"ע עליו [אב"י ואולי יחידי ר"ל היחיד בגדלו וטובו כמו כחמסד על היחיד וכרטי י"ב י'. וירמיה ו' כ"ו. ובדחול' יחיד בדרו. כן ו"ל לולא ד"ק של רבותיו ז"ל: (לו) כשהגפנים תכופים. עוקר מצינתיים.

יבין

תפארת ישראל
והכשורים משכחים על ידי זה: (לו) בעוללת ופאה. לעניים דין שותף יש לכן ולהכי רשאי הבעה"צ להחעסק בשל העניים כבכל נכסיו שותפים: (לח) דס'ל דין לוקח יש להם. ואין המוכר רשאי לניע בכספו לוקח שלו. דאולי לא יחיל בזה. כך כ' הר"ב. ותמוה מה שותפות יש לבעה"צ בהעוללות. ומה שותפות יש לעניים בהאשכולות. הרי חלק כל א' מזובר לעלמו. ובג"מ הרי הירושלמי דחה טעם זה. אלא ל"ל דפוגנוהיינו דלר"י הו"ל כמטיב אבידה לעניים ממרווחין ע"ז עוללות שבגד העוללות שמדל. ולר"מ אסור מדאיכא דמחיל ברכו הענבים אע"ג שלא יהיו מזכירים כל

משנה
במקום החתך פדיון הוא גוף אחד עם הנסן שנקלח עמו הוא של בעה"צ. ואם היפידו הוא למטה ממקום החתך נמלך שאינו נחלק עם הזמורה ונשאר בדוק עם השבט הכי הוא של עניים: ה' המדל בגפנים. פי' הר"ב כשהגפנים רכופים עוקר מאותם קצינתיים כו' והכתיב בפירושו מפני שמדל הגולגוליס והיינו שמתקנת ענפים הרקופים שקרם: כן הוא מדל בשל עניים. פי' הר"ב דר"מ מדמי להו לשותף. ואינו מובן דהא דשותף ראש בשל חברו היינו כשאין חלק חברו מיוחד מאותם. אבל אם יש לזה לשניו של אלו ונא דרומו אסור ליגע בשל חברו. והנה העוללות ניכרים וירודים לעניים. ואי ימנה דהכא הי'ם דמיירי בלא נגמחו הפירות עדיין ויונקים כל טפה מן האלוין ומתכושין כמו ובעה"צ יוכל שותף למחמת חבריו שלא יינק בטהם שאינו שלו והוא מדל בשל חברו היונק

הגפנים הפאה ולא הוא אלא ר"ל אע"פ שיש כמה שמדל פאה הכאויה להויהא מהגפנים המשויר על מה ששיי. וכהא חיל ליה גמי מ"ש התיישב עוד אבל קשיא לי מ' דלא מיירי כלל בשאה שכבר הותח והאפרסה דמי בכה"צ שחלק העניים מופרש ויביר ל"ל דדין שותף להם דהואשפתן שחלקו מיקרו ולא קרא שותפות אלא כ"י שלא הוצרך לכ"א חלקו. (ה"מ). והרמ"ב כ' ובכתיב ל"ל לוא מיירקין בגמר כישול דל"א ילקח העוללות ויתחם לעניים. ומא' הנהא בשותפות להם לטעם הבאה מי יודע מה שהביא עוללות ע"ז. וחידו' אזל לפי מונח התיישב לטעם הבאה אין כלן שותפות. אבל צירוש' משו' ומתוך כך יש ריח לעניים בשום הבאה שותפות שהשארים שישות יוצר התיב מחמת טעמים מהם יוצר. (ע"ל) בששנה בשל' הוא רשאי. ונראה דר"מ לא פליג אלא בשללה דכרתם טעם לעניים אבל בעיניה דהא לא משה עדיין לא הוצרך דמיירי הנה. אין נראה דמליני לאותמי

משלו. א"כ לר"מ דלדמי לה לתוכר אחאי אסור ליגע בזה כיון שיונק חוץ לצובלו יבול לטכך כדאמר פ"ב דב"ב מ"י. ונראה דבסכר' בטלמל פלוגי דר"מ סבר יד בעה"צ ביד עניים שזה ואין כמה לעניים להפסיד להפסיד ציניקסן ומדמי לה לשותף עד שלא חלקו דכל זה שמפסיד לשדם יוכל אחד לפקוק ולבטל בשל חברו כמו בשלו. וה"נ בעה"צ יש לו רשות להדל בשל עניים אע"פ שחלקו מקוים וירוע אס"פ לא זכי להו רמתא במקום שמפסיד לבעה"צ. וכו"מ סבר יד עניים עדיפא מיד בעה"צ ואסור לבעה"צ להפסיקן אפילו במקום שמתווקן לו ומדמי לה לתוכר חקו"ל בפ"ד דב"ב מוכר בעין ים מוכר ומחויב ליתן ללוקח כל הדיון לו אע"פ שיש הפסד לבעה"צ ס"ג עניים דין ומוקח יש להם: בשל עניים. מ"ש התיישב דפאה לא מיירי הכא. אין נראה דמליני לאותמי

פאה כל זית פרק ז

ו כרם רבעי . מה"ש פ"ה
מ"ב . קדושין נ"ד . ערוך פ"ה
פ"ה : יש לו . מה"ש
מה"ש מה"ש וז"ל מה"ש :

תוספות רע"ק

משנה ו [את עב] חר"ש ד"ה ובר"ה שחופס דמיו ואינו יוצא לחולין כ"כ ברוס' שם : [את עב] בא"ד שאינו חופס דמיו לשון זה שבתור' לישנא קיליא ר"ל שירא לחולין :

חום' אנשי שם

לקדשו וזה ח"ש מ"ש בשל הוא רשאי דלחל"ה הול"ך ר"מ אב"ר בעל עינים . (רמ"ז) : ו' במשנה ברם רבעי הוא מחנ"ה הניח לה גמיו נמש"ה פ"ה מ"ז . וי"ל דהיא הייתה משום חלוקה דפטע ועולות דשביי ביה והתם משום חלוקה דמושא וביעור דשביי הכהן . הי"ש ד"ה ברם רבעי כו' ואין כרם תנן כו' . וז"ל שכל המשניות סבירות בפסטים דקרא דרבעי טובא ככל עין [ואכל וכו'] הר"ב ולא מילת דה מחלוקה כ"ל לאחוראיה ומה שפסג הניח (לפעמים ל' כרם להורות דבר אחר כו' שא"כ טעם בכל חילין מאלל אין דין רבעי אלא כמשנה אילנות ועושים הכלתן ענין נקראין כרם בכ"מ לענין כללים ולענין שחורין עליו מעוררין המלחמה שאינו אלא כמשנה אילני מאלל כמו שביט כבועה ס' משנה . [והכא בלא"ה היה ל"ל כרם דוקא אב"ה פקע ועולות דקרא] וכו' . מה"ש יש ללמוד דקרא' . ש"ס שם שפרט ק"ל הכתוב אלא נטע כרם לא חרמין כרם דוקא ומרובין כל אילני מאלל דמיו לברם בנישיתין כק"ל לא כ"ש ועל"כ התנא קורא כרם לה' מיני מאלל : משעין מההם וכו' דכוחה . ימות א"ה תמה שאלה

כל כך . והרמב"ם לא כתב אלא עולות וכן משמע לשון הוס' דמ"ק : ו כרם רבעי . עיין בר"ש מסכת פרה ומ"ש שם בס"ד . ומ"ש הר"ב הטוטע כל עץ מאלל וכו' ואין כרם תנן . הא מיייתי הר"ש גמ' בר"פ כי"ד מברכין (לה) ר' חייה ור"ש בר' חד תני כרם רבעי דאין רבעי טובא אלא בכרם וחד תני נטוע רבעי טובא רבעי בכל אילנות ע"כ . ובפ"ה דמסכת מעשר שני בתלת מהכתיבין קמייחא תנן כרם וברביעית תנן נטע והרמב"ם בחבורו פ"ט מהל' מעשר שני פסק כמ"ד נטע רבעי וכן נראה עוד דברי הר"ב במשנה ב' פ"ה

דמע"ש כמו שכתוב שם בס"ד [וכ"כ עוד בזה"ל במשנה ה' פ"ד דערויות גם הרמב"ם בפירושו שם . [ומ"ש] ודרשין הלולים כמו הלולים כדאמר בירושלמי לא מהמנעים רבנן בין ה' לח' . והטעם שהם ממונא אחת . ומ"ש הר"ב אמר רחמנא אהליה והדר אכליה בר"פ כי"ד מברכין ופירש רש"י הוליאיה לחולין על ידי פדיון ע"כ . והר"ש כתב דלחל"ה לקדושתיה והדר אכליה : [וב"ה אומרים וכו' . ל' הר"ב ילפי קדש קדש ממעשר וכו' . לדכרם רבעי כתיב (ויקרא ט) לחמשת דלחל"ה והדר אכליה תיפוק ליה מהך גזירה שזה . וי"ל דאי ולא בשנה שלשית [ושפית] ח"כ ה"ה מאי חוית [דגמרת ממעשר ניפק משביעית שטופס דמיו אב"ה מאחר] דגמרי מהלולים ש"אינו חופס דמיו

מלאכת

הפנים הנשארות מתעבות מכה האדמה ופירן מימא מני הכי נבי רבון מכין שהוא מרבה היא עוקה יותר לשמה הבאה ומשי יכול הוא לורעה יגם ולהבריחה מן העניים דיקק פטור מן הלוקט ולא שיתברר מה שהפסדו . ונקט פ"ה רמ"ל היה ומשני הכי דהכא במחני עניים גרמו לענין דמיידי דלחר שבדר כרעו שהה כדי שיבואו עניים ללקוט העולות שהשיר להם צעת צדירתו ולא צאו ולא הותר לו לעקור הנפן שיש בה עולות נפנן שאין בה עולות ולכן הותר ר"ל ותנן בזה"ל ברייתא מיידי בשלל שהה אחרי קלירה שיעור שיוכלו עניים לנבא והוא מפני תיקון השדה לריך לרצנה מיד : ו כרם רבעי וכו' . כתב החכם הר"ר יהוסף אשכנזי ז"ל בס"א גרסי' משנה זו אחר משנת הכרם שבונו כו' ע"כ . ובירושלמי פלוגי תנאי רבי אומר גד"ל בשביעית אכל בשאר שני שבע מדוד ב"ש ד"ל חומש וי"ל ביעור רשנ"ג אחד שביעית ואחד שני שבע בש"א ח"ל חומש וח"ל ביעור . ובר"ש כי"ד מברכין . ר' חייה ור"ש בר רבי חד תני כרם רבעי בטלוה מחנ"ה שחובב רבעי דס"ל דאין רבעי טובא אלא בכרם וחד תני נטע רבעי דס"ל דטובא רבעי בכל האילנות . וי"מ דלמאן דהני כרם רבעי אין רבעי טובא אלא בכרם שלם דהיינו ששים כנגד ששים

וכסס שהמוכר לחבירו י' אשכולות אסור ליגע בהן אף בשל עניים ו כן והלכה כרבי יהודה : ו כרם רבעי . הטוטע כל עץ מאלל בשנה הרביעית מעלה הפירות לירושלים ואוכלם שם בקדושת מעשר שני או פודה אותם ומעלה הדמים לירושלים דכתיב (ויקרא ט) ובשנה הרביעית יהיה כל פרוז קדש הלולים ודרשין הלולים כמו הלולים אמר רחמנא אכליה והדר אכליה : בית שבואי אומרים אין לו חומש . אף על פי שטעון פדיון כמעשר שני אין הצעלים מוסיפים את החומש ללא כהנה חורה בו חומש : ואין לו ביעור . אינו חייב לבערו מן הבית בערב פסח של רביעית ושל שביעית כשמוכר המעשרות דכתיב (דברים טו) בערתו הקדש מן הבית : וב"ה אומרים יש לו . חומש ויש לו ביעור ביה הלל ילפי קדש קדש ממעשר מה מעשר יש לו חומש ויש לו ביעור אף כרם רבעי יש לו חומש ויש לו ביעור שמהי לא ילפי קדש קדש ממעשר : יש

ח"צ . בית הלל נכבד" וביה חומש וי"ל ביעור . יש לו נפדיות ב"ה ט"ז

קדש הלולים לה' . ובמעשר (שם כו) קדש לה' . וה"ל למה לן הלולים מנ"ש לא הוה ידעיין לפדיון רבעי טובא אלא בזמן שמעשר שני טובא ולא בשנה שלשית [ושפית] ח"כ ה"ה מאי חוית [דגמרת ממעשר ניפק משביעית שטופס דמיו אב"ה מאחר] דגמרי מהלולים ש"אינו חופס דמיו

שלוה

ואחת ויאלה וכן אכל נפנן יחידית לא . והיך לשון ספר הלכות ב"ד ס' רנ"ד סע' ו' וי"ל שאין רבעי טובא בחו"ל אלא בכרם ולא בשאר אילנות וטעמא משום דליכא פלוגתא גמ' דבין רבעי אפי' בח"ל . איכא למ"ד דרבעי טובא בכל הנטיעות כמשמעות פסיהם אב"ה ונפנן מה שהפסדו . ונקט פ"ה רמ"ל היה ומשני הכי דהכא במחני עניים גרמו לענין דמיידי דלחר שאי ובשנה הרביעית יהיה כל פרוז קדש הלולים לה' וכו' שפי' אכליה והדר אכליה . ואיכא למ"ד שאפי' בח"ל אין דין רבעי טובא אלא בכרם ולא בשאר נטיעות משום שהוא דורס הלולים לשון רבים שהי פירושים לשון אלו כמשמעו ולשון הלולים שפירשוהו אכליה והדר אכליה ומנ"ה אין תולו אלא במקום הלול כלומר אין פודין ומחליין אלא דבר שמחליין ואמרים עליו שירה וסוף היין . שאלה אין אלוים אומרים שירה במקדש אלא על היין כשמוכרין נכסי מוצה כדלפי' מקרא דין משמח אלוים ואב"ה . ובאפי' משמח אלוים אלא בזה שאומרים עליו שירה . וס"ל וי"ל שזה הכתוב ללמדך דלעולם שאין מוצה רבעי טובא אפי' בח"ל אלא בכרם . כלומר אין תולו אלא במקום הלול . וק"ל כל המיקל בח"ל סלכה כמותו בח"ל לפיך בחו"ל קי"ל אין דין רבעי טובא אלא בכרם ע"כ . והרמב"ם בפ"ט דה' מעשר שני כו' ד' פסק כמ"ד נטע רבעי : והעיים

יבין

קך [ועי' ג"מ פ"ו מ"ג] : [לש] לאו דוקא כרם . דה"ה כל עץ מאלל . פירות שנה ד' מנטיעתו . מעלה אותן או דמיהן לירושלים ואוכלן שם כמעשר שני . רק נקט כרם רבעי מדבעי למקטק נמי פלוגתיהויה צפרט ועולות : (מ) כשפודן ח"ל להוכיח חומש מלכר כמעמ"ש : (מא) ח"ל לבערו מהבית כמע"ש ושאר מעשרות כשמוכר המעשרות בערב פסח

תפארת

במלל אשכולות שנים מנעים שלא ננמרו כגון כוסך וכשמלל כוסך ערה אפי' שלא הפירש פאה עדיין הכי עמיד להפריש וממעט חלק עניים בשביל חלקו והיינו פלוגתיהויה כדפי' לעיל : ו כרם רבעי . משנה זו עטיה גם כן במס'

יבין

קך [ועי' ג"מ פ"ו מ"ג] : [לש] לאו דוקא כרם . דה"ה כל עץ מאלל . פירות שנה ד' מנטיעתו . מעלה אותן או דמיהן לירושלים ואוכלן שם כמעשר שני . רק נקט כרם רבעי מדבעי למקטק נמי פלוגתיהויה צפרט ועולות : (מ) כשפודן ח"ל להוכיח חומש מלכר כמעמ"ש : (מא) ח"ל לבערו מהבית כמע"ש ושאר מעשרות כשמוכר המעשרות בערב פסח

מגדל אשכולות שנים מנעים שלא ננמרו כגון כוסך וכשמלל כוסך ערה אפי' שלא הפירש פאה עדיין הכי עמיד להפריש וממעט חלק עניים בשביל חלקו והיינו פלוגתיהויה כדפי' לעיל : ו כרם רבעי . משנה זו עטיה גם כן במס'

מגדל אשכולות שנים מנעים שלא ננמרו כגון כוסך וכשמלל כוסך ערה אפי' שלא הפירש פאה עדיין הכי עמיד להפריש וממעט חלק עניים בשביל חלקו והיינו פלוגתיהויה כדפי' לעיל : ו כרם רבעי . משנה זו עטיה גם כן במס'

מגדל אשכולות שנים מנעים שלא ננמרו כגון כוסך וכשמלל כוסך ערה אפי' שלא הפירש פאה עדיין הכי עמיד להפריש וממעט חלק עניים בשביל חלקו והיינו פלוגתיהויה כדפי' לעיל : ו כרם רבעי . משנה זו עטיה גם כן במס'

זו המקדש. שם הכ"ג : שבר גידוליו : שם : איזה היא שבתה. שם פ"ט הכ"ז :

תום' אנשי שם
ה' חר"ט ר"ה העוללות
לעניים כו' ח"מ ס"ל
נמי כו'. והע"ג דריש בני
קרא ע"ז דלא יומא כיון שאין
לעניים כהם זוכה כהם
כפי"כ ור"ע ל"ץ קרא ע"ז
ל"ץ דר"ט ור"ע דבנא קרא לא
סייתי טוטה כהם. (ממ"ז) :
ח"ה משיעבור הימנה
כו' אלא אף כחומן עמו
כו'. כמ"מ יגיד ע"ז רש
הערים שאף שער ע"ז
א"ט שכתה א"ט יכול לפשוט
ידו וליטלה וה"ט בכל שכתה
[א"ט אלא] כשעבר ע"ז
כ"כ שיתקן לבזבז העניים
לקחה. אבל א"ט כשעבר
לחצו יכול לטלה שפועה
שחיה שכתה. ועוד ר"ה
והכא כרגילות אף שיכול
לקחה כשעבר יד כ"ז
שכתה משום לחומן אחר
הוא. (ממ"ז). ובידוליו
פליגי כהם ר"י ור' השע"א
דעת ר' הושע"א כמ"ט
הר"ב ור"י ס"ל דאף בחומן
א' או שכתה משעבר ממנו.
ועצ"מ ללא ח"י שכתה ע"ז
אלא יוכל לקחה כשעבר
ידו כ"ט דממנוח"ט ע"ז
גפנים רבים מעורבין דרך
המלקט לאחר שגמר לקיטתו
לנחמן ולחפש אח"כ שמה
מונה עוד אשטל נסתר תחת
העלים ולפיק לא ח"י שכתה
כ"ז שעיניו יוכל לפשוט
ידו לשם. (ממ"ז) :
בא"ד ואסור לשבז בחומן
כו'. לא יעשה מה תקן
מה יי' לפה מוכר לשון
לחומן כל עיקר. (ממ"ז) :

וכבר העתקתי לשון הרמב"ם בזה במקומו. ומה שכתב הר"ב יזכה
בזה בעל הבית רטנו לומר קודם שיבזר. ועיין לקמן: ה' העוללות
לעניים. לשון הר"ב שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. ירושלמי
ותוספתא. והע"ג דר"ע שהלכה כמותו מחזירו אחר לעיל שאין
לעניים בעוללות קודם לבזר איכא
למימר דאע"ג דאין לעניים לבזר לכרם
לקחה העוללות קודם שיבזר הכעל
הבית מ"מ ס"ל נמי כיון שגודשו סוף
עוללות גם לבעל הבית אין לו בן כלום
וא"ט יכול להקדישן: רבי יוסי אומר
יתנו שכר גידוליו להקדש. ותנא קמא
סבר דאין לריך ליתן כיון דכבר נתחייב
הכרם בעוללות הר"ט. [ואפי' הכי
פסקו הר"ב והרמב"ם כר"י משום
לחמירין בירושלמי מעשה היה והורו
כר"י] : משיעבור הימנה. פירש

בעל הבית לך נאמר וכדמך לא תעולל: ה' משגדעו העוללות.
שיכר מה הוא עולל ומא הוא אשכול: העוללות לעניים. שאין
אדם מקדיש דבר שאינו שט: יתנו שכר גדולן להקדש. מה
שמשיבין כל שעה בחוק קרקע של הקדש והלכה כרבי יוסי: בערים.
כרם שהגפנים שלה מודלות על גבי
כלונסות ועניים לשון אף ערשנו רעננה
(ש"ה א) : כל שאינו יכול לפשוט.
כלומר לאחר שעבר מעליה א"ט במקום
שנזכר אינו יכול לפשוט ידו וליטול
קרינא ביה לא תשוב לקחתו (דכריס
כד) : אבל רוגילות. הגפנים העומדים
על גבי קרקע שדורכים עליהם כרגל.
משיעבור מוננה. הוי שכתה לכל גפן
וגפן מן הרוגילות חשיבא כחומן כפני
עלמו ואסור לשבז בחומן לחומן :

ה' ח"ג. ה' המקדש נד"ט הכל משנה א' עם הקודמת ואין צורך זה רק ז'
פניות. שלא נודעו בו ג"לם ל"ץ מ"ט בו וכן כפסוק וכו'
נר"ט. גידוליו כ"לם גידולין.

הר"ב דכל גפן וגפן מהרוגילות חשיבא לחומן. ואסור לשבז בחומן לחומן. ופירוש חומן שורה כלעיל פרק ד' משנה ה'. ותמיהני דהא
ק"ל במשנה ג' פרק ו' דכשדולג ועובר הוא בכל תשוב. ולא משמע מחומן לחומן אלא אף בחומן עממה. וכן נראה דכרי הרמב"ם
במזבזו בהלכות מהנות עניים פרק ה' פסקא ו' י"א וכו'. אבל לשון ירושלמי שכל רוגילת ורוגילת חומן כפני עלמו. והר"ט מסיים בו
ואסור לשבז בחומן לחומן. וחי לא מסחינא חסיים בו בשלון אחר. ואסור לשבז בחומן כשעבר מימנו :

מלאכת שלמה

אנחנו אוכרי ז"ל. ולשון הרמב"ם ז"ל שם ספ"ד שלם אשכולות. שכן עשין
רביע ע"כ: ה' המקדש ברמו. כפי ה"ר שמשון ז"ל משנה וז קדמת
למשנת כרם שכולו עוללות: עד שלא נודעו בו העוללות. א"ט ל"ץ מלת
בו: יתנו שכר גדוליו להקדש. ומ"ק ס"ל שא"ט ליתן לפי שכר נתחייב
הכרם בעוללות הר"ט והר"ח ז"ל. פי' ואין אדם מקדיש דבר שאינו שלו
ולאו משום דס"ל לנת"ק כר"י דס"ל כפ"ג דמעילה במתני' דהתם דאין מעילה
בגדולין דלפי' כר' יוסי דס"ל התם דיש מעילה בגדולין מני סבר דשאני הכא
שקודם נתחייב הכרם בעוללות: איזה היא שכתה בערים. פי' שכתה
דגפנים וכבר פי' תנא דמתני' דלעיל איזה פרט ואיזה עוללות. וכו' הר"ט
שיריני' ז"ל דמפרש בחוספתא דבערים גדול מייירי דהיינו דיש בו חמש
גפנים כדאיתא בפ' ערים. והיינו טעמא דתנא ליה הכא דבדין הוא דכבדי

יבין תפארת ישראל בועז

קודם הבזיר לא יקטפם בזה"כ והיינו כדריש רע"ק מצי תבזר שהעניים
לא ילקחו קודם הבזיר(מח) שהעניים קטנים עדיין: (מח) דאין מקדיש דבר
שאינו שלו. ואף לר"ע לעיל. של עניים הן. רק שלא יקחו קודם הבזיר:
ג) ממשביחין בקרקע הקדש (א). יזלת"ק פטורי מדכבר נתחייבה
הקרקע להעוללות. ואילו"ק לר' יוסי אמאי סגי בשיקן שכר גידולין
להקדש. הרי מה שגדל אח"כ מהקדש כולו אסור (כפסחים טו ב).
י"ל התם בלחן שם תערובות היתר. משא"כ הכא הרי מה שגדל
מקודם שהקדיש סולו היתר (ועי' מרומה פ"ט פ"ד. וז"ק) : נא) בגפנים
שמודלות ע"ג ע"ס כעל ערש רעננה: (גב) במקום שמוכר אף שערין
עומד אלנו: (גג) גפנים שטוחים ע"ג ארץ: (גד) דכל גפן תשוב לאו לחומן
לראשון. ונ"ל דה"ט. דבשלמא בערים. הוא מלרפן שיהיה כולן כחילין א'.
פ"ז דין]. הכא שאני. דבערים מחמה המדונחים עליו גפנים רבים מעורבים. דרך המלקט לאחר שגמר לקיטתו לנחמן ולחפש אח"כ שמה מונח
עוד אשכול נסתר תחת העלים וכירושלמי הכא. לפיכך כל שערין יכול לפשוט ידו לשם. לא הר"ל שכתה. וכתוס' ז"ק (ד"ק ע"ג) עלה"ט. ולפע"ד
דמך על חיפוש המחבא. י"ל דזה דוקא כשהמחבא אינו המלקט בעלמו. דכשבא המחבא כבר עבר משם המלקט. אבל כשהמלקט בעלמו דרר
לחפש אחר גמר לקיטתו. לא גרע משכת בזה"כ ולא פועל. דאם הבעה"כ עומד שם וכתה לו שדהו [כ"ה ב]. וכו"ט הכא שהמלקט עלמו עומד
אלל הערים. אבל ברגילות כל גפן מונח לבדו. ואין דרטי לחפש על כל נעלם אחר שעבר ממנו. והר"ל ככל עומר שכתה. דאפילו בחומן א'
משעבר ממנו הר"ל שכתה :

משנה ראשונה

דעמו אלא על מה שהוא שלו ולא להפסיד לעניים כפי' לעיל: ר' יוסי אומר
יתנו שכר גידוליו להקדש. ומ"ק ס"ל דא"ט ליתן שכר נתחייב הכרם בעוללות.
הר"ט. ואינא למירק דשפיר אמר ח"ק שכר זכו כפנים בקרקע כדי ייקח
העוללות ואין אדם מקדיש את שאינו שלו. וככה כיון דגוף הקרקע אינה של
פנים אלא דמשעבדה לכו לניקס וק"ל קדש מקפיו מיידי שעבור והכר
א"י יוסי יתנו שכר. ומ"ק ס"ל דקדש דמיס אינו מקפיו השעבור ודוקא
קדשת

אבל רש"י מפרש דשעמא דר"י שהוקיעם הולכים בבית ויורהם לכתוב ויעיניו מפי. משום הכי נתיישבו העניים מנחה עיני שם: [אות ע"ז] בא"ד כבר נתיישבו העניים) אף על גב דאיכא עניים ברחמי אחרייתא דלא ידעי מהו ולא היו יאוש לבביות. מ"מ כיון דאיכא עניים האב הגד מביקרא יאוש מייאוש דאמרי עניים דהתם מלפני ליה גמ' רפ"ב דב"מ וקשה לי אם מ"מ גם לעניים קטנים יש חלק בזה. ולבביותו דהו יאוש של"מ ודאי' בנתיבא דשם בני תפרי ודיקי עיני בחוס' ב"ב דף קפ"ג ע"ב ד"ה ואם שכתבו הבאביון דאין מספידים ולא בא הדיוח ליהם שפיר מחלי ועדין ז"ל: [אות ע"ז] בא"ד וכל הנכנס בהא"כ הוא הפקר) קשה לי הא הלכך שנופל בשת הקצירה שהוא על שדה דבעל הבית כשנתיישבו העניים ונעשה הפקר פני יוכה בעל השדה כיון קיני חצירו דקונה שלא כדעתו. ואי דהבעלים אינם עומדים שם והיו חצר שאינו משתמר מ"מ תקשה מ"מ רב"ם דף ק"א דאבותיה ד' אבא לשלא משעשה ד' גוקנים ומכיר מיה דחצר שאינו משתמר ג"כ קונה. ולירידה הקשה כתני' דהכא אמאי אינו עשה בעל השדה מדין חצר. רע"ג: [אות ע"ז] [שם] בשנתה ובזיתיה אבל וכתב הרמב"ם בחבורו אבל צבורי יתים ששכחו חתת האילן היה זה טהור בהם משפיק עניים מלחור אחרים ועי' מ"ש לעיל בפרק הקודם משנה ב': [אות פ] בתו"ס ד"ה הרכבו"ש. ומ"מ יאוש והרא"ש כתב פני דאולי איתרא סתור שדולכים כפוסים ויניחם מסתכלים למשה רואים כל מה שמופל לפניו בקרקע ואינם משאירים כלום ע"ל. וא"כ גם ליה מ"ד נמושות מלשון לא ימיש:

* כמו לא ימושו (ישעיה נט) [ג' רש"י לא ימושו (תהלים קמו)] שממשמשין והולכים. לקומו וכו' ולשון נמושות כמו לא ימוש (שמות יג) שנופלן ומשין הכל מלפניהם. ב"ב מ"ב פ"ב דף כ"א ע"ב: משילכו העניים בזכרם ויבואו. בפרק קמא דתענית דף ו. כהנ' רש"י ו"ל כלומר שלקטו וחזרו ובאו פעם שניה והשתח' מחסי דעתייהו עניים ע"כ. והר"ם הביא ירושלמי ולא תגינן נמושות על ידי שהן חביבין באין על אחר ואיה דגרסי לאלתר ע"כ ואין חילוף בין הגירסאות בענין אלא בלשון: ובזיתיה משתדד רביעה שנייה. ירושלמי ולא תגינן נמושות מפני שהוא לינה ואין יולאין אלא בחורים ע"כ. ולפירוש דנמושות לקומו וכו' הטעם כשהוא לינה

דמפרשי לקומו בתר לקומו שמאחר שילכו בשדה לוקטים אחר לוקטים או הזקנים הללו שמאחרים לכתב ללקט אחר הכל * כבר נתיישבו העניים מאותה שנה * וכל הנמצא בה אחר כך הוא הפקר לכל בין לעניים בין לעשירים: רביעה שניה. המטר נקרא רביעה מפני שהוא רובע את הארץ ומולידה ומלמדה כוכר הרובע את הנקבה והיא מהתעברת ממנו לשון בהמתך לא תרביעו (ויקרא יט). פירוש אחר רביעה על שם שהמטר משכיב העפר ומביאו תרגום רובן רביע ומן רביעה שניה בשנה בינונית הוא כ"ג' במרחשון: שאינן מוסקין. מסיקה בזיתים כמו קולר בתבואה בזרע בענבים אורה בתאנים גודר בתמרים כך מוסק בזיתים: ולא יהא

שוב אין הולכים הלוקטים מפני הלינה האולי ודבר מועט נשאר: רביעה שניה. פירש הר"ב כ"ג במרחשון וכ"פ במשנה ה' פרק ח' דגדרים. אבל בפ"ק (מ"ד) ופ"ג דתענית (מ"א) מפרש (ב"י) [ז"ל בשנתה] זו וסא אפרש בס"ד: בארבעה איסרות. מ"ה הר"ב מלאכת מייתי לה אייזש של מדת עכ"ל ז"ל. ואיחא בירושלמי דר' יוחנן בן טורי. שהיה עני היה יואל מן הנמושות ומביא פרנסתו של כל השנה: משילכו העניים וכו'. בירושלמי מפרש דלא חיי נמושות האל דעל ידי שהן חביבין באין לאלתר פי' הרא"ש ז"ל דוקנים חביבין עליהן ענבים ובאין מיד פי' באין והולכין ואין העניים מתיישבין בהליכתן וכן בזיתים מהמת הנה בשעת מסיקה אין הזקנים יולאים עכ"ל ז"ל: רביעה שניה. כאן פי' רש"י ז"ל כמ"ד כ"ג בתשון אבל בפ"ק דתעניות ס' ד' ונס' ס' רפ"ג פי' כמ"ד י"ו במרחשון וכתב החכם הר"ר סולמיץ אוחא ז"ל עיין מ"ש ע"ג בפ"ג משביעת והנה חמלא

מ"הא בענין קשית ע"ר. ל"מ נראה לתרץ כמ"ש ע"ר בס' ג' והוא מירושל' כאן. דלכתי תנא בסיפא משילכו עניים ופני בלישניה ולא חיי נמושות. שמפני שכן

פרק ה א ובזיתיה. למנין שכתב ופאה אבל לקט ופרס ועוללות לא שייך בליגנות כדליתא בפ' הנוטע דף קל"א וייתים דנקב לאו דוקא דה"ש שאר חולנות כמו ברי"ם דלפיל ושאמ' עמיה דר"י לא שייך אלא בזיתים שלקטתן מאחר אוליין וכן משמע מפ"י הר"ב פ"ג דשביעת מ"ח:

כדי ביאה העני יואל ולא כו'. ולא אחר בקצרה אם אין שם כדי ארבעה איסרות. תמוס דפגמים שכל הכנסה או הפאה מתחלתן אינם בארבעה איסרין ובסהוא לא ח"כ יהודה דמוטר לכל חדס שכתי העני יואל לכן כסבור שהיא מרובה ומשילא טעל אף המועט. אלא איש מיכי שכבר היה העני כאן ונטל וכשנשאר

מ"הא בענין קשית ע"ר. ל"מ נראה לתרץ כמ"ש ע"ר בס' ג' והוא מירושל' כאן. דלכתי תנא בסיפא משילכו עניים ופני בלישניה ולא חיי נמושות. שמפני שכן

מ"הא בענין קשית ע"ר. ל"מ נראה לתרץ כמ"ש ע"ר בס' ג' והוא מירושל' כאן. דלכתי תנא בסיפא משילכו עניים ופני בלישניה ולא חיי נמושות. שמפני שכן

תום' אנשי שם ע"כ ועי' בנבועות אות ח' בא"ד הפקר לכל. ע' תרע"ו. ולפירש לק"מ דבעל השדה מתיקרא אייזש מילא. מדע שכרי הרמב"ם כ' גיין זה דה' יוד וכן ברי"ם מותר לכל חדס וכו' י"ג כ' מהות עניים שבעה שאין מקפידים עליהם ה"ס על בעל השדה ע"ל והוא מירושל' וע"כ ה"ס דבה' יוד וי"א דליירי לאחר שפסקו העניים לחזור אחר מתנותיהם שהוא אחר שהפסיק בעל השדה ללקט שדכו. בעל השדה מתיקרא אייזש מילא כי סבר שהעניים ילקטו לכן מותר לכ"א ובה"י א"כ ע"כ. א"כ ע' בדרב"ז בביאורו להר"ם שם הרי"א דה' מאותו כו' לנתק שבי' וז"ל ומלמדה דמתי' דקמי' חמיתו מותרין כל חדס משמע דלפי' עשירים שאינם בעלי השדה מותרין משום דהוו הפקר שברי' בעל השדה מוצא אדם כו' הפקר. ואם קדם בעל השדה אחר שגלבו הנמושות ואחר תוכה לי שדי נראה דהו' שלו ואין אחרים יכולים לעלו אע"פ דלפי עומד בלד שדכו ע"כ. ובד"ה חמיתו כו' נפרט. כ' וז"ל ומתוך לשון בירושלמי משמע שיש מותר א"כ זה אלא לבעל השדה דנרסין התם מהות עניים שבעה שאין עניים מקפידין עליהן ה"ה על כהנ"ס ע"כ ולפי' ה"ה דתנן מותרין לכ"א לאו דוקא אלא לומר שמתקין לעשירים ולשולם בעל השדה דוקא. ואפשר לתקן בין המתנות שאין העניים מקפידין עליהן שם לבעל השדה אבל מה שכתב אחר העניים א"ל שהוא לכ"א והכונה אלאי שכלל לבעל השדה עכ"ל הרי"ם ד"ה משילכו העניים כו' וחזרו וכו' כו' הכ' כהנ"ס דל"כ היינו לקומו בתר לקומו דריש' לבעת ר"ל שהוא פי' ה"ב של הר"ב וא"כ ליעריבנו ולחמיתו ומתן זה האריך לפרש במשנה כהנ"ס באופן אחר ע"ס. ולעד"ג דלק"מ דלקומו בתר לקומו אין פי' שאומם העניים: ממש שלקטו חתם חוררים ללקט כמ"ס ברי"ם דמשי' קא קשיא ליה אלא כמו שפירש"י שם בעתות לקומו בתר לקומו שהעני מוליך. בנו אחריו ע"כ ובשעת א"ן זה ענין כלל למ"ס בסיפא משילכו וכו'. (ע"כ) במשנה ובזיתיה. י"ס לוקדק דמתי' חמיתו ויסי' במין פירא והכי ה"ל למתי' בתבואה משילכו הנמושות. בזכרם משילכו העניים ויבואו. ובזיתים משתדד ויבואו לי ע"פ החספסחה וכו'א בתולין קל"א ד' מהות כהנ"ס פרט ועוללות שכתב ופאה. ג' בתבואה לא"ש. כ' בחוליות שכתב ופאה ע"ס וא"כ שפיר נקט התנא חתם לקט שהוא שם מיוחד לתבואה בלדד הנה מובדלת מכל שאר מינים וכו' וכו' כמ"ס סו"ט. וכן פרט ועוללות החיות רק בזכרם וה"ה ס"ס. אבל זיתים דמתיבין רק ברי"ם וכו' כלל העינים א"ל יתקן להם שם מיוחד ולכן קאמר ובזיתים בפירוש. וזמן סתם של שאר חוליות לא סו"ק התנא להשתמין ליחיהו לא חמיתו כ"כ ומילא זמנ' מני משילכו הנמושות. (לה"ט) ב"ב ד"ה רביעה כו' פי' אחר כו'. פי' ה"ה הוא בגמ' דתענית ו' ולכן תמוה מ"ס הר"ב פי' אחר מלכו. (לה"ט) ד"ה וק"ל יא' פניה כו' נאשאו. וק"ל ה"ה י"ס הרב"ב עניים בלא נשים ובהם כדלי' לייק. (הרשב"א):

מ"הא בענין קשית ע"ר. ל"מ נראה לתרץ כמ"ש ע"ר בס' ג' והוא מירושל' כאן. דלכתי תנא בסיפא משילכו עניים ופני בלישניה ולא חיי נמושות. שמפני שכן

מזון שהי טעויות וכיון שאינו מביא זמנים שהי חרבה חסרות דהיינו
 מזון שהי טעויות לו ושהי טעויות לאשהו אף הוא אינו יולא ללקט
 ואין הלכה כרבי יהודה: ב נאמנים. העניים לומר חטים הללו של
 לקט שכחה ופאה הן ופטורים מן המעשר: בשעתן. בשעת הקציר:
 ככל שנתו. בשנה שלישים ובשנה ששית
 שמעשר עני טובא בהן: ובן לוי נאמן
 לעולם. דמעשר ראשון טובא בכל שנה
 וכיון דאמר של מעשר ראשון הוה לא
 חיישינן שמא לא הפריש מהן תרומה
 מעשר דבי הכי דלא נחשדו ישראל על
 תרומה גדולה כך לא נחמד בן לוי
 על תרומת מעשר: אלא על דבר
 שבני אדם נוהגין בן. טובאים לתת

דעירובין ועיין לקמן במשנה ז: ב נאמנים על הלקט ועל השכחה
 וכו'. עיין מ"ש בפ"ד משנה ו טוב טעם לסודרון: ובן לוי נאמן
 לעולם. לשון הר"ב דבי הכי דלא נחשדו ישראל על תרומה גדולה.
 קן לשון הירושלמי ור"ל ישראל עם הארץ שאין נאמנים על שאל מתנית
 כדלקמן בר"ש מסכת דמאי: ג נאמנים
 על החטים. לשון הר"ב לומר של
 מעשר עני הם וכו'. וכן לשון הר"ש.
 ואולי משום דבסיפא תנן נאמנים על
 השמן לומר של מעשר עני הם. להכי
 אסבדו לכולה מתניתין במעשר עני ואין
 הכי נמי דהוא הדין בלקט שכחה
 ופאה דעיקר מכליתין ביה איירי
 ולא במעשר עני. וכן כתב הר"ב

ב נאמנים על הלקט ועל השכחה
 ועל הפאה (ח) בשעתן (ט). ועל מעשר
 עני בכל שנתו (י). ובן לוי נאמן
 לעולם (יא). ואינן נאמנים (יב) אלא על דבר
 שבני אדם נוהגין בו (יג) נאמנים על החטים
 ואין

ב נאמנים. על מ"ש מה"ט
 מעשר י"ב: וכן לוי. על
 המ"ט: ב נאמנים על החטים.
 על הלכה י:

תוספות חדשים
 משנה ב (הר"ם ד"ה) ובן
 לוי סי' ר"ל ישראל עם הארץ
 סי' ע"ב. וקשה דהר"ב סי'
 בריק דמאי הטעם שנתה
 אהת טערת כו' וזה לא שייך
 בתרומת מעשר ועוד אשילו
 יתן כדוית תרומה גדולה הוי
 אהת מתעבים מה שאין כן
 בפירוש וזכורו לא כתב שום
 טעם על תרומה גדולה רק
 שדקדק ש"ס היו נוהרים בו
 וא"כ י"ל ש"ס כגון לו
 מלא כן. אבל מלאשון
 הירושלמי זה שהביא הר"ב
 ממשנה דמסכתא סוה"ק וי"ט.
 (ממארא"ה וי"ט):

אמר הגביר והעני' דלק"מ
 דלמירין בשנת י"ב ע"א
 דרוב ע"ה מעשרין הן וזכורו
 החוט' דהא לחשו הכה
 למישקא ספי ממוסו אהר
 משום דהוי משוטא דשכיחא
 עובא והוי הכנה נכשלים
 בע"ז ומיילת ספי ר"ש
 דמאי ע"ה ע"כ כגון לוי דלא
 שכיח טובה ואין ריבס
 נכשלים בה אלאין ביה רובא
 דרוב לויס מפרקין תנ"י דלא
 גרע ממעשר לכל חט. ועי'
 דבן לוי כיון דהההס
 בלא גיעהו בה על מפרס
 אשילו הכנה ולא שדד
 מש"כ ביראל. ולפמ"ש
 הר"ם ע"ה דמאי משנה ג'
 ד"ה שני מחתה דהה
 שאול לכתן לא גזרו ע"ה
 ג"ל לקט:

תוספות רע"ק
 מ"ג [ארת סב] בת"ח
 ד"ח [ובן לוי]. דהס בבן לוי
 מצאו כן. ולפ"ש הר"ב
 רפ"ד דמאי דאין ע"ה
 נוהרים בתרומת מעשר
 דסברי דאינן בביחה כ"ו
 שלא הרופש מעשר ראשון
 א"כ האי שבא לוי מעשר
 ראשון נוהר בתרומת
 מעשר:

תוס' אנשי שם
 ב בשנה בכל שנה
 כלה טעם כלה שנת
 במעשר בכל השנה ממני
 שלא יזמן זמן קטוע
 וספרים גם משום שסס
 הכנה ויכול להיות נשני ולווי
 מהס לכל השנה מש"כ
 נלמ"ש שס טעם שסכנה
 עיניס מלקחין ונס יוכל להיות
 שלא ירבה הלקט והשכחה
 שזמן זמנים קטוע. (רמ"ר):
 ובן לוי. אף הכהן ככלל זה
 להיות נאמן על המע"ר בני
 עורא שקטבו את כלויס
 וטתיס איתו לכהנס בעל"ד
 אק

בסוף המשנה לקט שכחה ופאה. ויתכן דכרישא דאינן נאמנים
 הוי מעשר עני רבוחא וסיפא דנאמנים הוי איך רבוחא. והרמב"ם
 בפירושו ובזכורו פ"ב מהלכות מעשר אסברה בלקט שכחה ופאה:
 ואין

שלמה
 מן הירושלמי דגרסי' במתני' אלא על דבר שכן דרך בני"א טהגין בן. דגרסי'
 החר ר' מני ועבי כן לוי נאמן לעולם אפי' בשביעית פי' אם אומר פירות הללו
 מע"ר של ששית הן מהו שיהא נאמן ויהא מותר לאכלם שלא בקדושת שביעית
 מדקתי מתני' לעולם ולא קתיי כלל שנת המעשר. או דילמא לפי ששנת המעשר
 הם שש עליהם אמר לעולם אבל בשביעית לא יהא נאמן לומר מע"ר של ששית
 וסלקא הבעיה בחיקוי: אין נאמנים אלא על דבר שכן דרך בני"א טהגין בן כי
 מתני' ומשנה יתירה היא ודאי שדי בשארמר אלא על דבר שב"א טהגין בן
 אלא ודאי יהוד המשנה לאחויי הכהו דיי דאמר החס ר' טון ב"ר חייל כיון
 אם אמר פירות אלו נתנם לי איש פלוני במתנה ואמר לי שהן מוחקין ולא של
 מעשר ראשון הם אינו נאמן וכן נמי אם אמר מתנה שלי הן אינו נאמן כיון
 שהיא ע"ה וה"ה דמאי כשאר פירות ע"ה ולא אמרי' דיהא נאמן כמנו דלי בני
 אמר מע"ר שקבלתי ע"כ אבל הר"ם ז"ל גראה דגרס כמו שהוא כתוב בדפוס
 אלא על דבר שב"א וכו' אכן בכה"ש שלמה שירי"ו ז"ל מלאחי שכתב בפירושו
 הירושלמי ה"ג כיני מתני' אין נאמנים אלא על דבר שדרך בני"א מוחקין בן וייתו
 כדחני באידך בנה דלקמיה אמי אדם דקתיי אעגריס דמתנין להס קאי ע"כ
 וכן

דג. ב ובן לוי גריג ובן לוי גריג. ואינן נכדאי אינן בלא ר"ו:
 להס כן ולא על דבר שאין רגילים לתת להס כיוולא ט ולקמן מפרש
 ואולי: ג נאמנים על החטים. לומר של מעשר עני הם שניתן לי אבל
 אין נאמנים לומר קמח ופת זה של מעשר עני שניתן לי קמח ופת
 לאין מלאכת

ב נאמנים על הלקט כו'. פי' הר"ם שירי"ו ז"ל נאמנים על הלקט ט'
 בשעתן נאמנים העניים לומר חטים הללו של לקט שכחה ופאה הן ופטורין
 ממעשר ותרומה כדחתן בר"ש חלה ואפי' הן עמי הארץ יכול החבר ליקח
 מהם ולסמוך עליהן ובע"ה שאינם לא חסדוין ולא נאמנים מיירי וכן כתב
 הרמב"ם ז"ל פרק י"ב מהלכות מעשר: בשעתן. בשעת הקציר: בכל
 שנתו. נאמן עליו דהיינו שנה שלישים וששית: נאמן לעולם לומר מעשר
 ראשון זה ונחתו (בג"ה). לשון החכם הר"ב יהוסף אשכנזי ז"ל בירושלמי
 דייק שהלוי נאמן אפי' לומר שהספרים ממנו תמ"ע מדקתיי לעולם ולא קתיי וכן
 לוי נאמן על מעשר ראשון) לכהן תרומת מעשר לעולם מע"ר טובא דקרוי נחלה
 כדלחיא פ"ק דר"ה וית' ביה משום טבל והלוקח ממנו א"ל לעשר מהן דמאי:
 להיות טהגין בן. כדחני סיפא דלקמיה נאמנים על החטים ואין נאמנים על
 הקמח וכו': וכירושלמי גרסי' סלק ר"ח דרומית בני קומי ר' יוס' כיומא מתני'
 דמיקל לנאמנין ע"ה לומר זה לקט או מע"ר ר"ח היא דהניחא וכו' ורבתן פלוני
 עליה החס וככתבה הנביחא לקי פ"ד דמאי ויתרין לו ר"ח דפי' רבתן פלוני
 ביה לאין דרך עני לנשות ערמה בדבר זה דהיא מלאח דעבידא לגלויי. ונראה

י כין (ז) עמים ע"ה: (ח) לומר שהתבואה לקט וכו' שיפסוד הקונה
 אותה מהן מלמעשה: (ט) בעת קציר: (י) בכל שנה ג' וי' בשמיטה.
 ומדבריה מרובה אין הבעה"ב מחלקו בפ"א. ואליה"ק ויהיה נאמן בשנת
 ג' וי' לומר לקט שכחה ופאה הוא. כמנו דכתיב אמר מעשר עני הוא.
 וא"ל מדהך נתנין בשבילים מש"כ מעשר עני יתקן אחר שנתמחה. להכי
 אין נאמן מזה ליה. ליתא דהרי במ"ג משמע דנס במנוחה נאמן ככולן.
 י"ל כיון דלקט שכחה ופאה רק דבר מועט הוא. רגיל לאכלו מיד. ולהכי
 אין נאמן עליהן רק בשעתן. ואע"פ דיש לו מנו. מנו במקום עדים הוא.
 להכי לעולם נאמן לוי ע"ה שהן של מעשר ושהספרים המ"ע ממע"ר שניתן לו.
 דלא חסרי עליה כמו דלא חסדיי ישראל ע"ה את"ג. ואף דאין
 יתקן מתחת לכהן ולוי ע"ה [כמתין דק"ל ע"ג]. כזאן חבר שרי. כההס שס ד"ה מניין. וההס שס [וקד ע"ג]: (יב) ע"ה בכל הג"ל: (יג) כדמפרס
 במשנה

משנה ראשונה
 ויפס פירשו דהך מתני' אלגפיל קאי דמשום הבעה נאמנים. ואלו לקט שכחה
 ופאה לאו מנסגא הוא אלא חיונה דמזונא בעיניה דעבידה כתיב ביה כדלעיל
 רפ"ד דמזונן לבז ולא לתקן. אבל מעשר עני מחלק ותלי במנסה ית מחלק
 בענין זה ויש בענין אחר. והרמב"ם בפירושו ובזכורו דאסכרה לה בלקט שכחה
 ופאה ה"ל למקט מעשר עני שמוקדקת יותר. ועוד אי בלקט שכחה ופאה אמאי
 נאמנים על החטים הא הם באים בשבילים קודם דיעה. אבל מעשר עני דרטי
 בחטים כדלקמן מה"ס. והיינו מני דקתיי נאמנים של פטורה של אורח משום
 דלדורו

מדלח תנן והיו עמ"ש עמדות ס"א מ"ג. (ה"ט): ג תי"ש ד"ה נאמנים ט' ד"ה בלקט כו'.
 נאמנים אשילו על החטים שדרך ליתן בשבילים ע"ס. ויולד שרבי הרמב"ם הם בס' שלח כדעשו וז"ל להרבות במחלוקת כי על החלקים אלו מעשרים. כי מן דין נכונות מנחם
 דהכי איהא החס הוי הכל יודעין שרוב מנסבו לקט אינו נאמן לומר קמח ופת יתקן לי ע"ס (הוצא בס' מ"ט) ועוד דמלישא דמתני' נוסיס מוכח דלא כותיס מולאטריך לפרוש בסופא גבי שאן של מ"ש הוא והס
 איהא הא כונה מתני' לא מתקנתא אלא כמ"ס דביה דוקא נאמנים על החטין. (ע"ז): ב"א ד"ס וס"פ. ר"ל וס' דכרי הר"ב שכתב דין דנאמנים. (ע"ז): בסח"ד אמבר"ה נלש"ס. אין לטעות ולפרש בעתה
 הרמב"ם דדוקא נלש"ס אינו נאמן אבל לא כמ"ס מעטם שכתב החו"ט נעיל דמ"ט הוי רבוחא וא"כ ה"ל נרמב"ם נלש"ס. דכבר אודיע הר"ם דה"ה במ"ס שספרים דדין דלעיל והס אמרו של מ"ע הוא נאמנים
 כל שנה וא"כ כ' כיור חטים אלו וכו' ע"פ דלס"ה קאי. והע"ס שלא סוכר אלא לש"ס מ"ס כרי בסוף הדין כלל הכל נאמני וא"ל שאין נאמנים על הסת לומר מתחת עניים הוא. הרי דנס מ"ע בכלל שסס
 [משניות ורעיס] י"ז. 17.

על השערה. ע"פ ח"י: ד' נאמנין. ע"פ:

תוספות רע"ק [אור פא]

ברע"ב ר"ה שעורה. אית דמפריש. הרמב"ם בפירושו ולישאלם אולי דמפריש למתני אבל דר"ש דמפריש למתני במעשר עני דחה מלפרש שבלת של אורז דארבא כשתמרה עדיף שפי שאין דרך לעשר עד אחר מירח משה' דשעורה היינו אחר שנתבט ודעתה קלפחת. ותר"ב ארבעה אצוי רכשי. לחנך את דמפריש שבלת דמירוי במעשר עני:

משנהד [אור פג] מוציא מלפסו ויסי' הרמב"ם בחבורו ומתוך שכולו לומר בע"ב נתנו לו יכול לומר אני בשלתי משנתתי ע"כ לתמיה לו הא בלא"ה נאמן לומר אני בשלתי וכמ"ש הר"ש והר"ב וירוק לומר הרמב"ם חולק עליהם. ולא מצאתי בו שחזיר בהו"ב:

תום' אנשי שם

הוא מתנת עניים. (ש"ל): ד' תומ' ר"ה נאמנין ט' יסידו נקרא ט' וזהו העניי' לא ילקוט כשיהיה להם ללקוט מתנת אחרות. וי"ל דאז יתן הירק לחבדו ולא ר"ה מ"ל בך. (ת"י): במשנה ב"מ פ"ג בתר"ע וע' כעו' אור' ד'. ולכאורה לפי מ"ש גמ' מ"ש בשם היר"א שהעטם שבדבר מועט רגיל הכעו"ב להפריש מנובל משום שאין ראוי לעני לטפל בו ולבטל כשכילי שהוא מועט לפ"א אשכר לומר שאין להאמין להעני כשאושר שהוא כשל המועט ורק כשביל מנו מלאוים לו ולא הוא מנו במקום עדים דמ"א אשכר להיות שיקרא שהעני יבטל גם מעט: היר"א ד"ה מלפסו כו' מתנת. הכא אין לפרש כן משום דבדבר מועט איריין. (ה"ע):

ואין נאמנין על הקמה וכו'. פירש הר"ב שנתן לו קמה וכו' ולקמן מפרש שאלו אמר שנתנו קמה נאמן יהושלמי. וכתב הר"ש דאין להאמינו במנו דלוי בעי אמר שנתנו קמה דלמחר שאין דרך לחלקו כלל קמה ופתו הוו כמו עדים ע"כ כלומר ואין מנו במקום עדים:

השעורה. כ' הר"ב אית דמפריש קודם שנתת וכו' שעורה קורא לו. ומסיים הר"ש לפי שהוא כשעורים שאין נאכלין בקליפתן: דו' הרמב"ם הוא הדבר שאינו מבוטל הרגום אל האכלו ממנו גא' (שמות יב) לא חיכלון מיניה כד חו: זיתו נקוף. כתב הר"ב ממהטת עניים הם. מסיים הר"ש כדחתן במסכת חלה פ"ג (מסנה ט) ומ"ש הר"ב לפי שאין רגילין לעשות שמן מזיתי נקוף. מסיים הרמב"ם לפי שאי אפשר לדרוך או לטמון דבר מועט ע"כ. ובידשושלמי תני ר' יהודה וכו'. מקום שנהגו להיות מוסקים זיתי נקוף והוא עני נאמן לומר שמן זה של זיתי נקוף הוא: ד' נאמנין על הירק. פירש הר"ב לומר של מעשר עני הוא. ודק"ק דפאה משנה [מדרגין] מסיים הר"ש כדחתן [בפ"ק] דמעשרות. ובפ"ק דפאה משנה ד' מסיק הר"ש הטעם לחלק למה חיבוי חכמים ירק במעשר ולא בפאה להחיל ואין מכניסו לקיום יש ריות מועט לעניים והם ישמרו על

ואין נאמנין על הקמה ולא על הפת יו'. נאמנין על השעורה יו' של אורז ואין נאמנין עליו יו' בין חי בין מבושל. נאמנין על הפול ואין נאמנין על הגריסין יו' לא חיים ולא מבושלין. נאמנין על השמן לומר של מעשר עני הוא ואין נאמנין עליו לומר של זיתי נקוף יו' הוא יו': ד' נאמנים על הירק חי ואין נאמנים על המבושל אא"כ היה לו דבר מועט שכן דרך בעל הבית להיות מוציא מלפסו ט':

אין

דגו. ג' על הקמה ניתנה לא על זמן הא נד"ם. לא חיים ולא מבושלים כימי בין חיים בין מבושלין וכו' דר"ש. ד' היה לו דר"ש נ"ב גמ' מהל' לו.

חיב במעשר מדרבנן: דבר מועט. נאמנים חף על המבוטל דפעמים כעטה"ב שכת מלעשר ומעשר מן המבוטל מתוך הקדרה: (" מלפסו. הקדרה

הפאה יסידו במקום אחד מלקט ולהביא מתנת אחרות: מלפסו.

מלאכת שלמה

ו"ל וזית דמפריש שעורה של אורז קודם שנתת במכתש והאכרה קליפתו ממנו קורא לו שעורה ולאחר דישה לדישו קודם כתישה בן עזרזו וכו': ואין נאמנין עליו בין חי בין מבושל. פי' אחר כתישה אין נאמנין עליו אפי' חו וזו ואל"ל זו קמתי: ואין נאמנין עליו לומר של זיתי נקוף חו' חמי פי' זית ניקוף הן זיתים שמשירין באלין ואינם רחויין והפקר הן זיתים חמי ר' יודן לומר מקום שנהגין להיות דורכין את העוללות עני נאמן לומר יין זה של עוללות הוא ודכותה מקום שנהגו להיות מוסקים (ס"א פוחטים) זיתי ניקוף עני נאמן לומר שמן זה של זיתי ניקוף הוא: ד' אא"כ היה לו דבר מועט. פי' התבסס ה"ר יבוסף אשכנזי ז"ל כי כשנתה"ב ליקם ירק לרבו אינו מוציא ממנו מ"ע כן כשהוא חי. כי אינו ראוי לעני שאין העני רואה לטפל בו ולבטל בעבור שהוא מעט. וע"כ הצעה"ב מנבלו חלה ואח"כ שתנו לעני כן מבוטל אבל אם יש לעני ירק מנובל הרבה הוא אומר שמ"ע הוא שנתנו לו כן מבוטל אינו נאמן כי אין צעה"ב רגיל לבטל חלה כשהוא הרבה ע"כ: שכן דרך בעד"ב להיות מוציא מלפסו. כתב הרמב"ם ז"ל ומתוך שיכול לומר

על

וכן טס בה' מעשר הלשון כן ואינם נאמנין אלא על דבר שדרך בני"א ליעלו ע"כ: ג' ואין נאמנין לא על הקמה ולא על הפת. לומר של מעשר עני שניתן לו הוא או לקט או שכתה או פאה הן ובעי עשורניה דמאי. הר"ש זירילי"ו ז"ל. וזו ואל"ל זו קמתי וכן מבוטל טס בה' מעשר. ובידשושלמי אמרין דלפי' הכל יודעין שרוב מכנסו לקט אין נאמן לומר קמה ופת יתון לו והיכי משכתת לה שמהלקים והלא דרך לבזוז מיהו משכתת לה בשכולן לומר לחלק כדאמר' לעיל גבי פאה ס"ד או בעניים שמתנים ז"ל. ה"ר משושון ז"ל: ברוב בספר תרומ' ט. (" ולא על הפת דלע"ז דטבל אוכר נמינו ככ"ש כדחתן ככס"ג דחלה הא לעיל מ"נה תמן נמי אם נתערב במאי מיתקן ע"כ ואינו מביין מה שייך לומר זה אהאי בנא וזמא ר"ל שיש להקשות דלמחר שאינו נאמן עני לומר שהפת הוא של לקט וכו' א"כ הקונה הפת שנידו של עני יריך לעשרו. וע"ז הקשה כ"ד יעשרנו לדיחוש פתא הוא מעורב מלקט שכתה או פאה שכן פטורין עם טבל שהיה ביד העני ג"כ. ומירץ שברי י"ל תיקון להביא לו פרנסה ממקום אחר וכו': בפ"י רע"ז ז"ל. כ"ל שכן

(* הדברים הללו נמארים במהד"ק של התו"ש סדרפסם כנראה שנת ע"ש:

דאין דרך לחלק מעשר עני קמה ופת: שעורה של אורז. * איה דמפריש שבלת של אורז שלא היה דרכם לחלק אורז של מעשר עני אלא בשבולים וזית דמפריש שעורה של אורז קודם שנתת במכתש והאכרה קליפתו [שעורה קורא] לו ולאחר דישה בעזרו בקליפתו דרך לחלקו לעניים: גריסין. שמתן בריחים של גרוסות: נאמנים על השמן. שדרך לחלק מעשר עני בשמן: ואין נאמנים לומר של זיתי נקוף הוא. זיתי נקוף ממתנת עניים הן שחובטים ומנקפים בזית להסיר הזיתים ששאלרו מן המסיקה ונקוף לשון כנוקף זית ואין העני נאמן לומר שמן זה הולאתי מזיתי נקוף ופסור מן המעשר לפי שאין רגילין לעשות שמן מזיתי נקוף. אבל עני האומר קמה זה או פת זו מלקט שכתה ופאה שלקטתי ושכתתי קמה וזיתיה לחם נאמן שדרך העני לעשות לחם מלקט שכתה ופאה: ד' נאמנים. העניים על הירק חי לומר של מעשר עני הוא. דירק חיב במעשר מדרבנן: דבר מועט. נאמנים חף על המבוטל דפעמים כעטה"ב שכת מלעשר ומעשר מן המבוטל מתוך הקדרה: (" מלפסו. הקדרה

הפאה יסידו במקום אחד מלקט ולהביא מתנת אחרות: מלפסו. פירש

הפאה יסידו במקום אחד מלקט ולהביא מתנת אחרות: מלפסו.

מלאכת שלמה

ו"ל וזית דמפריש שעורה של אורז קודם שנתת במכתש והאכרה קליפתו ממנו קורא לו שעורה ולאחר דישה לדישו קודם כתישה בן עזרזו וכו': ואין נאמנין עליו בין חי בין מבושל. פי' אחר כתישה אין נאמנין עליו אפי' חו וזו ואל"ל זו קמתי: ואין נאמנין עליו לומר של זיתי נקוף חו' חמי פי' זית ניקוף הן זיתים שמשירין באלין ואינם רחויין והפקר הן זיתים חמי ר' יודן לומר מקום שנהגין להיות דורכין את העוללות עני נאמן לומר יין זה של עוללות הוא ודכותה מקום שנהגו להיות מוסקים (ס"א פוחטים) זיתי ניקוף עני נאמן לומר שמן זה של זיתי ניקוף הוא: ד' אא"כ היה לו דבר מועט. פי' התבסס ה"ר יבוסף אשכנזי ז"ל כי כשנתה"ב ליקם ירק לרבו אינו מוציא ממנו מ"ע כן כשהוא חי. כי אינו ראוי לעני שאין העני רואה לטפל בו ולבטל בעבור שהוא מעט. וע"כ הצעה"ב מנבלו חלה ואח"כ שתנו לעני כן מבוטל אינו נאמן כי אין צעה"ב רגיל לבטל חלה כשהוא הרבה ע"כ: שכן דרך בעד"ב להיות מוציא מלפסו. כתב הרמב"ם ז"ל ומתוך שיכול לומר

על

ישראל

י"ד קכ" ס"ק ב"ח). חדש דהרי בעני ע"ה מיירי דאית נאמן על מעשר. מיהא ממה דאמר' כהונות דו"ג א'. דבשנתה מודה ר"י דלאמת לומר לכשר נבעלתו במנו דאי בעי אמרה לא נבעלתו. ומוכה להדיא דמכ"י באיסורין על מנו אפי' להחירו לאחרים: (ד' וכו') עלה רבי' הגאון מוה' עקיבא שליט"א [באות פג] חו"ל מסיים הרמב"ם בחבורו. ומתוך שיכול לומר כו' ולא מלאתי מי ששער ע"ז. עכ"ל. אמרה בקי. קטין חרין שקא. הירושלמי כתב כר"ס ור"ב. דלאמן

ראשונה

ופאה הוא נאמנים. והיינו דנקט שמן ולא נקט נמי יין דבעניס ליה ניקוף ובלב עיני נאמנים אשילו אומר של שכתה ופאה או של עוללות. ומיהו בירושלמי מוכח דעוללות דינס כזיתי ניקוף. וז"ל הא דלא נקטא מתני' ביין שאין נאמנים משל עוללות דלא פסיקא דניה דבקסא עוללות אין נאמנים שהוא מועט. אבל משכתת כרס שכולו עוללות כדלעיל פ"ג כיון שאינו דבר מועט נאמנים. אבל זיתי ניקוף פסיקא ליה לעולם מועט הוא: ד' שכן דרך צעה"ב להיות מוציא מלפסו. פי' הר"ב בשכתה מלעשרו. דרכו לעשר מן הקדרה וכו"כ הר"ש וקשה א"כ ככל חבשיל נמי דרכו כן אם שכת ולעיל קמתי נאורז ובגריסין אין נאמנים על המטבל. ועוד מי קמתי אם שכת. ויש לפרש דזיקא לעולם דרכו כן משום דלוי מתרמי ליה עני המתור על הפתה עתה לו מעשר מן סקדרה ואפי'

יכין

במשנה ג': יוד דאין דרך ליתן מתנת עניים הכלל בקמה ופאה. ואפי' דבאמר טחנתי ואסיתיה נאמן. אשילו הכי אינו נאמן במנו. מרה"ל מנו במקום עדים: (שו) לר"מ ר"ל שבלת. דלא יהגו ליתן אשילו מעשר עני באורז נדושה. ולר"ש ר"ל גרעין בקליפתו. (שו) על אורז מטיקה: (ז) פולין טחונים: (יח) שתלם העני מהלקט שכתה ופאה: (יט) דמירחן מועטים א"ל לעשות מהן שמן ואינו נאמן במנו כלעיל: (כ) מאלפסו כשכתה לעשר מנקודס (ד) דירק חיב במעשר מו"ם. ולא בפאה. דהריות מועט לעני. ולא ירלה להמתין עליה. להפסיד עי"ז מתנות

משנה

דאורז קל הוא בריכתו שאינו יודע במקלות אלא ככתב במכתשת הוי כמו תמיס: ואין נאמנין על הקמה. אפי' דאית ליה מנו דאי אמר טחנתי קמה נאמן כיון שאין דרך לחלק קמה הוי כמנו במקום עדים כ"כ הר"ש. וכו"כ המרדכי פ' השוכר את הפועלים בשם רב האי שהביא רביה תכאן דמנהג הוי כמו עדים ולא מהני מנו הפך המנהג ע"ה ובתשובת מהר"ך ס"א ב"ח הביאו ופירש דהמנו כבאן דאי בעי אמר טחנתיין הן ע"כ ואין זה נכון דמפוטרין אינו נאמן דבעי מיירי אלא כמ"ה הר"ש דמנו הוא בשכתתי. וז"ל דתכאן נמי יאל להם להפסיקיה בכמה דוכתי דדבר הגבול ומלוי לא נכנס ככלל ספק וכדלמי תשוב כמ"ה בי"ז סי' ל"ז לענין דנוסע וכו"כ הסו"ס בפ"ק דפסחים דף ע"ג דהיינו נמי כמו מנהג שרגילין בך: של זיתי נקוף הוא. משמע דשל זיתי שכתה

הקדמה או הפרור שמבשל בה: ה אין פוחתין לעניים בגורן. כשמחלקין מעשר עני בגורן אין נותנין לכל עני ועני פחות משיעור זה דכתיב (דברים כו) ואלכלו בשעריך ושבעו חן לו כדי שבעדוהבלה. האלים יביאים לאחר שגדרסים בעגול קרוין דבלה וזבז אין נמכרים במדה אלא במשקל להכי הני מנה

פירש הר"ב קדמה ופרור וצפוף פרקי דללים מפרש מחבת גדולה: ה אין פוחתין לעניים. פירשו הר"ב והר"ס כשמחלקין מעשר עני. והדין עמהם דלילו בלקט שכחה ופאה הדין לבזו כדתני ריש פרק ד'. ועי' פ"ה משנה ז אכל במ"ע כתיב (דברים ט) ונתת לגר וגו': בגורן.

ה אין פוחתין. פ"ה ט"ז. ע"כ פ"ה.

תוס' אנשי שם

ה במשנה או מנה ט"ו. א"כ ל"ע למה נקט בדבליה מלת או ויחר מבבל הני דמתני' דטולו או או ויחרו ואלו סירכא דליטגא דמתני' דכתיבות פ"ה מ"ח נקט. או א"כ ר"ע אגרוכות נמי פליג ופרס פ"ה מחלה ור"ל מהלך מ"ב השעורים היט של גרוגרות ושל דבלה ולכן שיה בדברי הת"ק מלת או כדי לחבר גרוגרות עם דבלה ולאשמעין דמתרוויחו פליג ר"ע. ח"כ מלחתי שגריה דר"ש פליג אף בגרוגרות ע"פ: ר"ב ר"ה פ"ה ט"ו בגורן ט"ו. א"כ ו' הספרי תבזז או' ואמר והמתו בשעריך וכתב או' ואמר ונתת הא כולו עד הפסח מחלקו ביה (ט"ו) מפני שעד הפסח זמן גשמים הוא ופסדו גרן וזו מ"ש המחלק בתוך ביתו ש"ס בו טו"ל לבעלים דכתיב ביה תמינה) מחלקו ואלו מיתרו בתוך (וימות הק"ל) הם ומיתו בגרוגרותים וטעמין אותה ואין בה עו"כ לבעלים דהתם כתיב ביה ועי' מהלך במ"ח ט"ו דהא קרא חשבעו דמיה ל"ק לדי שביעית תבזז ב"ש סוף דמיתו במ"ש המחלק ביה ואל דכתיב ח"כא מפקח קדוה. ור"ש דקרא ונתת מיירי במ"ש המחלק ביה ויפסד דקרא ושבעו מיירי במ"ש המחלק בגורן ע"פ: ח"כ ר"ה בגורן בו' א"כ מולא ט"ו. א"כ לא זכירי להנין דהא קמי' ובשאר כל הפירות כדי שמיכסר ויחך כשה אגוזא דמקום שיה ליקח ולמכור חייבין ומי' א"כ ליתן כשיעור ולכאורה ה"ס ר"ל דעמא דדוקא במ"ש המחלק בגרוגרות' בו טו"ל ע"פ א"כ ליתו כע"כ לכל עני השאל כזה קמריין ד"ן שמתין בו' דשביעית א"כ מחייב ליתן לעני ראשון השאל כל המ"ע ש"ל רק שלא יפסדו לו משיעור המכר במשנה. אבל במ"ש המחלק ביה ד"ל בו טו"ל א"כ מחייב ליתן דוקא כשיעור כיון שהרבות ביה שלא ליתן לעני זה כלל. ור"ע.

ה אין פוחתין לעניים בגורן (א) מחצי קב חמים וקב שעורים. רבי מאיר אומר חצי קב. קב וחצי כוסמין וקב גרוגרות (ב) או מנה דבלה (ג). רבי עקיבא אומר פרס (ד). חצי לוג יין (ה). רבי עקיבא אומר רביעית (ו). רביעית שמן. רבי עקיבא אומר שמונית (ז). ושאר כל הפירות אכר אבא שאלו כדי שימכרם ויקח בהם מזון שתי סעודות (ח): מדה

וכתב הר"ב אבל המחלק בביתו מחלק כפי רגונו כו'. מכיים הרמב"ם צ"פ מ"מ"ע שאינו מזוה ליתן כדי שבעו אלא בשדה שהרי אינו מולא שם ליקח. ור"עין מה שכתבתי משנה ג' פרק י"א (דלדורים): קב. כתב הרמב"ם ארבעין זכאן בדרך המדידה שיעור כל מדה מהם ושומר אותה חמיר בכל המשנה. ובתחלה נאמר כי במדה שיש בחללה ארבע ארבעה על ארבע ארבעה ורומה שני ארבעות ושבעה עשרות

מחצבע. ויהיה זה הארבע ששיעורו בו מחצבעות הדי. הגדול. וההמדה אשר יש בחללה זה השיעור שזכרנו אחר שיהיה מרובע או משולש או זלחה מן התבניות הוא נקרא לוג והרובע ממנו הוא נקרא רביעית וחצי הרובע נקרא שמינית. ויש בקב ד' לוגין: [וקב גרוגרות.

ח"ג. ה לעניים בערויין ט"ז לעני. מדה

כעל הבית נתנו לי יכול לומר נמי בשלתיו ממחתי ע"כ: ה אין פוחתין לעניים בגורן טו'. פ"ה הר"ש ז"ל (גבול דקדק) אין פוחתין לעני בגורן בשבת מעשר עני א"כ י"ס לו לבע"כ בגורן מ"ע לחלק הרבה וצלו עניים הרבה לגורן והוא מחלקן אל יפחתו לכ"א משיעורא דקמי' הכא ע"כ. ובעירובין דף כ"ט מייית לה וקא' רב תהם עלה וכן לעירוב פ"ה לעירובי תחומין דענין מזון שתי סעודות ואח"כ לוג יין קאי דמערבין בו ור"ה לכולהו כדמשמע חס וע"כ בתוס' ובה"א: וקב שעורים. כתב הר"ם שירילי"ו ז"ל נראה בעיני דהאי תנא מיירי בלדוס כדמפרש בכתובות צ"כ אע"פ לא כפל לה שעורים אלא ר' יעמאל שהיה סמוך ללדוס והיו השעורים רעות ובעו כסלתי ור"מ דפליג עליה דרי בחצי קב שעורים כשיעורא דחסיי טיבו בשעורים דשאר ארעות ולא * כי טיבות אלו אין להם מקום כאן ואילו בטעות נשמעו מתקומם בראש מ"ז:

פליג ע"כ: או מנה דבלה. פירושו זכאן משקל מנה אבל במקומות אחרות כגון ואלמנה מנה לשון מנין והוא מלה זו והכל אחד כי לא נקרא המשקל מנה אלא מפני מספר הדעות שבו והמנה הוא ששים שקלים והשקל עשרים גרה [לדכתיב] עשרים שקלים עשרים עשרים עשרה וחמשה שקל המנה יהיה כלם מרד"ק ז"ל צה"ס מנה: שימכרם ויקח בהם מזון שתי סעודות. נרס"י הכא ומלך דגרים הכא דהאי זבא שלם סעודות סעודת גדול הוא בירו שכן כתב ג"כ רש"י ז"ל שם צ"כ בכל מערבין ח"ל וכן לעירוב דמק עני בגורן נמי מזון שתי סעודות ע"כ. וכבר נסקקה הלכה דמזון שתי סעודות של עירוב הן י"ח גרוגרות שהן ששה ביצים כדעת ר' יוחנן בן ברוקא בעירובין פ' כ"ד משתחייב ונראה להכי משערין ג"כ שתי סעודות לעני וכן פ"ה כבר ר"ע ז"ל לקמן

מלאכת שלמה

מלאכת שלמה

מנוגות אחרות. ותלך הפאה ע"ז (לעירוב: כ) כשמחלק מעשר עני בגורן שאין מטי' שם מחלק יתן לכל עני כדי שביעה. כמפורש במשנה. ומא"כ לקט שכחה פאה. הדין לבזו [בפר"ד] וכל"כ צותן בביתו יתן כמה שירצה [אב"י] דדוקא בשדה מחייב ליתן לעני כדי שבעו שאינו מולא שם [קתן]: (ב) תארים יבשים: (ג) תארים יבשים [לחם שגדלו בעצול נקרא דבילה וס"י הג"ד. תארים. גרוגרות. דבילה] ונמכר במשקל. ומנה הוא משקל ק' דינר. ודינר ו' מעין. ומשקל המנה ט"ו גרעיה שיעור המנה נמשל שירי הוא משקל קווינע ומנה הוא כ"ה לאטה [ועי' מ"ש בס"ד

אכולו. וגם הר"ם צ"כ המשנה כ' כן ובאמת לא זכירי להנין מנ"ל לרבינו דמ"ש הרמב"ם בתבזזו מתוך שיכול לומר וכו' קאי רק אירק מנושל. ומספסע מנו. לפע"ד אבל המכרים לעיל קאי. וכן דייקא לשון הרמב"ם. דאי אירק לחודה קאי. הו"ל מתוך שיכול לומר מנושל יתן לו. יכול לומר אי בשלתיו. וכ"כ ממה דסיים הרמב"ם ממתנות עניים. ש"מ דאכולו דלעיל קאי. דלכתר מה שהזכיר הרמב"ם כל הדברים שהעני נאמן עליהם. קאי דמתוך שיכול לומר צה"ס צ"כ ע"ז. יכול לומר נמי בשלתיו. ר"ל לא מטעם מנו. רק נקט האי מתוך. לאפוקי הקד שאין העני נאמן עליהם כאורז וגריסין וכדומה. ודו"ק: ודו"ק

שעודות פ"ה ט"ו ב"ן: (ד) חלי מנה: (ה) אופה הוא ג' סאין. סאה ו' קבין. קב ד' לוגין. לוג ו' ביצים [פי' ג' ז' ו']: (ו) רביעית הלוג: (ז) שמינית הלוג: (ח) דוקא בגורן אבל במחלק בביתו נתן כמה מזלריך שיתן לו כדי שביעה. וכדייק בירושלמי דכתיב ואלכלו בשעריך ושבעו חן להם כדי שביעה. וכל"כ דהייט כדי שביעה ליום א'. והיותו ב' סעודות

לוגין. קב ד' לוגין. לוג ו' ביצים [פי' ג' ז' ו']: (ו) רביעית הלוג: (ז) שמינית הלוג: (ח) דוקא בגורן אבל במחלק בביתו נתן כמה מזלריך שיתן לו כדי שביעה. וכל"כ דהייט כדי שביעה ליום א'. והיותו ב' סעודות

משנה ראשונה

משנה ראשונה

ואיש נתן לו המתוקן דמיס לפסידא ונהגו כך בירק שכן נותנין לעניים ירק שאינו חשוב כ"כ כשאר תבשיל: ה אין פוחתין לעניים בגורן. מתי קדאי כתיבי במשער עני. מד צ"כ ראה מקלס שלם עטים מוליא את כל המשער וכו' והנחת בשעריך וצא הלוי וכבר ואלכלו ושבעו. וחד צ"כ כי מנה כי תכלה לפשר וגו' ונתת לגוי ולגר וגו' ואלכלו בשעריך ושבעו. ובספרי רמי להו להדיה הכא כתיב והכל ונתת. ומתני' כתיב ונתת עמונה בגורן והנחת ובימות הגשמים שהכניסו לבית ונתת. ומשמע דבגורן אין צה"כ מחלקו אלא מיתרו ועניים בלוי וטעמין ונתת מהקו. וכ"כ רש"י וה"ל' בנדרים דף פ"ד. ולפ"ו משמע דסנהה בגורן היינו כמו המזון כדכתיב בשאר מתנות עניים דהתתן לבזו ולא לתלך דלעיל רפ"ד וכ"כ הפוס' בס נדרים בדיאל. וא"כ קשה למתני' דבגורן קאי מה שייך למימר אין פוחתין הא מיתו הפקר והם בלוי וטעמין ומנה ידע כמה עניים יבזו שיהא לכל אחד כשיעור. וגם הר"ב שכתב כשמחלקין בגורן וכ"כ הר"ם אינו מושב הא בגורן ליקח חלוקה כלל. איננה דגמתי' שם נמי נקט לה בלשון חלוקה דלחך כאן במחלק בגורן וכו'. וכללה למשמע לכו והנחת אינו לשון ענינה מלך כתיב תבזזו. אלא הנחה משמע נמי ענוקל שדו ומתת לפניהם כדתיב בסיפא נתן לעניים והם מחלקין ונדעיה שהמתנה

מכונה הוא עמנו מחלק. אלא שיש חילוק בין הנחה לנתינה שבהנחה אין המתנה נקראת על שמו ואין לו רשות ליתן למי שירצה אלא לרצון ליתן לכולם בשווה והיינו דלמתני' שאין בו עובדת הנחה לבעלים. אבל בבית כתיב ונתת שיהא העתן למי שירצה ויש בו עובדת הנחה. ומתני' הא דמחלק בגורן היינו כשנזדמנו לו עניים כשהוא בגורן והם לא בלא עונו והם בלוי וטעמין דוהנחת שמי לשונות משמע לשון ענינה ולשון מניה לפניהם בידו' כדפי'. והמתני' דמיתוי קרא ונתת לגר דמשמע שיש חלוקה במשער עני. אינו מושב דהיהו במשער שבבית והכא הא בגורן איירי אלא והנחת משמע נמי חלוקה: בוצ"צ קב חמ"ס. פ"ה הר"ב דכתיב ואלכלו בשעריך ושבעו חן לו כדי שבעו ט"ל אקסא דהאי קרא בתק"ה דונתא כתיב דמיתוי מחלק בבית והתם א"ל ליתן כשיעור כדמסקי הר"ב וה"ל לאחוי קרא דבגורן ואלכלו ושבעו. וכלשון הר"ב כן לשון הר"ם בשם הירושלמי וגם הרמב"ם נסב דוקא דמיתוי בשעריך. ונראה דבכוונה נקטו לך בתק"ה דהא כוליה שיעורי דנקבא חמ"ה הם שיעור לשתי סעודות כדאמר אבא קראו וכ"כ הר"ב בדיאל פ"ד דללים ח"ב. ובין דקרא לא אמר אלא ושבעו כדי שבעו לקעודה אחת משמע ומ"ל שתי סעודות. אלא משום דבבית נמי כתיב ואלכלו בשעריך ושבעו ואם אינו ענין לבית לית ביה שיעור מכו ענין לגורן ואלכלו במ"ש

ו' חיה מציל מ"ה ע"ה כ"ה
 ח"ה ל"ו ע"ה כ"ה
הולבו גרסאות
 ו' נוסף סחצה ונתן מחצה
 נתינו' נתן מחצה ונוסף
 מחצה וז"ה ג"ס:

חודשי מהרי"ח

משנתו [ת"י"ס ר"ח] היה
 מציל כ"ו ר"ל בגורן כ"ו.
 נראה שרואו ס"ס ובהדיא
 כ"ו. אבל אין לא שם
 חרב ת"י"ס לכו שבפירוש
 כתב הרמב"ם כמ' ת"כ
 שלא נשאר לתת לכל אחד
 כשיעור הקצוב ובהיכורו
 כתב שם במ"י בפ"ו ה"א
 היה לו מעשר בגורן כ"ו
 ידע לו להפריש מחצה כ"ו
 החצוי מחלק לכל עני
 שיעור כשיעור שאמרנו
 עכ"ל לכן נ"ל ברור שבפ"ו
 היה נראה לו שזה הבבא
 היה לו דבר מועט קאי
 למעלה כמו שפ"ו כאן
 הר"ב. וכמו שפ"ו הוא
 בפירושו והיה קשה
 להרמב"ם הלא בגורן קצוה
 דוקא ליתן כ"ו שביעית
 כנ"ל לכן פ"ו שזה קאי
 בביתו. אבל שם בהיכורו
 ה"ו נראה לו שזה הבבא
 היה לו דבר מועט הוא
 ענין בפ"ו הלא קאי
 למעלה. והרואה שסידר
 זה הרמב"ם בהיכורו בפ"ו
 ה"א ע"ש נמצא שפיר פסק
 הרמב"ם היה מציל נוסף
 סחצה ונתן מחצה ובלבד
 שישאר לכל אחד כשיעור
 והיה ע"כ בגורן דאילו
 בבית יכול ליתן לכל אחד
 אפילו כות כ"ו כמו
 שפסק עם הרמב"ם וע"ש
 כמ"ס שכתב שרמב"ם
 פסק כ"ו ויהי ופליגתא
 הוא בירושלמי ר' יונה ע"ה
 חזקה ופיבואו חר"ש ע"ה
 והיה צריך לבאר את היר"ו
 ע"ה פסק הרמב"ם רק
 קצרה היריעה בן נראה
 ברור :

תוספות רע"ק

משנתו ו' אהת [פ"ד ת"י"ס
 ר"ה מהו ז' ודר"ש
 (מפרש) הירא"ש דמפרש
 בכתיבם לתרום ובלוים
 למעשר. היינו כשיש לו
 הרבה תרום או מעשר
 חלק שיעור לכל אחד
 כשיעור הוא. ועיין במל"ס
 שנתבאר בזה בתחילה
 דבריו לפרש בן ואח"כ רעה
 זה דאיתא בהדיא
 בהרמב"ם. אין פותחת לעני
 מחצו קב חטים וכו' והוא
 מחטת כדמנה וליה נתן
 כ"ש וימי חרש ע"ה :

תום אנשי שם

ו' ב"ב ד"ה נוסף מחצה
 כ"ו שלא נשאר לו כ"ו.
 כ"ה ל"ה' זה דחוק דמ"ס
 יוכל להליל כאלו יתאר לו
 כשיעור ה"א בגורן ח"ל טוה"ג
 וע' נדר"ל כחבורו לר"מ
 שכתב דמ"ס חסד הר"מ
 נחזור כפי' הר"ה סחצה
 כ"ו מ"ש. ע"ה :

עין בפירוש הר"ב משנה ב' פרק ד דכלים ומ"ש שס' כס"ד] :
 ן מדה זו אמורה ככהנים ליום וישראלים. פירש הר"ב וכן הרמב"ם
 כל אחד שמחלק מעשר עני בגורן. ולא חספרם לי למאי חילוקיה.
 דכי האי גונא תנן בריש ערכין ומלרכינן לא ןהר"ם מפרש מדה זו
 שאמרנו בין ככהנים עניים בין בלויים
 עניים בין בישראלים עניים ע"כ.
 והשתא ח"כא למימד לחילוקיה ככהנים
 וליום דסלקא דעתך אמינא דכיון שיש
 להם תרומות ומעשרות לא נחייב להם
 להם ממעשר עני כדי שובען קמ"ל.
 ואידי הגא נמי ישראלים. ועוד שהיה
 לריך לשנות אף ככהנים וכו'] : היה מגיל וכו'. ר"ל בגורן. ומ"ש בפירוש הרמב"ם בביתו נראה שהוא ט"ס ובהדיא כתב בחבורו פ"ו ממחנות
 עניים

מלאכת שלמה

לקמן סי' ז' והוא סי' הר"ב ז"ל : ן מדה זו וכו'. סי' ככהנים לתת להם
 תרומה ליום לתת להם מע"ד הרא"ש ז"ל וכן סי' הר"ש שיריל"ז ז"ל ג"כ.
 ועמ"ס : נוסף מחצה ונתן מחצה. סליג אלאכא יוסי בן דוסתאי דמוספתא
 דקאמר אס רצה טתן לפנייהם שלים וסחי ידות לקרוביו ותנא דמתני' סבר דמיניע
 ליה לאשוייכה כוליה עניים ולא לייבס ספי משום דנגעם כנספות הרבה הר"ש
 שיריל"ז ז"ל. ופי' הרא"ש ז"ל י"מ ספי בירושלמי שאם רוצה להליל ולשומר
 מקצתו לעניים קרוביו אם יש מותר אחר שיתן לכל עני ועני העומד עתה בגורן
 כשיעור המפורש נוטל מחצה ושומר לקרוביו ומתן לעניים כשיעור ומחצה דקטע
 לאו דוקא כי כל דישאר אחר שיתן לעניים שיעורם יכול להליל אלא משום דליכא
 תנא דתני דמגיל שני חלקים מש"ה נקט מחצה. היה לו דבר מועט. שאם

יכין תפארת ישראל בועז

סעודות. כדמוכח בעירובין [דכ"ט א'] דלאמר אכל שעורי למשנתו וכן
 לעירוב. והרי בעירוב בעינן כדי שיעור ב' סעודות (ק) : כמו דלחין
 פוחתין משיעורים ה"ל : (ל) קמ"ל אף שיש לכן תרומה ומעשר. אפ"ה
 אין פוחתין לו מעשר עני משיעור ה"ל : (א) שרואה לעכב קלה ממועשר
 עני סתמן. לקרוביו העניים שאינו כאן : (ב) ומלמעו לקרוביו :
 (ג) והעניים הרבה כאן שכשחילקו לא יגיע לכל א' כשיעור ה"ל :
 שבעה"ב מחלק להעניים בגורן וכו' לקמן במ"ד בעני העובר ממקום למקום גם האשה בזה שם לחבוע חלקה. גם אין לתמוה על חילופי השיעורים במשנתיו בין
 א' יותר מנחבירו. ומה חילוק בנפן המלאה (אב"י כולמר מחאה דהוא כדי שביעה) בין מין למין. דיל"ל דיש חילוק בין מינים הללו דיש מהן שהן עממן לסעודת
 היס כחטין ושעורין וכוסמין. ויש מהן לנפח בנן הפס. כדבינה ויין ומנן. ויש מהן באין רק לקטת של ב' סעודות כגורגרות. והרי בדברים שהן לנפח משעורין
 כדי לנפח ב' סעודות (בעירובין כ"ט ב'). והדברים שהן לקטת משעורים לב' שיעורי קינוח. וכדלמרינן התם אתרוג א'. אנו א'. ולהכי ארדיעתנו משנתנו ככל
 מין ומין השיעור הראוי ממנו לפי מה שאו. אם לסעודה עומה. או לנפח או לקטת. ואיליה"ק דעל"ס חטיין ושעורין וכוסמין שהן כולן מין תבואה.
 ונלכיה לסעודה עומה. היך יהיה די בחטים כחלי קב לב' סעודות. ובשעורין יהיה צריך קב לב' סעודות. ובכוסמין קב וחלי. ואי"ל משום דשעורין לא
 חוי לנפח (כספחים ד"ג ב). לכן משעורין כדי להחליפו בעד ב' סעודות של חטין. והרי שעורין הן תמיד בשוויי חטין חסותין (ככתובות ס"ד ב'). ואפשר
 דכוסמין נמי לא חוי כל כך לנפח. וכן בשוויי השליש מחטין. זה ליתא. דע"כ גם שעורין וכוסמין חוי למאכל אדם. כדלשכתן (שבוטות כ"ב ב') פ"ה חטין
 ופ"ה שעורין וכוסמין. וכ"כ יואלן במנה משעורין וכוסמין (כספחים ל"ה א') אלא ודאי חוו ספיר לנפח. רק רובם נלכיה לנפח. ותו הרי ע"כ שיעור
 השעורין והכוסמין שהזכירה משנתו. איט כדאי להחליפו בב' סעודות של חטין. אלא דמשעורין הללו הן בעממן כדי ב' סעודות. דהרי בעירובין שם אמרינן
 אשיעורי

משנה ראשונה

כתוב בגורן חרי זמני ושגשו והיינו לשתי סעודות : ן מדה זו אמורה ככהנים
 ובלוים. פ' הר"ב כל אחד מהן שמחלק לא יפחות וכו' הכתובים וזה ע"כ
 דמאי קמ"ל. והר"ם מפרש לה בעניים בין שיש ככהנים או ליום וגם זה קשה
 מאי קמ"ל ומ"ס תוי"ס סד"א משום שיש להם תרומה מעשר מותר לפחות להם
 ודבר המוס הוא להחזיקה אמרה כדי שגשו ומאי ס"ד דניקוס וניקל מסכנה
 דנפקין ועוד דגבי פאה להגן אין פוחתין תשעים ה"ל נמי למימני'. והר"ה
 פ' ככהנים ולוים לפעין תרומה ומעשר לריך ג"כ ליתן כשיעור זה. וזה קשה
 דכא כתיב ושגשו. אבל התם מל"ל וגם הרב משנה למך הקשה בן והביא
 נמי חוספתא דמינא כהדיא דמתנת כהונה ולויה טתן כל שרו ואינו שגש.
 ומתנת לא כחגלה פירוש משנה זו. וי"ל דהסיק כפי' הרמב"ם והר"ב דליתון
 קאי בין שגשו כן או לוי וכו' מאי קמ"ל י"ל עובא קמ"ל דכל מתנת עניים
 לקט סכחה ופאה ועוללות לא חמינו בקרא אלא שיענה לגר ויתום ואלמנה ולא
 הזכר כאלה מהם ליתנה ללוי רק כמעשר עני כתיב ב' ראה ובה הלוי וכבד
 וגו' וכן ב' כי תבוא ותחת ללוי ולגר יוגו. ומתנת פס"י דקרא כמעשר עני
 על לוי הוא שגשו זו כמו מעשר ראשון והלוי והעני שוין זה ראה לה שגשו
 וראה לזה נותנו. ומתילת כיון שהוא מתנת ללוים הו לא שייך כלל חיובא גבי
 לוים ליתן מעשר עני שלהם לאחרים כמו כמעשר דק"ל אין למיזין שלהם מידם
 אלא מפרישין ונותנין לפעמן וכדחקן לעיל ספ"ק המעשרות שלכן וכן פסק
 הרמב"ם פ"ה מה' מעשר דין ג'. ופל כהך קרא דזבולו ושגשו טן לו כדי

ן מדה זו. לחין פוחתין לעני אמורה ככהנים ליום וישראלים כל
 א' מהם שמחלק מעשר עני בגורן לא יפחות מזה השיעור : היה
 מציל. שאין רוצה לחלק לעניים שבאו כל מעשר עני שצדו ורוצה
 להליל ממנו לקרוביו העניים : נוטל מחצה. ומלמעו ללורך קרוביו :
 ונתן מחצה. לעניים שבאו ואם לאמר
 כנטל מחצה והלמעו ללורך קרוביו היה
 לו דבר מועט כלומר שלא נשאר לו כדי
 לתת לכל א' מן העניים שבאו כשיעור
 הקצוב לעיל במתחיתין טתן לפנייהם מה
 שנשאר צדו והן מחלקים ביניהם :
 מככר

י"ל מחצה לא ישאר לעניים כדי שיעורן לא יעיל אלא מחלק לעניים שנגורן כדי
 שיעורן. ולשון דמחלקין ביניהן קשה שהרי בע"כ מחלק להם ולאמנא לא פי'
 ירושלמי בן סייתו מס' לדרך אמורה מתנא באפי נפשה היא ולא קאי אהיס
 מגיל אלא קאי אמורה זו וכו' ה"ל דבר מועט שאין לו ליתן לכל עני העומד
 בגורן כשיעור המפורש לא יתן להם דלחין לו ליתן מידו לכל עני פוחת
 מכשיעור
 אלא מינה הכל לפנייהם והן מחלקין אחת בזה ביניהם עכ"ל ז"ל ולדעתו ז"ל
 כתב החכם ס"ד אלעזר אזכרי ז"ל דכיון דתנא דמתני' אמר טתן מחצה ותנא
 דברייתא אמר טתן לפנייהם ע"כ תנא דמתני' בש"ס שיעור במחצה ליתן בעב"כ
 בעממו מידו לידם לכ"כ שיעור הקצוב וע"ז חלק תנא דברייתא עליו ולאמר
 דליתו מחלק לכן כשיעור הקצוב אלא נוטל שני שלישים לקרוביו וכיון שאין
 כש"ס

תפארת ישראל בועז

(ד) ואיליה"ק מלעיל במשנה א' דלמריך ר' יאודה כדי ד' סעודות. דהיינו
 ב' סעודות לו וב' סעודות לאשתו. הכא נמי נכחי שיתנו לו כדי ד' סעודות
 לו ולאשתו. וכ"כ קשה לקמן במ"ו. דלחין נותנין לו רק כדי ב' סעודות. י"ל
 במשנה א' דמיירי בלקט סכחה ופאה שדין לבז. להכי אף דלפעמים גם שנים
 יואחות כדמוכח לעיל (פ"ו כא). ע"כ אין רגילות הגשים לנפח לפניהם להתקוטט
 ולגזו בין אגשים. ולכן אם אין יכול העני ללקוט ב' סעודות [ולן וב' לאשתו
 איט יואה אלא רואה כמלאכה אחרת כדי לפירם גם אותה. משא"כ הכא
 שבעה"ב מחלק להעניים בגורן וכו' לקמן במ"ד בעני העובר ממקום למקום גם האשה בזה שם לחבוע חלקה. גם אין לתמוה על חילופי השיעורים במשנתיו בין
 א' יותר מנחבירו. ומה חילוק בנפן המלאה (אב"י כולמר מחאה דהוא כדי שביעה) בין מין למין. דיל"ל דיש חילוק בין מינים הללו דיש מהן שהן עממן לסעודת
 היס כחטין ושעורין וכוסמין. ויש מהן לנפח בנן הפס. כדבינה ויין ומנן. ויש מהן באין רק לקטת של ב' סעודות כגורגרות. והרי בדברים שהן לנפח משעורין
 כדי לנפח ב' סעודות (בעירובין כ"ט ב'). והדברים שהן לקטת משעורים לב' שיעורי קינוח. וכדלמרינן התם אתרוג א'. אנו א'. ולהכי ארדיעתנו משנתנו ככל
 מין ומין השיעור הראוי ממנו לפי מה שאו. אם לסעודה עומה. או לנפח או לקטת. ואיליה"ק דעל"ס חטיין ושעורין וכוסמין שהן כולן מין תבואה.
 ונלכיה לסעודה עומה. היך יהיה די בחטים כחלי קב לב' סעודות. ובשעורין יהיה צריך קב לב' סעודות. ובכוסמין קב וחלי. ואי"ל משום דשעורין לא
 חוי לנפח (כספחים ד"ג ב). לכן משעורין כדי להחליפו בעד ב' סעודות של חטין. והרי שעורין הן תמיד בשוויי חטין חסותין (ככתובות ס"ד ב'). ואפשר
 דכוסמין נמי לא חוי כל כך לנפח. וכן בשוויי השליש מחטין. זה ליתא. דע"כ גם שעורין וכוסמין חוי למאכל אדם. כדלשכתן (שבוטות כ"ב ב') פ"ה חטין
 ופ"ה שעורין וכוסמין. וכ"כ יואלן במנה משעורין וכוסמין (כספחים ל"ה א') אלא ודאי חוו ספיר לנפח. רק רובם נלכיה לנפח. ותו הרי ע"כ שיעור
 השעורין והכוסמין שהזכירה משנתו. איט כדאי להחליפו בב' סעודות של חטין. אלא דמשעורין הללו הן בעממן כדי ב' סעודות. דהרי בעירובין שם אמרינן
 אשיעורי

שגשו לא נאמר אלא לישראל דכהנים ולוים לוכא מניה כולל. היינו דקמ"ל
 מתני' דכהנים ולוים מייבין ליתן מעשר עני לפנייהם כמו יב"כאל ולא יפחותו
 מהנה זו ומה שהזכיר במקרא לוי נתמנה זו. לאו שאה תמנה ללוי אלא דקרא
 אמר שהלוי יקח מחלה מעשר ראשון כשאר הגשים ואחר זה יתנו מעשר עני
 תחת מעשר שני וכן פ' רש"י בש"ס. ושגו מלאחי תלמוד פרוך בפ"ק דל"ה
 דף י"ב ע"כ הא דכתיב כמעשר עני שגת המעשר שגה שאין בה אלא מעשר
 ראשון ועני ומעשר שני יבעל או אינו אלא אף מעשר ראשון נמי יבעל ח"ל
 וכו' ופי' רש"י אף מעשר ראשון יבעל ואין שם אלא מד מעשר שהוא דמפרש
 ואזיל ללוי לגר ליתום שאף הלוי עני הוא שאין לו חלק בראש ס' אלא אף לאו
 דמייתי פסח מקרא דטהב מעשר ראשון ס"ד דמעשר עני ללוי וזה כדפרישית
 דהיינו נמי דקמ"ל מתני' שאין הלוי נוטל אלא טתן ויתו נמי כהנים משום כתר
 דקיסיונה שרלא ללוים שייכא מתנתו לויים לכהנים ואידי דמי כהנים ולוים
 חני נמי ישראלים כדלמך בריש מס' סוכין. והא דקתני מדה זו לאו כשיעור
 מיירי אלא עיקר המנה קרי מדה כמו תרומה מדה תשלומי כפל. זה נ"ל
 כדור כמ"ל בפ' משנתנו ובמהם נחבטנו הגדולים ז"ל : נוטל מחצה ונתן
 כמ"ל. אחי למינר שאיט דכאי ליעול ויתר מתחלה לקרוביו דח"כ הרי יש לו
 עובת הגאה והא אמרי' דבגורן אין עובת הגאה לבעלים אבל כשמחלק בשוה
 לקרוביו ולאחרים אין כאן עובת הגאה. ובגורן מיירי כמ"ס טו"ע ואילו בעת
 יכול לקרוביו כמו שיעלה. ומ"מ דוקא לקרוביו מגיל אלא לפעמן אפי' בבית

מי שיש לו מון . ענה .ס.
 מ"ה ע"פ ה"ה . כהנ .ס.
 עור וז"ל ע"פ סימן רנ"ג ע"פ
 ח"ב ז' והקופה . מ"ה ע"פ ה"ה .
 כהנ .ס . עור וז"ל ע"פ סימן
 רנ"ג ע"פ ה"ה . כ"ב ח' ז' ק"מ
 שיש לו . וז"ל ע"פ ה"ה .
 כ"ג ז' ז' וז"ל ע"פ ה"ה .
 מ"ה ע"פ ה"ה . כהנ .ס .
 ע"פ ע"פ סימן רנ"ג ע"פ ה"ה .

תוספות חדשים
 משנה ה' [תי"ט ר"ה] רס"ב
 דינר כ"ו לפי שדינר שיעור
 חשוב ע"כ . משמע דפשוט
 דינר א"כ יתכן לו לא
 יסול ולא משמע כן ביושב
 גני מעשה דתלמודו של ר'
 דאיתא ה"ס דה"ס לו ה"ה
 ק"ט ע"כ וע"כ נראה ללא
 דוקא נקט דינר דה"ה כל
 סה"א : [ש"ס] אפילו א"כ
 ס' . ע"ין כ"ק דף ו' ע"ה
 ע"ה ז"ל ס' אפילו ש"ה א"כ
 ז"ל ע"כ וע"כ אפילו א"כ בני
 א"ס מתיישב לו כחמ"ר :

הדרושי מהר"ו
 משנה ו' [בבבשנ] מי שיש
 לו מון כ"ו מן התמחוי
 כ"ו מן הקופה כ"ו .
 פ"ה המחוי הוא לעני
 עולם מחלקין להם בכל
 יום וקופה הוא לעני
 הציו ומהלקין להם בכל
 ערב שבת וק"ל :

תוס' אנשי שם
 בזמן שיש סעודות . ואפילו
 למאן דלמרינן . ופ"ה
 שר"ך שתייה לו א' יתנה
 לתת כולו היינו שכבר ר"ך
 יסול וטעם אכל כשזבל פת
 כשזבל אין להחמיל (יטול
 כולג"ד . ופ"ה ח"ס) כ"כ
 והוא כ"ס מ"ש כ"א דהיוון
 שתי סעודות דקאמ"ר הי"ט
 ג"ה א"ה ש"ל לאכול מיד .
 הי"ט מקיים דא"כ הרב"ס
 ע"כ דבשבת סעודה שבת א"ל
 להחמיל ולעולם כ"ו אכל
 לנפ"ר דה"ס הרב"ס ע"כ
 כ"ל מ"כ דבשבת פת כולו
 א"ל להחמיל יטול :
 ר"ב ר"ה לא יטול מן
 תכשיל . ולשון הר"מ כתובו
 התמחוי כ"ו ולוקחים מהם
 תכשיל . ולשון הר"מ כתובו
 פ"ט ס"ב טעמין בכל יום
 ויום מכל חז"ר וז"ל פת
 ויני . מכלל או סירות או
 מעות ממי שממנד לפי שעה
 כ"ו וזהו הקפ"ה תמחוי ע"כ
 ותמחוי דברי הת"ס
 בהכחודו לש"ס הת"ס
 כ"כ ע"כ ס"ה ד"ה שבת .
 וז"ל : ה"ה ס"ה ר"ה א"כ
 כ"ו מפרשים ע"כ ענין א"כ .
 א"כ לא זכיתו להבין ענינו :
 ה"ה בשנה מאתים זוז .
 ל"ל דהיינו דינר כדמוכח
 תמחוי"ש כ"ק דל"ו דהיינו
 דקתי סופה חז"ר דינר לומר
 היינו זוז היינו דינר כדריב"ק
 בעלמא פתח כ"כ וי"ה
 נחמית וז"ל דחשיב ה"ה
 לטעם מדינת סלגא דרז"ח
 וכל שמינית שבעל זרי
 וכל זרי הוא ד' דינרין
 מ"ה כל המפרשים בשנה
 הקודמת מלא דוז היינו
 דינר וכן מלאה עטרך זוז
 ג"ה :

קמולה והב"ת רפיה כי הוא פעל : מזון שלם סעודות וכו' מזון י"ד
 סעודות [וב"ו] . ל. הרמב"ם שלא חשבו לו סעודת מול"ס מפני שלא יעטרך
 אליה בשביל שאכל במנחה ביום השבת והיא השלמת שלם סעודות
 של שבת . וכזה רש"י ב' כל כתבי (ס"ס) וז"ל דלמרינן לעולם יסדר
 אדם שולחנו במולאי שבת . הגי מילי
 למאן דלפטר ליה . והחוספות מפרשים
 ע"כ צענין אחר : והקופה עגבית
 בשנים . כהנ הר"ב ואין עושין שררה
 וכו' . ע"ין במשנה ב' פרק ה' דשקלים :
 ובתחלקת בשלשה . כהנ הר"ב לפי
 שהיא כדני ממוטת שבשלשה . בפרק
 קמח דב"ב דף ת . שמחלקים אותה כפי
 לורך העני ורוב בניו . ומפרש ה"ס דליו
 תמחוי א"כ בגביותה לריך שלשה לפי
 שתיקף לגביותה מחלקין אותה ואין לערוח
 ובה"ס ע"כ כהנ רבינו חננאל לפי שהיה ידוע ס"ס של כל אחד כמה יתן . וכן דעת הרמב"ם ברי"ט פ"ט מהמ"ט : ה"ה [ז"ו] . פירוש
 של מדינה כדמוכח במשנה ח' פ"ה דכחצות כמ"ס ע"כ בס"ד] . חס"ר דינר . ומילי במשנה ה' פ"ט דבבא בתרא לענין שולח סבלוטת ששאל
 דינר דהוי מחילה . לפי שדינר שיעור חשוב . ולכך הכא נמי כשהס"ר דינר אפילו וכו' נטעל וכן נמלא שמת הלח הוי גסה בדינר .
 סוף פ"ב דדמאי . [וע"ין פרק י דכחצות משנה ב'] : אפילו א"כ וכו' יטול . וה"ה נמי לדינר המשנה לעיל כשהס"ר לו מקצת ממזון שתי
 סעודות

מלאכת שלמה
 ארבע עשרה סעודות כו' . בשבת ה"ס סר"ך ומח"ו לא רבנן ולא ר' חדקא לא
 רבנן דלמרי שלם סעודות חייב אדם לאכול בשבת דא"כ תמכרי אוינן לא ר'
 חדקא דלמר ד' סעודות חייב אדם לאכול בשבת דא"כ שיתכרי אוינן . ומוקי
 לה ה"ס כר"ע דלמר עשה שבתך חול ולא תעטרך לבריות . ולענין סעודת שבת
 במאן דלפטר ליה איכא למימר רבנן וא"ל כ"ו חדקא ומיהו האי דלריך
 לבריות יעשה שבתו חול ולא יעטרך להטיל על אחרים כבוד שבתותיו . ורישא
 דמח"ו דקתי מתנין לו מזון ג' סעודות מוקמינן לה ה"ס אפי' כ"ו חדקא
 ובגוון דאיכא סעודה בדה"ה דלמרי ליה הא דאיכא כהנ"ך אכליה ובי אויל
 מלינן ליה סעודה בדה"ה : ופי' הרמב"ם ז"ל ולפי התבונן לריך שיהא י"ב
 סעודות *) אלא ש"ס לא חשבו לו סעודת מול"ס *) ע"כ . ומלאהו שבת עליו ה"ה
 הר"ר סולמאן אוחמא ז"ל וז"ל וקשה מדלמרי' בכתובות בענין המשנה את אשתו
 ע"י שלם לא יפחות לה משני קבין תמים דהיינו ע"י סעודות אלוניא דריב"ב
 דמ"ס ה"ס ומוקי לה דל חדא סעודה אורחיה ופריה שאלרו לה ס"ו וכן אלוניא
 דר"ס קלמר ה"ס אפי' תימא ר"ש פי' דלרי"ט ה"ה תמני סר"ל דל תלת אורחיה
 ופריה ושאלרו לה ס"ו מ"מ הרי עתינן לה בכל שבת ס"ו סעוד' וי"ל דשאינו העני
 שנתנו לו תמנים כמ"ס מה ש"ס פ"ה לו לפי שזוקה מן הקופה אכל כהנ"ך בשביל
 כבוד שבת שר"ך הא"ס שיהא עורך שולחנו אפי' א"כ אלא כותב נחמו לה

(*) א"ה ק"י על מ"ס הר"מ ע"כ פי' זה ואל"ס נעשו י"ד סעודות מון לשבוע
 ביום וא' בלילה . **) א"ה וזהו כתיבין הראשון בשבת ע"כ דמח"ו א"כ רבנן ומח"ו .
 ליה מאי דבעית למיכל כמ"ס א"כ אכלו בשבת .

מזון שלם סעודות . שחייב אדם לאכול בשבת שלם סעודות : לא
 ישול מן התמחוי . לפי שהתמחוי מחלקת בכל יום שהגבולות מחזירים
 על פתחי בעלי בתים בכל יום ולוקחים מהם תכשיל לורך העניים
 והכלי שמימים זו את התכשיל נקרא תמחוי : לא ישול מן הקופה .
 לפי שהקופה מחלקת מערב שבת
 לע"ס : נגבית בשנים . לפי שממשכנים
 על הלדקה ואין עושים שררה על הצבור
 פחות משנים : ומתחלקת בשלשה .
 לפי שהיא כדני ממוטת ודיני ממוטת
 בשלשה : ה"ה מאתים זוז . קים להו לרבנן
 ה"ה [תי"ט ר"ה] רס"ב
 דינר כ"ו לפי שדינר שיעור
 חשוב ע"כ . משמע דפשוט
 דינר א"כ יתכן לו לא
 יסול ולא משמע כן ביושב
 גני מעשה דתלמודו של ר'
 דאיתא ה"ס דה"ס לו ה"ה
 ק"ט ע"כ וע"כ נראה ללא
 דוקא נקט דינר דה"ה כל
 סה"א : [ש"ס] אפילו א"כ
 ס' . ע"ין כ"ק דף ו' ע"ה
 ע"ה ז"ל ס' אפילו ש"ה א"כ
 ז"ל ע"כ וע"כ אפילו א"כ בני
 א"ס מתיישב לו כחמ"ר :

מלאכת שלמה
 ארבע עשרה סעודות כו' . בשבת ה"ס סר"ך ומח"ו לא רבנן ולא ר' חדקא לא
 רבנן דלמרי שלם סעודות חייב אדם לאכול בשבת דא"כ תמכרי אוינן לא ר'
 חדקא דלמר ד' סעודות חייב אדם לאכול בשבת דא"כ שיתכרי אוינן . ומוקי
 לה ה"ס כר"ע דלמר עשה שבתך חול ולא תעטרך לבריות . ולענין סעודת שבת
 במאן דלפטר ליה איכא למימר רבנן וא"ל כ"ו חדקא ומיהו האי דלריך
 לבריות יעשה שבתו חול ולא יעטרך להטיל על אחרים כבוד שבתותיו . ורישא
 דמח"ו דקתי מתנין לו מזון ג' סעודות מוקמינן לה ה"ס אפי' כ"ו חדקא
 ובגוון דאיכא סעודה בדה"ה דלמרי ליה הא דאיכא כהנ"ך אכליה ובי אויל
 מלינן ליה סעודה בדה"ה : ופי' הרמב"ם ז"ל ולפי התבונן לריך שיהא י"ב
 סעודות *) אלא ש"ס לא חשבו לו סעודת מול"ס *) ע"כ . ומלאהו שבת עליו ה"ה
 הר"ר סולמאן אוחמא ז"ל וז"ל וקשה מדלמרי' בכתובות בענין המשנה את אשתו
 ע"י שלם לא יפחות לה משני קבין תמים דהיינו ע"י סעודות אלוניא דריב"ב
 דמ"ס ה"ס ומוקי לה דל חדא סעודה אורחיה ופריה שאלרו לה ס"ו וכן אלוניא
 דר"ס קלמר ה"ס אפי' תימא ר"ש פי' דלרי"ט ה"ה תמני סר"ל דל תלת אורחיה
 ופריה ושאלרו לה ס"ו מ"מ הרי עתינן לה בכל שבת ס"ו סעוד' וי"ל דשאינו העני
 שנתנו לו תמנים כמ"ס מה ש"ס פ"ה לו לפי שזוקה מן הקופה אכל כהנ"ך בשביל
 כבוד שבת שר"ך הא"ס שיהא עורך שולחנו אפי' א"כ אלא כותב נחמו לה

(*) א"ה ק"י על מ"ס הר"מ ע"כ פי' זה ואל"ס נעשו י"ד סעודות מון לשבוע
 ביום וא' בלילה . **) א"ה וזהו כתיבין הראשון בשבת ע"כ דמח"ו א"כ רבנן ומח"ו .
 ליה מאי דבעית למיכל כמ"ס א"כ אכלו בשבת .

יבין
 לכל היתר (י"א ר"ע) . (ה' ר"ט וב' שלישי) בקירוב . ובזמן הש"ס הוא
 סגו בהכי לפרנס א"ע בהן ובכך סגי ליה לשה לכסות ומזונות . ומ"כ
 להכי התקו ר' ז' לבהולה . שלא תעטרך לזרקה שנה תמימה . ורמז למקבלי
 זרקה . דלזרקה בגמטריא קל"ט . מיהו ר' ז' דנקט לאו דוקא . דה"ה סחורה
 מעלמלין וקרקעית כל שאינן לתשמישו ואינן ר' ז' . וכדמסיק ה"ו ממושכנין
 וכו' : (ב"ב) נקט ה"ו שכן הסקר . ואפשר שלא יטול עני . ומכ"ס לזרקה .
 שחובצ חלקו ומתבזהו טפי ומספיד ג"כ לעניים דעלמא : (ב"ב) וכו' כהנ"ך
 ר' אשונה

ראשונה
 נראה דקופה הוא דבר קטוב כל אחד כמה יתן וא"כ י"ל דליכא משד כיון
 דפסידו לאיננוי : ומתחלקת בשלשה . אכל תמחוי א"כ גבייתה בשלשה שמיך
 בגבייתה מחלקת כן פי' רש"י . והרמב"ם מפרש שהתמחוי אינו דבר קטוב על
 כל אחד כמה יתן אלא מה שממנד לפי שעה וגבייתה נמי דין הוא . ודלא
 כמח"ו שכתב בין קופה ובין תמחוי אין בגבייתו דין לפי שהוא כדנדט לבו על
 כל אחד כ"כ . וזה אינו דלא"כ אין ממשכנין על הלדקה אלא ודאי מי שאינו
 דואה ליתן כפי שאמרוהו ממשכנין וכ"כ הרמב"ם בדידא בפ"ו מה"ש דין י"ד
 ולכך תמחוי גבייתה נמי דין הוי וקופה שהוא קטוב ע"יו ככר אינו דין :
 ה"ה [תי"ט ר"ה] רס"ב
 דינר כ"ו לפי שדינר שיעור
 חשוב ע"כ . משמע דפשוט
 דינר א"כ יתכן לו לא
 יסול ולא משמע כן ביושב
 גני מעשה דתלמודו של ר'
 דאיתא ה"ס דה"ס לו ה"ה
 ק"ט ע"כ וע"כ נראה ללא
 דוקא נקט דינר דה"ה כל
 סה"א : [ש"ס] אפילו א"כ
 ס' . ע"ין כ"ק דף ו' ע"ה
 ע"ה ז"ל ס' אפילו ש"ה א"כ
 ז"ל ע"כ וע"כ אפילו א"כ בני
 א"ס מתיישב לו כחמ"ר :

וגרסה דלרבותא נקט לקט ושכחה ופאה . וה"ה לזרקה מקופה ותמחוי וכ"כ הפוסקים
 ונראה דלרבותא נקט לקט ושכחה ופאה ח"כ דהפסקי יניחו ואינו כ"כ מתפשט
 נ"א

פאה מאימתי פרקה

עליו הכתוב ואת גי' ע"ו נאמר וכל כ"ג :

תוספות חרשים

[שם] לא מיגר כו' סי' ע"ט עשה רמזות כדי שיהיו לו יומר דקק וע"ז מביא ספר סאוק דקק וכו' וסי' דקק הדיט דקק נלדק מדרוף ולא נכמלות ואין לדין לומר ולדק קאי רק על דין כמ"ס חתי"ם ד"ה דקק ע"ס :

ראשון לציון

משנה פ' (ח"ט ד"ה) [ובן] דין שן סי' ע"ז ע"ז יו"ט א"ה הדין וע"ז ט"ס מגילת כ"ו : ד"ה זה הדין :

חדושי מהרי"ח

משנה פ' (בבבשנה) [ובן] דין שן דין לאמרו כו' . ע"ן על הכל בתו"ם . אבל יש לדקדק דלא דמו כלל לירושא דמס' צריך ליטול ולא דחה לו שום הפסא אם היה נחול רק שפחתה הסירות אינו נוטל אבל כן אמר היה נוטל היינו שיהי או היה חוטא ואינו פרה הסירות רק הדין הוא כן . לכן אפשר לומר שתיבת דין אמת היינו דין ולאמרו היינו שלמעשים דין דין אמת רק שיש שבועה או שבועה על היין לעשות פשרה וזה לאמרו שלא יאח שם שבועה וא"כ מן היין שרי ליטול שבר על הפשרה וזהו אינו נוטל זהו הסירות ואו ודי דמיא דירשא ושי"ך שפיר אחר זה חפסוק חרב דקק הדרוף שכתב ח"ה"ס דקאי על היין א"ל ושל דביי יתיא מאה משום דבני דרשנין מזה דקק דקק אחר לוי ואחד לפשרה וק"ל :

ובן דין שן דין אמת לאמרו . ובגמרא פרק קמח' דשבת (דף י') כל דין שן דין אמת לאמרו כלאו נעשה שוקף להקב"ה במעשה בראשית . וז"ל הב"ב בריש עור חושן משפט . כתבו החוס' לאפוקי דין מרומה ע"כ . ונראה דכתיבת אמת היא כפי ומא' לאמרו .

משלו ועליו הכתוב אומר (ימתי"ו) ברוך הגבר אשר יבטח בה' יהיה ה' מבטחו (סו) . ובן דין שן דין אמת לאמרו (טו) . וכל מי שאינו לא חגר (טו) ולא סומא ולא פסח (טו) ועושה עצמו כאחד מהם אינו מת מן הזקנה (טו) עד שיהיה כאחד מהם שנאמר

דף ח שכתבו אמת לאפוקי דין מרומה שאין מחתכין אותו וכו' לאמרו שלא יטו את הדין : ולא פסח . *פירוש בשתי רגליו כענין שנאמר במפיושבח

כסדר המשנה כמ"ס ופרשה ופלגל בה ע"ס . ירושלמי חמשי' דעבדין סבן ממא'ן דלא עבדן כלומר מנא'תן חסד דינר דהתם יטול והכא לא יטול ה"ר שמאון ז"ל . ונראה בעיני שמהלתי כתוב דהא דקמני בנתי' עד ש'פרסם אחרים משלו ועליו הכתוב אומר וכו' ה"פ כרוך הגבר ר"ל מנודק יהיה בגכסוי הגבר אשר יבטח בה' . ועוד יבטח לו ה' שכרו שיהיו כג"ל בנתי' וזהו מפרסם ; והיינו והיה ה' מנפחו . וכמדומה לי שגם זה מצארי החכם ה"ר שלמה שירליו"ל ז"ל :

סליק פרקא וסליקא לה מס' פאה . תושל"ב עלמיה . בעה"י שובר ורוע רשע ורמאי . נתחיל מסכת דמאי

י כ י ן תפארת **י כ י ן** כפי'א אונא מחתת יחיה : (שח) ר"ל שיהיה ה' עמו עד שעניים יבעתו גם בישועתו להם : (מס) ר"ל דלפעמים אף שהדין אמת . הוא היה טמא שהדיווח זה לא שהפסידו או מהלכה או שגלה וע"ז הוא עלול להכשל בדין ומאני אהבתו לא שגלה אדם להכח' שירע או ייטב לו . אבל זה שבועה בה' ואינו ירא משום הסדר שינגלגלו לו ע"י שידן דין אמת . יהיה ה' בעזרו : (ג) ברנל א' ורמייתי מס'ג דזבים מ"ג : (נא) בכ' רגליו ועשה א"ע קר מהיאה

תוספות אנשי שם ליהקק כפי' לה' כמסתם קמ וכל מי שאיט לא חגר כו' איש מת מן הזקנה כו' . וז"ל דהתם לדין ליעול אלא שאיט חגר כו' ועשה עמו כאלה כאלה כו' שיהיו עמו יומר די לו בשום מעשה כל' מהם אבל יוכל להלדי' ימים ואלו יטול מרוויחה עבדי ליה מן הכספים שאיט מאריך ימים וגם כי ימות אינו נאסר מן כסולס כו' ונלדי' ליעול ואיט טעל שברו כסול מן הכספים שמאריך ימים ומארים אחרים משלו . (תמ"ד) : בבשנה ועליו הכתוב אומר ברוך כו' וא"ח מלי משמע מהאי קרא דירשם אחרים . וז"ל במ"ס ר"ל דבריהם רבם כסולס שאיט חגר כו' כו' כל מי שטעם כס' וזכר הדין כו"ז מין שנאמר ברוך הגבר אשר יבטח בה' יהיה ה' מבטחו . סי' שפא כפי'כול יסיה ה' ומיהה שרי דיסעם אחרים משלו דומה לזו"ר שן א"ה . (רמ"ז) . וז"ל וסיה אלא דכתיב בתריה ויהי כען שחול על מים ועל זבל יתל שרשיו וכו' שדומה לזן דהוון לכלא היה . (ע"ז) : [ובן] דין כו' גם ענין זה אינו שון מענינה דמיתלן שיהי גם חלק מ"ס קרא דין כמ"ס דמתהלקת בשלש דהיול' דמי' . (תמ"ז) . ובס' ע"ל כ' שמעתי מהי מורי הכב המבטח כמ"ס ר"ב ג"ז דשאר אלו להטול דלעיל שדין ליעול ואיט טעל וה"ז ר"ל וכן דין דשרי ליה ליקח שכר כעלה דמוכה כדאשקמין כעלה אחוראי עמי' ואם איט טעל אע"ז דשרי איט מת מן הזקנה עד שיסירם אחרים משלו שגם זה מראה גודל כעוטה כמק"ס . וע"ז מוכן מיי דקמ"ל כותא דדיין דאע"ז דמה שיהי יעול ליעול הוא כתי' לעשות מהם לזון ואיט' אינו טעל זה ודאי משנת הסידים לגמרי כו' . ובכ' ס' למ"ס נחמיה וסיה אלל הדין דין אמת שלא לאמרו כולמ' לא נעמדו אכנה אמתה וזכרו רק בעבור שמסרסין אותו או ש"ל הסכמה מן הקהל או שטעל שכר כעלה אחרים כמ"ס ר"ל דין אמת להטול בשטר שכרו והקב"ה ברא את העולם על דל המסר כדכתיב עלים חסד יבנה זהו דומה למי שדין ליעול וטעל דלא מיירי כהוא כהא ע"כ : תו"ם ד"ה ולא פסח סי' בשתי רגליו כו' . כ' ה"ד כלמ' ותגר דלעיל כרגל אחד ולא נטורא דכפ"ק דתגיגה תנן ככל חייבין בראיה תן כו' וסתגר . וע"ז היינו בכ' רגליו מדאמרינן בגמ' דיהא דג' תגר כרגלו א' סמור מן הראיה כו' ואע"ז דלאו ככסי מיירי תמני' כו' . וקמ"ס דאש"ז דתגר משמע ממי בכ' רגליו אלא דהכא תנא תגר ופסח כדרי הדין הכא תגר בכ' רגליו שם פסח כלישנא דקרא ולמי שאהא כרגל א' קרא לו תגר למתי' כו' קמ"ס . אלל נשולס דהיינו תגר היינו פסח אלא פסחא ל' תורה ותגר ל' חטאים וטעם דהכל אחד דמרגוס בין תגר לפסח לומר דה"ה ממי כמותא שאם עשה עמו סומא כתי' מעיניו כן עשה עמו תגר כרגל א' כן יבא לו ואם כשייסי' ס' תנוואו כשייסי' . וה"ס שסתק כמותא בין תגר לפסח לומר דה"ה ממי כמותא שאם עשה עמו סומא כתי' מעיניו כן יבא לו ואם כשייסי' כשייסי' דסומא וחסר' כתי' גמרי' והוא נמשך לפעו עס חיר' ולאמרו עס פסח . (ע"ז) : בבשנה ע"ז שיהיה כאלה מהם . שמעתי עטס ליה ע"ס מה דתי' בתקן דכתייסי' יעמוד בנתי' וחתי"ב שלא יאמרו אחר הוא מלא' זה עשה עמו כנעל מוס אש' יסאל עסק ויעמוד לעת התמייה עסק כמי' שיהי כמותא יאמרו אחר הוא לך ימי' כמות

תוספות רע"ק משנה פ' (א"ח פ"ה) כתי"ס ד"ה ולא פסח . פירוש בשינוי רגליו ר"ל דהתורה וירוש' כמסתמך בין כרגל אחד ובין כב' רגלים ונקרא פסח ע"ש שצריך לפסח בהלכותיו וכו"ה בהדיא בת"כ פ' אסור ח"ל פסח בין תגר בכ' רגליו ובין תגר כרגל אחד ונקרא פסח כו' . וחזונוי שבק"ץ ל"א פסח ע"ז חבד"ק י"א בום שוד"בע"ז שר אורי ששמו ושם אביו ואביו אביו וכתב חפ"ש וע"ז סי' וכתב חפ"ש שחובנשר היה תגר בפרס אחר וכדי שלא יאח נראה ששמו פסח כתבו חפ"ש ולא רצו לפסח כתבו תגר כי החיבה משנה פסחים היגר ביד' ופסחים בלא י"ל ופסחים חגי' ופסחים י"ל : תגרא :

סליק מסכת פאה

שנאמר צדק ט' ויחזיק
שנא' ודורש רעה תבואה
ונאמר צדק ט'. שענינו
ביושמי שיהו עינו. יעור
פקחים כהנ' יעור עני
הכספים וכל' כהנ' .

עלמזן כן וכו' על וכל דיון דהכי נמי דיון שלוקח שוחד ועושה
עלמזן כאלו אינו רואה האמת ומחייב הכול' וכו' נמי כשמוכר
הכול' מחמת האחד שג"כ אינו רואה האמת במה שהוא אמת
ולפיכך עינו כהוא : [שנאמר כי
השוחד וכו' . עינו מה שקצבתי
בסוף מסכת ידים] :

סליק מסכת פאה ונתחיל מס'
דמאי בס' ד

במשיבשה (שמואל ז ד) נכה רגלים וגו' ויפסח : שנאמר לך
לך תרדוף . ויש ספרים גורסים שלא' (משלי יא) ודורש רעה תבואה
ולומר לך תרדוף . ונראה לדורש רעה ראה על מי שאינו
חגר וכו' ולדק לך ראה על כל דיון
וכו' : וכל דיון שלוקח שוחד וכו' .
להכי הכנים צבא דכל מי שאינו חגר
כו' בין וכן דיון וכו' לוכל דיון וכו' כדי
ללמוד ממי שאינו חגר וכו' ועושה

שנא' (דברים טו) צדק צדק תרדוף נג'. וכל דיון
שלוקח שוחד ומפיה את הדין אינו מת מן
הזקנה עד שענינו כהוא שנאמר (עמות כג)
ושוחד לא חקח כי השוחד יעור פקחים וגו' :

סליק מסכת פאה

תוס' אנשי שם
במזם זה נחמת כדי שימחד
כן. (כ"ג) : שענינו כהוא.
מטוס דשטוס דקרא הוא
שיחס עינו שכלו וכמו
שפירש"י בתומס ט' שפטים
לכן אמרתי דגם נעמים
ממס חיירי קרא שטוס
לסיוס כהוא ומש"ס לאמיתי
סכוס דס' שפטים דכתיב
יעור עני חכמים דהתם
יומר פסוס דמירי ענין
שכל דהתמים ומירי יעור
פקחים שכל הפורה נלמד
פיקח על עני כשר ומחרי
קרא ילפינן הרי מילי
שיחס שכלו חס מיד נלמד
דין ושתעור לכוף ימו .
וגם דכל שפטים מירי
למילי נלוקח שוחד לשטוס
אמת דפירש"י שם מטוס
דכתיב נגר לא תקום ולא
סכר דוק ומל"כ נס'
משפטים . (מ"ז) :
שנאמר ושחד לא תקח
כו' . כמשה שכלו
ויקולמתי אי' ושחד לא תקח
כי השחד יעור עני חכמים
וסכוס זה לא נלמד כהוא
מקום דכס' שפטים כתיב
ולא תקח שחד כי השחד
יעור עני חכמים . וכל'
שכן סיה גי' כתיב ולא
תקח שחד כו' כמנזאר
מלבינו בסוף מס' ידים
שכתב דהתם נחטוין כלן
על מה שכתב אמרין לך
לך תרדוף כדי לסיים
בדבר עוב ט"ס והיוט קרא
דס' שפטים . ולפ"י מ"ס
הסו"ט כלן ד"ס וכן דיון
כו' מסכת רש"י נס'
משפטים כו' לך נלמיה
כס' שפטים דגם שס
פירש"י כן. (ל"ט) : תרי"ט
אמר לא תקח וכל' שסיר

ומינסל חורא חד לסכינא [כמס' ל"ב א'] : נג' מיימי ב' ראות מב'
קראי . דהייט על ב' דברים דקאמר מקמי הכי . דהייט דיון . והעושה
סליק מסכת פאה

הלכתא גבירתא כללא דפרק ח

ההוא יחלק לעניים שטוסין לפניו . ואם אין משפיק לכ"א כשישור הצ"ל . נתון
לחם ומחלקין ביניהן :
משנה ז עני שבא לעיר . נותנין לו לחם כגורל ו' ביצים . והייט כב' סעודות .
ואם לן נותנין לו ספה כר דכסת . ואם שבת כאן נותנין לו ג' סעודות
הצ"ל . עני שבעיר אף יש לו ב' סעודות ליום לא יתנו לו מהקערה שהגבאים
מתורין בכל יום אצל הכה"כ שיתנו הבעה"כ להוכח מתבשילין להלך לעני עיר'
ואם יש להעני מוון י"ד סעודות לשבוע . לא יתנו לו הגבאים מהקערה שמתלקין
בכל ע"ש לעניים מתורין בכדי פרנסת השבוע . והקערה נגבית מהבעה"כ בב'
ומתחלקת ב' :
משנה ח מי שיש לו ר' וזו או שויין . לא יסול לקשו"ס . וכ"ש צדקה . ואם
חסר לו זו או א' מדצ"ל . אפילו אף נותנין לו כאחת רשאי ליסול :
היו לו מסלמין או קרקעות בשווי ר' . ומשוכנים לבעה"כ או אפילו לכתובת אשתו .
דאפשר שלא יבא לידו טובינא . אפ"ה רשאי ליסול . וביש לו כלים יפים וזן
להשמישו . ולא סעודת בעין . סותר בלקס שכתב ופאה . אבל לא צדקה :
משנה ט ביש לו במ"ס ג' . וזו דר"ל כיש לו ר' וזו בעין פ"ס ב"ס . ולא יסול .
כו' שאין צריך ליסול וטפל עשור הוא שיצטרך ליסול . ומי שצריך
ליסול ואינו טפל . זה שכרו שיתעשר ויפרנס אחרים . והיינו מרבשח בת'
וכן דיון שבוסת בת' ואינו דשש לשנאת התחייב בדינו . כך שכרו : המראה
א"כ כבעל פום כדי שירדמו עליו ליתן לו צדקה . זה עשור שיתרדוה בעל פום .
מדמיקל בכבוד ה' . וכ"כ דיון שנושה א"כ כאינו רואה אמתית הדין . עשור
שיאבד אור עינו :

סליק מסכת פאה